

วารสาร ห้องสมุด T. L. A. BULLETIN

ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม-สิงหาคม-กันยายน ๒๕๐๒

๓/-

นายสารรายคาบ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

วารสารห้องสมุด

T. L. A. BULLETIN

นิตยสารรายคาบ ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
เพื่อ

ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์ การศึกษา และวัฒนธรรม

ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม - สิงหาคม - กันยายน ๒๕๐๒

บทบรรณาธิการ

บริการตอบคำถามห้องสมุดกลาง.....	ชลัช ลียะวนิช	๑
หอสมุดเลื่อนบัวสุวรรณ.....	พระมหาสุวัฒน์ สิริ วัฒนโน	๑๓
การจัดและส่งเสริมห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์		
ในโรงเรียน.....	บุญเจือ อองคประดิษฐ์	๑๖
บัตรสำเร็จรูป.....	สุข วงศาสนธิ์	๒๕
ชีวิตและงานของ ก. สุรางคนางค์.....	ม.ล. จ้อย จอนรณ	๓๕
โอรสวีลเยี่ยมผู้พิชิต.....	อ. บุษปะเกศ	๕๕
การอภิปรายเรื่อง “หนังสือดี”.....	กัทลี สมบัติศิริ	๕๕
บรรณพิภพ		๖๒
ใคร? อะไร? ที่ไหน?.....		๖๖

ภาพหน้าปก : ชั่วโมงแสนสนุก นักเรียนชั้นประถมปีที่ ๒ โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กำลังฟังนิทานในชั่วโมงห้องสมุด

รายชื่อคณะกรรมการประจำปี ๒๕๐๒

ของ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

๑. นายก	น.ส. นิลวรรณ ปิ่นทอง
๒. อุปนายก	คนที่ ๑. นายตรน พลศิริ
๓. เลขานุการ	คนที่ ๒ นางสายสวาท รัตนทัศนีย์
๔. เภรณูญิก	ม.ร.ว. จีรวัดน จักรพันธ์
๕. ประธานแผนกวิเทศสัมพันธ์	น.ส. กัทลี สมบัติศิริ
๖. ประธานแผนกเผยแพร่วิชาการ	นายฉน ประภาวิวัฒน์
๗. ประธานแผนกประชาสัมพันธ์	น.ส. บุญเจือ อองคประดิษฐ์
๘. ประธานแผนกจัดทำวารสาร	นางเฉลิมวรรณ ชุทรัพย์
๙. ประธานแผนกจัดพิมพ์	นายเอื้อ บุษปะเกษ หงสกุล
๑๐. ประธานแผนกหาทุน	นายสุข วงศาสนธิ์
๑๑. บรรณารักษ์	ดร. ประดิษฐ์ เชื้อรสกุล
๑๒. ปฏิคม	นางวิบูลเพ็ญ ชัยปาลี
๑๓. นายทะเบียน	นางจรวพร ผิวเหลือง
๑๔. แผนกบรรณานุกรมแห่งชาติ	น.ส. นิลวรรณ อินทะเกษะ
๑๕. แผนกศูนย์รวมบัตรรายการ	นายตรี อมาตยกุล
๑๖. กรรมการ	นางเฉลิมวรรณ ชุทรัพย์
๑๗. „	ดร. มาเรียม เหล่าสุนทร
๑๘. „	น.ส. เอมอร พุกกะพันธ์
๑๙. „	นายชัยปรีชา บุญยภักดิ์
๒๐. „	นายมน โอนะวงศ์
๒๑. „	น.ส. รสา วงศ์ยังอยู่
๒๒. „	นายเล็ก ไชยวสุ
๒๓. „	นางสาวฉวี แชนมณี
๒๔. „	นายบวร ธิมากร
๒๕. „	นายสอาน ดิษยบุตร
๒๖. „	น.ส. ศรีทอง สีหาพงศ์

กองบรรณาธิการ

นางแม้นมาส ชวลิต	น.ส. บุญเจือ อองคประดิษฐ์	น.ส. กัทลี สมบัติศิริ
นางเฉลิมวรรณ ชุทรัพย์	นางวิบูลเพ็ญ ชัยปาลี	นายสุข วงศาสนธิ์
ม.ร.ว. จีรวัดน จักรพันธ์	น.ส. สุทธิลักษณ์ อัมพวัน	
เจ้าของ	: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย	
บรรณาธิการ, ผู้จัดการ, ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา	: นายเอื้อ บุษปะเกษ หงสกุล	
สำนักงาน	: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ถนนพญาไท อ. ปทุมวัน	
	พระนคร	
พิมพ์ที่	: โรงพิมพ์พิมพ์ ๑๑ แพร่งอุตร	
คำบำรุง	: ๑ ปี ๔ ฉบับ ๑๐ บาท จำหน่ายปลีกฉบับละ ๓ บาท	

บทบรรณาธิการ

ก่อนอื่น ท่านที่เบ็ดเตล็ดหน้าดาร์บายของ
วารสารห้องสมุดฉบับนี้คงได้เห็นรายชื่อผู้เขียน
หน้าใหม่ตามคนแล้ว เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้
ทราบว่าใครเป็นผู้เออเพื่อให้เรื่องมา ข้าพเจ้า
จึงใคร่ขอ แนะนำให้รู้จักกับท่าน ทั้งสาม นคือ
คุณชัช ดิยะวณิช ม.ด. จ้อย อนุรต และ
พระมหาสุวัฒน์ ติริวทุมนโน

คุณชัช ดิยะวณิช ผู้ให้เรื่องบริการ
ตอบ คำถาม ของหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัยนั้น เป็นบรรณารักษ์ ห้องสมุด
คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เป็นนิติคิดในแผนกวิชา บรรณารักษ์ศาสตร์ของ
มหาวิทยาลัยนั้น ท่านได้รับอนุญาตวิญญูวิธาน
ในปีที่แล้วนี้เอง เพราะการที่ท่านทำงานเกี่ยว
ข้องอยู่ในหอสมุดกลางของจุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัยอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นท่านจึงย่อมมี
ความรู้ในเรื่องที่ท่านเขียนเป็นอย่างดี จาก
เรื่องบริการ ตอบคำถาม ของห้องสมุดกลางนี้

ทำให้เราได้ความรู้ว่าจัด บริการแผนกทำ
กันอย่างไร

พระมหาสุวัฒน์ ติริวทุมนโน เป็นพระ
ภิกษุ ทำหน้าที่ บรรณารักษ์ ห้องสมุด เดือน
บัวสุวรรณโดยสมัครใจ จึงเป็นผู้เรื่อง
หอสมุดเดือน บัวสุวรรณได้ดี จากเรื่อง
ของหอสมุดเดือน บัวสุวรรณนี้เราได้เห็น
ของเกิดขึ้นใหม่อีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือการ
สร้างถาวรวัตถุเพื่อเป็นการกุศลสาธารณะ
แต่ก่อน ๆ มักมีสร้างศาลา สร้าง บ่อน้ำ
สร้างสะพาน สร้างพระพุทธรูป สร้างหนังสือ
สำหรับเทศน์ สร้างโบสถ์วิหารการเปรียญ
และสร้างโรงเรียน บัดนี้มีผู้รู้คุณค่าของห้อง
สมุด จึงสร้างหอสมุดให้เป็นการกุศลอีก
อย่างหนึ่ง ความจริงผู้ซึ่งมีหนังสือดี ๆ
เมื่อวายนมไปแล้วได้อีกทีหนึ่งดีให้แก่ห้อง
สมุดใดหอสมุดหนึ่งนั้นมานานแล้ว แต่ที่

สร้างห้องสมุดขึ้นใหม่ที่เดียวเช่นนี้ ข้าพเจ้า
เพิ่งเคยได้ยิน

ท่านปัญหา ก็ว่า เมื่อ สร้าง หอสมุดขึ้น
แล้ว ไม่มีทุนจะซื้อหนังสือมาได้ ไม่มีทุนจะ
เสียค่าใช้จ่ายในการจัด จะไปขอร้องผู้ใด
เขามาทำงานให้เปล่าก็หาคนเช่นนั้นยาก เรื่อง
เช่นปัญหานี้ ข้าพเจ้า เห็นที่ โรงเรียน ห้องสมุด
ในมหาวิทยาลัยแห่งรัฐวิสคอนซิน สหรัฐ
อเมริกาเข้ามีการสอนไว้ด้วย นอกจากจะร
จัดบริหารจัดการบริหารงานในห้องสมุดแล้ว เขา
ยังสอน ถึงวิธี การที่ จะหาทุนรอนได้จากไหน
อีกด้วย ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าท่านสมาชิกคนใด
ได้เคยเล่าเรียนมา จะนำเอาวิธีการหาทุนรอน
บำรุงห้องสมุดมาเขียนลงใน วารสารห้องสมุด
ก็จะเป็นประโยชน์ยิ่งนัก เพราะฉะนั้นเท่าที่
ข้าพเจ้าได้ประสบมา มีห้องสมุดหลายต่อ
หลายแห่งทั่วประเทศ มีจดหมายมาขอหนังสือ
ที่สำนักพิมพ์ซึ่งข้าพเจ้าทำงานอยู่ ให้ช่วย
บริจาคหนังสือบำรุงห้องสมุดมากมาย การมี
จดหมายไป ขอให้ สำนัก พิมพ์ ให้เขาบริจาค
เช่นนี้มักไม่ใคร่ได้ผล เพราะสำนักพิมพ์เขา
ลงทุนพิมพ์หนังสือขึ้นเพื่อขาย ถ้ามีผู้ขอไป
เพียงเรื่องกระดาษต้องรายก็ไม่เป็นไร แต่นี่

ขอเกินไปเป็นร้อย ๆ ราย สำนักพิมพ์ก็
บริจาคไม่ไหว โดนหนักเข้าก็เลยงดบริจาค
เสียเลย เพื่อไม่ให้ถูกต่อว่าในเรื่องเด็ก
ที่รักมกที่ซัง เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงคิดว่า
บรรณารักษ์ ควรหา วิธีช่วย ตัวเอง เป็น ประ
เสริฐที่สุด คือจะทำอย่างไรจึงจะมีหนังสือ
ได้ห้องสมุด ในเมื่อเงินงบประมาณซื้อ
หนังสือเขาไม่มีให้หรือ มีให้แต่ให้น้อย เหลือ
เกิน

เราอยู่แล้วว่า การที่จะได้หนังสือมา
เข้าห้องสมุดนั้นอาจมี ๖ วิธี คือ (๑) โดยซื้อ
มาด้วยเงินในงบประมาณ (๒) โดยติดต่อ
ขอแลกเปลี่ยนกับห้องสมุดอื่น (๓) โดยการ
รับบริจาค (๔) จัดบริการหาทุนบำรุงห้อง
สมุด เช่นการชุมนุมหรือการแสดงต่าง ๆ
หรือการรับจ้างค้นคว้า (๕) โดยพิมพ์หนังสือ
ขึ้นขายเอง (๖) โดยจัดเป็นสหกรณ์บริการ
ห้องสมุด และในแต่ละวิธีของหกวิธีนี้ก็ยัง
แยกออกไปอีกหลายอย่าง เช่นในข้อ (๔) นั้น
การชุมนุมก็อาจแยกออกไปเป็นการชุมนุมฟัง
ปาฐกถา การชุมนุมฟังอภิปรายปัญหา การ
ชุมนุมฟังโต้วาที การชุมนุมของสมาคมใด
สมาคมหนึ่งซึ่งมาขอ อาศัยใช้ห้องสมุด เป็นที่

ชุมนุม เช่นที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัดสุ-
ราษฎร์ธานีใช้เป็นที่ ประชุม ของสมาชิก พุทธ
สมาคมเจ้าอาวาสวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยเป็นคน
ด้านการแต่งหนังสืออาจแยกออกไปเป็นการ
แต่งเครื่องแต่งกายสตรี การแต่งพันธุ์
พฤกษชาติและอื่น ๆ การรับจ้างค้นคว้าก็เช่น
รับค้นหาคำตอบต่าง ๆ ที่มีผู้ตั้งถามมา เป็น
ต้นมีคนต้องการรู้ว่าคำนี้พยานมีผู้แต่งที่ค้น
โดยเขียนไว้อย่างไรบ้าง บรรณารักษ์ก็ไป
ค้นเอามาจากหนังสือต่าง ๆ ที่มีอยู่ในที่ต่าง ๆ
รวบรวมเป็นบันทึกมาให้ หรืออาจรับจ้างทำ
สำเนาของรูปภาพ - แผนที่หรือข้อความใน
หนังสือหายาก ก็จัดทำให้เขา ตามที่กล่าว
นี้เป็นวิธีหาทุนให้ห้องสมุด เท่าที่ข้าพเจ้านึก
ได้ในขณะเขียนบทบรรณาธิการนี้

คราวนี้มาถึงการหาคนมาช่วยทำงานของ
ห้องสมุด ข้าพเจ้าก็เคยเห็นเขาสอนไว้เหมือน
กัน ว่าห้องสมุดประชาชนนั้นควรจะมีกรรม-
การ และกรรมการนั้นควรจะเลือกบุคคลประ
เภทใดบ้าง ตามที่เขาแนะนำว่าควรมีสมาชิก
กรรมการบริหารท้องถิ่นสักคนหนึ่ง เพื่อ
อาศัยในการจะออกกฎบัตรกฎหมายแบ่งภาษี

มาบำรุงห้องสมุด ควรจะมีครูหมัดหรือพ่อค้า
ที่มีเงินเพื่อจะได้อาศัยในการให้ค่าปรึกษาหา
หรือเกี่ยวกับกฎบัตรกฎหมาย นอกจากนี้ก็
ควรมีบุคคลที่มีอาชีพต่าง ๆ กัน เลือกเอา
เฉพาะที่เป็นอาชีพสำคัญของผู้ท้องถิ่นนั้น กับ
ต้องพยายามให้ได้คนที่กว้างขวางในสังคมด้วย
เช่นท้องถิ่นนั้นเป็นย่านการเกษตร ก็ควรจะมี
เกษตรกรที่มีชื่อ เดียง มาเป็น กรรมการ ห้อง
สมุดด้วย เพื่อเราจะได้อาศัยให้เขาหาสมาชิก

สำหรับ ประเทศ สหรัฐอเมริกา นั้นการ
หาคน มาเป็น กรรมการ ห้องสมุดให้เปล่า ๆ
หาได้ไม่ยาก เพราะเขาเป็นประเทศประชา-
ธิปไตยแท้ คนรักคุณค่าของห้องสมุดดี และ
มีตำแหน่งที่ต้อง เลือกตั้งจาก ประชาชนหลาย
ตำแหน่ง เช่น ตำแหน่งสมาชิกสภาบริหาร
ท้องถิ่น ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ตำแหน่ง
นายอำเภอ ตำแหน่งผู้พิพากษา ตำแหน่ง
ผู้แทนราษฎร เป็นต้น คนที่ต้องการสมัคร
รับเลือกตั้ง เป็น ตำแหน่ง ต่าง ๆ เหล่านี้ ต้อง
ชวนชวน กระทำคน เป็นคน รับใช้ ประชาชน
มาก ๆ จนราษฎรรักใคร่ นิยมนับถือจึงจะ
ได้รับเลือกตั้ง การเป็นกรรมการห้องสมุด

ประชาชนก็เป็นการรับใช้ประชาชน อย่างหนึ่ง
และเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ เพราะทำไปด้วย
ความเสียสละ เพื่อประโยชน์ของสังคม

ตามที่กล่าวแล้วนั้น เห็นได้ว่าคนที่จะเป็น
บรรณารักษ์ที่สามารถได้นั้น นอกจาก
สามารถบริหารงานภายในห้องสมุดให้ดำเนิน
ไปโดยเรียบร้อยแล้ว ยังต้องเป็นนักสังคม
สังเคราะห์อีกด้วย เพราะบรรณารักษ์ที่เป็น
คนกว้างขวาง มีเกียรติ จะไปไหนใครเห็น
หน้า บรรณารักษ์ก็เหมือนได้ เห็น ห้องสมุด
เคลื่อนที่เดินมาแล้ว คือว่าสรรพความรู้และ
ข่าวสารต่าง ๆ ใครสงสัยอย่างไร ไปถาม
บรรณารักษ์ เขาก็จะได้รับ คำ แนะนำอย่าง
กว้าง ๆ ให้ก่อน แล้วเขาก็จะรู้จักที่ไปค้นหา
ความรู้ นั้น ๆ ได้ตาม ความ ต้องการ เสมอ
บรรณารักษ์ที่เป็นคนกว้างขวาง อย่างนั้นแหละ
จะสามารถหาเงินและหาคนมาทุนบำรุงและทำ
งานให้ห้องสมุดได้

อีกท่านหนึ่งซึ่งขอแนะนำก็คือ ม.ด. จ้อย
องนรด เจ้าของเรื่องชีวิตและงานของ ก. สุ-
รางคนางค์ ท่านผู้นี้เป็นบรรณารักษ์ผู้ช่วย
ของหอสมุดกลาง แห่งจุฬาลงกรณ์มหา

วิทยาลัย และทำงานฝ่ายวารสารโดยเฉพาะ
เรื่องที่ ลงพิมพ์ ใน ฉบับนี้ เป็น วิทยานิพนธ์ใน
วิชาเด็กหนังสือสำหรับเด็กห้องสมุด แต่ได้ย่อ
ลงเพื่อให้พอกับเนื้อที่กระดาษของวารสาร

การนำเอาประวัติและผลงานของ นักเขียน
ที่มีชื่อเสียง มาลงไว้ นี้ว่าเป็นสิ่ง ที่ควรทำ
อย่างยิ่ง เพราะเป็นเรื่องที่น่าศึกษา น่าค้นคว้า
หนึ่ง บรรดานักเขียน นักประพันธ์ ของเราก็ม
อยู่จำนวนมิใช่น้อย บางคนก็ได้สร้างผลงาน
ไว้เป็นอย่างดี แต่ไม่มีผู้ใดได้จดได้บันทึกไว้
พอท่านเหล่านั้น ตายไป ก็ไม่ สามารถ จะไปหา
ประวัติที่ไหนมาเผยแพร่ให้ศึกษากันได้ จึงด
คล้าย ๆ กันว่าในเมืองไทย เรานี้เพิ่มมี แต่นัก
เขียนที่ยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น โดยเหตุนี้ถ้าได้
นำเอาชีวประวัติและผลงานของนักเขียน มาลง
ในวารสารเล่มละคนได้ ต่อไปภายหน้า
วารสารห้องสมุดนี้ก็จะกลายเป็นหนังสือที่มีค่า
มากที่สุด

นอกจากเล่มเรื่องดังกล่าวแล้วในวารสาร
ห้องสมุดฉบับนี้ยังมีเรื่อง ที่เป็นประโยชน์อีกคือ
การจัดและ ตั้งเสริมห้องสมุด และพิพิธ-
ภัณฑ์ในโรงเรียน ของอาจารย์บุญเจือ

องค์ประติษฐ์ ทำให้เราได้รับรู้ว่าห้องสมุด
ในโรงเรียนมีความสำคัญ แก่การศึกษาอบรม
อย่างไร

เรื่องสำหรับเด็กในเล่มนี้คือ โอรรถ
วิทย์ผู้พิชิต ของ อ. บุษปะเกศ เป็นเรื่อง
เหมาะ สำหรับครู จะนำเอาไป ดัดแปลงใช้ได้
ให้นักเรียนฟัง แล้วทำกิจกรรมกัน เพื่อเป็น
การตั้งต้นอบรมในด้านศีลธรรมจรรยา

เรื่องดี อีก เรื่องหนึ่งใน วารสาร ฉบับ น
ก็คือ การอธิบายเรื่อง “หนังสือดี” จาก
เรื่องของท่านจะทราบได้ว่า ที่ว่าหนังสือเรื่อง
ไหนดีหรือไม่ดีนั้น ผู้มีความรู้เขาถ้อยอะไร
เป็นหลักในการวัด ข้าพเจ้าคิดว่าเรื่องนี้จะ
เป็น ประโยชน์ สำหรับ นักอ่าน ทั้งหลาย เป็น
อย่างมากเป็นแน่.

บรรณาธิการ

ประกาศ

เรื่องการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย จะจัดให้มีการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ แก่บรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ จำนวน ๕๐ คน ในระหว่างวันที่ ๒-๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ ณ โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย ถนนพญาไท

วุฒิของผู้สมัคร ได้สมาคมจะรับสมัครเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ช่วยของห้องสมุดเฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่ง ผู้สมัครจะต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ผู้สนใจจะสมัครได้ที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หน้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท พระนคร ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๒ เป็นต้นไป และเมื่อครบจำนวนผู้สมัครแล้ว ก็จะปิดการรับสมัครทันที

ห้องสมุดเฉพาะ คือ ห้องสมุดที่มีหนังสือวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง เช่น สาขาวิทยาศาสตร์ แพทย์ เป็นต้น ได้แก่ห้องสมุดของหน่วยราชการ กรม กองต่าง ๆ โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล และองค์การต่าง ๆ ฯลฯ

กำหนดเวลารับสมัคร

จันทร์ - ศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

เสาร์ ,, ๙.๐๐ - ๑๒.๐๐

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๐๒

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

บริการตอบคำถามของหอสมุดกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชลช ลิขะวณิช

(การเขียนเรื่องแผนกบริการตอบคำถาม
นี้ เขียนขึ้นโดยอาศัย :—

๑. คู่มือหอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๓

๒. คำสอนวิชา บริการ ตอบ คำ ถาม
พ.ศ. ๒๕๐๓

๓. คำสอน วิชาการ บริการ ห้อง สมุด
พ.ศ. ๒๕๐๓

๔. คำบอกเล่าของอาจารย์สุนทรี่ ศิริ
วัฒนา บรรณารักษ์แผนกบริการตอบคำถาม

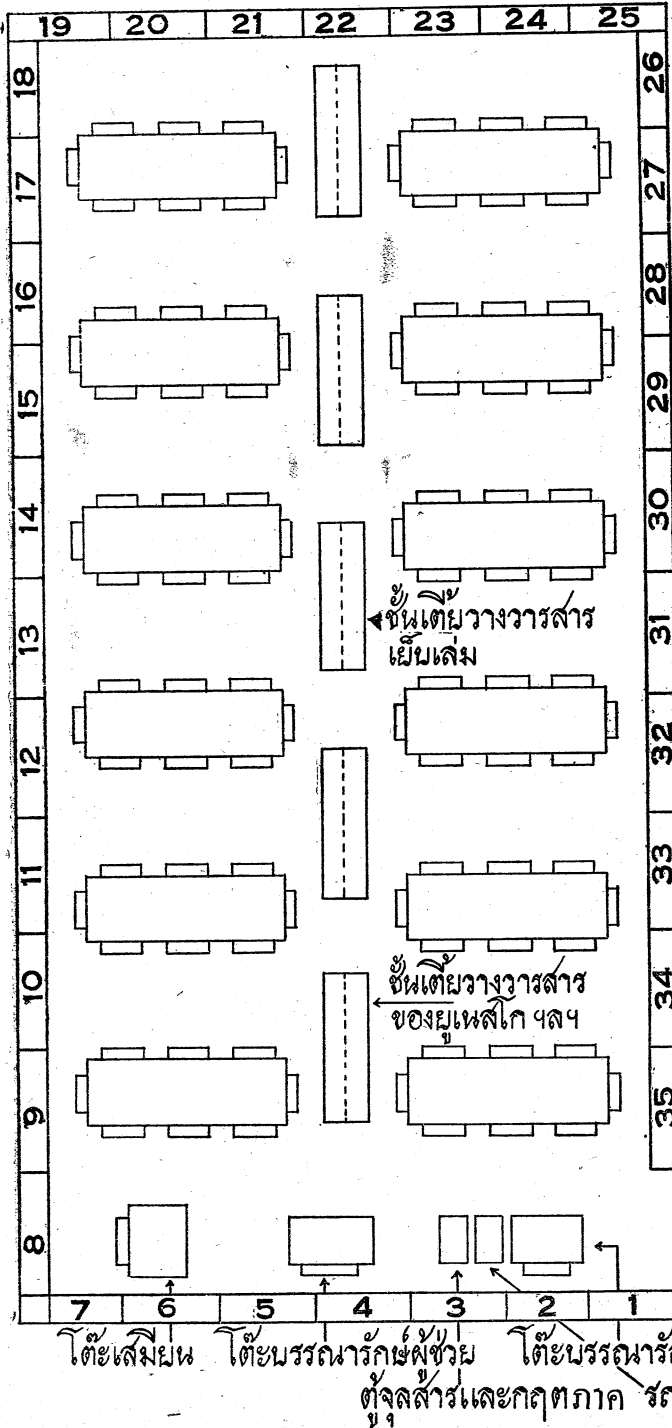
แต่อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าต้องขอขอม
รับว่า ตนยังมีความรู้และมีความเข้าใจ
น้อย ดังจะเห็นได้จากงานชิ้นนี้ว่ามีข้อขาด
ตกบกพร่องอยู่เป็นอันมาก ซึ่งหวังว่าคงได้
รับการให้อภัย และยังหวังต่อไปอีกว่า เพื่อ

ประโยชน์ของส่วนรวม คงจะมีนักศึกษานาน
หนึ่งที่จะเขียนงานชิ้นใหม่ให้ดียิ่งกว่านี้
จึงขอขอบคุณล่วงหน้าไว้ในโอกาสนี้ด้วย.—
(ผู้เขียน)

หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ได้แบ่งส่วนการบริหารงานออกเป็นหลาย
แผนก เช่น แผนกจัดซื้อ แผนกลงทะเบียน
แผนกทำบัตรรายการ แผนกให้ยืม แผนก
วารสาร และ แผนก บริการ ตอบคำถาม
 เป็นต้น บรรณารักษ์แต่ละแผนกมีอำนาจ
และหน้าที่รับผิดชอบในแผนกของตน ซึ่ง
ตรงต่อบรรณารักษ์หอสมุดกลาง แผนก
ที่จะขาดเสียมิได้ใน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุก
แห่ง คือ แผนกบริการตอบคำถาม

(Reference Department)

แผนผังเพนกวินการตอบคำถาม

แผนกบริการตอบคำถาม มีความสำคัญ
อย่างมาก ต่อ การใช้ ของ นิติ และ อาจารย์
เพราะ :-

๑. บรรณารักษ์แผนกนี้ต้องเป็นผู้ ที่ มี
ความรู้กว้างขวาง ทราบถึงหนังสือที่มีอยู่
ภายในหอสมุดทั้งหมดที่อาจใช้ค้นคว้าได้

๒. ให้ความช่วยเหลือแก่ ผู้มา ค้นคว้า
และศึกษาในห้องสมุด

๓. ให้ความ ช่วยเหลือใน การวิจัยบท
ความและปัญหาต่าง ๆ

๔. ช่วยเหลือแนะนำผู้ใช้ห้องสมุดให้รู้
จักใช้หนังสืออ้างอิง

๕. ติดต่อขอยืมหนังสือ และ อุปกรณ์
จากห้องสมุดอื่นให้ตามความต้องการของผู้ใช้

๖. ทำหน้าที่ บริการ หนังสือ ของ
คณะต่าง ๆ ตามคำขอของอาจารย์

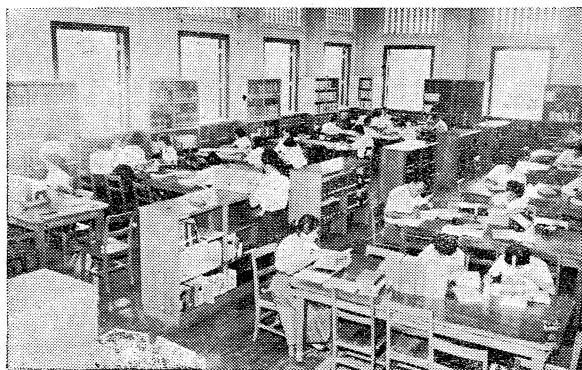
๗. รวบรวมจุลสาร (pamphlet,
reprint, bulletin) ทำบัตรบรรณนี้ และ
เก็บเรื่องเข้าแฟ้มเพื่อให้สะดวกแก่การค้นคว้า

๘. ทำกฤตภาค โดยคัดลอกบทความ
หรือรูปภาพต่าง ๆ จากหนังสือ วารสาร
และ หนังสือพิมพ์ ที่ เห็น ว่า สำคัญ และ จะให้
ประโยชน์แก่การศึกษาและค้นคว้า

ด้วยความสำคัญดังกล่าวมานี้ ผู้ที่ทำ
หน้าที่เป็นบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ในแผนก
นี้ จึงต้องเป็นคนที่มีความรู้ความสามาร
ถ่องใจ ค้นคว้าและศึกษาอยู่เสมอ เพื่อที่จะ
ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้อง สมุดได้ใน เวลา ที่รวดเร็วที่สุด

สิ่ง
ที่คงและเครื่องใช้

แผนกบริการตอบ คำถาม ของ หอ
สมุดกลางตั้งอยู่บนชั้นที่ ๒ ทางด้านทิศ
ตะวันตกของตัวอาคาร หอ สมุดถัดจาก
ห้องกรมพระจันทบุรี ออกไปจนถึงตึก
เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเนื้อที่ประ
มาณ ๕๐ ตารางเมตรประกอบด้วย

ภายในห้องบริการตอบคำถาม | หอสมุดกลาง

๑. มีประตูโดยรอบทั้งหมด ๓๘ ประตู
แต่ที่ใช้เป็น ทาง เข้า ออก มี เพียง ประตูเดียว
นอกนั้นใช้สำหรับห้องตู้สูงขนาด ๓ $\frac{1}{2}$ ฟุตกัน
(ตามหมายเลขชั้นเป็นเลขคู่)

๒. ชั้นหนังสือที่วางโดยรอบทั้งขนาดสูง
๖ $\frac{1}{2}$ ฟุต (ตามหมายเลขชั้นเป็นเลขคี่) และ
๓ $\frac{1}{2}$ ฟุตสลับกันมีรวม ๓๕ ชั้น

๓. ชั้นเตี้ยใช้ได้ทั้ง ๒ ข้างขนาด ๓ $\frac{1}{2}$
ฟุต วางตรงกลางห้องตามความยาวของห้อง
สำหรับได้วารสารเย็บเล่ม วารสารของ
ยูเนสโก หนังสือใหม่ จดสารใหม่ มีรวม
กัน ๕ ชั้น

๔. โต๊ะสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดหนึ่ง ๘ คน
วาง ๒ แถวเรียงขนาดขวางกับความยาวของ
ห้อง รวม ๑๒ โต๊ะ เก้าอี้ ๘๖ ตัว

๕. โต๊ะบรรณารักษ์และบรรณารักษ์
ผู้ช่วย รวม ๒ โต๊ะ เก้าอี้ ๒ ตัว

๖. โต๊ะเต็มย่นพิมพ์ตัด ๑ โต๊ะ เก้าอี้
๑ ตัว

๗. ตู้จุดสาร ๑ ตู้

๘. ตู้บรรณารักษ์ ๑ ตู้

๙. ตู้บรรณารักษ์หนังสือ ๑ ตู้

๑๐. รถเข็นหนังสือ ๑ คัน

ชั้นและเลขหมู่หนังสือ

ชั้นที่เรียงโดยรอบเรียงจากมุมประตูด้าน
ซ้ายมือเป็นชั้นหมายเลข ๑ เว้นไปบรรจบ
กับประตูทางเข้าเป็นชั้นหมายเลข ๓๕

ชั้นหมายเลข ๑ เป็นหนังสือคู่มือและ
ความรู้เกี่ยวกับสถานศึกษา มหาวิทยาลัยใน
ประเทศต่าง ๆ เรียงลำดับตามชื่อทวีป ประ
เทศ และลำดับตามลำดับ มีทั้งของเอเชีย
ยุโรป สหรัฐอเมริกา และแคนาดา

ชั้นหมายเลข ๒ ใช้วางเครื่องมือ
เครื่องใช้ของบรรณารักษ์

ชั้นหมายเลข ๓ ใช้วางวารสารห้อง
สมุดสำหรับการ ศึกษา ของ นิติศาสตร์ แผนกวิชา
บรรณารักษศาสตร์

ชั้นหมายเลข ๔-๗ เป็นหนังสือของ
ของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ ให้หนังสือ
ค้นคว้า

ชั้นหมายเลข ๘ เป็นหนังสือของของ
คณะอักษรศาสตร์เกี่ยวกับวรรณคดีไทย เช่น
ขุนช้างขุนแผน อิเหนา ดำกรก รามเกียรติ์
พระอภัยมณี พร้อมทั้งบ่อเกิดและคำวิจารณ์
เรียงตามลำดับบทเรียน

ชั้นหมายเลข ๙ หมวดเบ็ดเตล็ด(๐๐๐)

บรรณานุกรมทั่วไป และสารานุกรมทั่วไป
 ส่วนพจนานุกรม เฉพาะภาษาใดภาษาหนึ่ง
 เรียงไว้ในหมวด ๔๐๐ ภาษาศาสตร์ เช่น
 ๔๒๓ พจนานุกรมภาษาอังกฤษ พจนานุกรม
 เฉพาะวิชาที่ไปเรียงไว้ในหมวดวิชาอื่นๆ เช่น
 พจนานุกรมวิชาช่าง ก็ไปเรียงไว้กับการช่าง
 หมายเหตุเลข ๑๐-๑๒ รวมสารานุกรม
 ทั่วไป(๑๓๐)ทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ เช่น—

- Compton's picture encyclopedia
- World book encyclopedia
- Encyclopedia Americana
- Encyclopedia Britanica
- Francaise encyclopedia
- Larousse du xxe Siècle
- สารานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

นอกจากนี้ มี หนังสือใน หมวดปรัชญา
 (๓๐๐) มีหนังสือเกี่ยวกับจิตวิทยา

หมายเหตุเลข ๑๓ มีหนังสือเกี่ยวกับ
 ศาสนา (๒๐๐) เช่น —

- The golden bough
- Encyclopedia of religion and ethics

— Sacred books of the East

— Hindu classical dictionary

นอกจากนี้หนังสือเกี่ยวกับสังคมศาสตร์

(๓๐๐) เช่น —

— Encyclopedia of the social sciences

— Information please almanac

— The statesman's year book

— The world almanac and book of facts

— Siam directory

นอกจากนี้หนังสือรายงานการประ
 ชมของสถาบันราชการ

หมายเหตุเลข ๓๔ เป็นหนังสือ
 วิทยานิพนธ์เป็นหนังสือเก่า

หมายเหตุเลข ๑๕-๒๐ เป็นที่รวบรวม
 หนังสือราชกิจจานุเบกษา ตั้งแต่เริ่มแรก
 มาจนถึงปัจจุบัน ตอนเก่า ๆ เย็บเล่มไว้
 อย่างเรียบร้อย แบ่งเป็นแผนกกฎหมายและ
 แผนกราชกิจจา ตอนใหม่ ๆ ยังไม่เย็บเล่ม
 วางเรียงต่อกันไป

หมายเหตุเลข ๒๑ เป็นที่รวบรวม

พจนานุกรมกฎหมายของต่างประเทศ เช่น—

- Black's law dictionary
- Digest of international law

ชั้นหมายเลข ๒๒ มีหนังสือนิติศาสตร์
ประชุมกฎหมายไทย ประชุมกฎหมายรัชกาล
ที่ ๓ กฎหมายรัชกาลที่ ๕, ๖ ประชุมกฎหมาย
ประจำคก

ชั้นหมายเลข ๒๓ เป็นหนังสือเกี่ยวกับการ
การศึกษา มี ตำรารัฐบาล ดัชนี การศึกษา
Encyclopedia of educational research

ชั้นหมายเลข ๒๔-๓๐ หมวดภาษา
คำศัพท์ (๔๐๐) รวบรวมพจนานุกรมทุกภาษา
เรียงตามลำดับหมู่ เช่น:-

- The Oxford English Dictionary
- New English Dictionary
- Webster's New world Dictionary
- พจนานุกรมไทย-อังกฤษ
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน
- ปทานุกรมฉบับพิเศษ

ชั้นหมายเลข ๓๑ เป็นหมวดวิทยาศาสตร์
คำศัพท์และคิตปะ (๕๐๐, ๖๐๐, ๗๐๐) มี
หนังสือคู่มือ และพจนานุกรมเกี่ยวกับวิชาใน
หมวดวิทยาศาสตร์และหมวดคิตปะ เช่น:-

- Van Nostrand's scientific encyclopedia
- Dictionary of applied physics
- วิชาดนตรี
- จิตรกรรม
- การกีฬา

ชั้นหมายเลข ๓๒ เป็นหมวดวรรณคดี
(๔๐๐) มีหนังสือคู่มือที่จะใช้อ้างอิงเกี่ยวกับ
วรรณคดีของต่างประเทศ โดยเฉพาะของ
อังกฤษและอเมริกา เช่น:-

- Bartlett, John. Familiar quotations
- Brewer, E.C. Readers' handbook of famous names in fiction allusion etc.
- Harvey, Sir Paul. The concise Oxford dictionary of English literature

ชั้นหมายเลข ๓๓ หมวดประวัติคำศัพท์
(๔๐๐) มีหนังสือเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ แผนที่
เช่น:-

- Atlas of America
- Goods' world Atlas

— Imperial gazetteer of India

ชั้นหมายเลข ๓๔ — ๓๕ หมวดชีว

ประวัติ (๙๒๐) เป็นที่รวบรวมพจนานุกรม
ชีวประวัติบุคคลสำคัญ และมีชื่อเรียงทั่วโลก
และเฉพาะวิชา ซึ่งตายไปแล้วและยังมีชีวิต
อยู่เช่น:—

— Webster's biographical dictionary

— New century cyclopedia of
names

— Who was who

— Who's who

— Who was who in America

— Who's who in America

— The Asia who's who

ส่วนชั้นเปิด ๒ ซึ่งที่วางอยู่ตรงกลาง
ห้องเรียงกัน ๕ ใบนั้น ใบแรกที่อยู่ทางด้าน
โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์นั้นใช้วางวารสาร
ของยูเนสโก หนังสือใหม่สำหรับชาว บัตร
รายการ ชั้นใบที่ ๒-๓ ใช้วางวารสารเกี่ยว
กับวิชาบรรณารักษศาสตร์ ชั้นใบที่ ๔-๕

ใช้วางวารสาร ทั่วไปที่เห็นว่าสำคัญเยี่ยม
แล้ว เช่น—

— Look

— Newsweek

— Times

— ช่างอากาศ

ใกล้โต๊ะบรรณารักษ์มีรถเข็นและตู้
สารทั้งภาษาอังกฤษและไทย นอกจากนั้นยัง
ใช้เก็บกฤตภาคด้วย มีบัตรรายการคู่มือได้
บัตรอยู่บนโต๊ะบรรณารักษ์

สถิติการตอบคำถาม และการให้คำแนะนำ
ที่มีผู้มาขอรับ บรรณารักษ์จะทำบัตร
เก็บเรียงไว้ในชั้นลับบัตร เพื่อสะดวกแก่การ
ใช้ในโอกาสต่อไป (ดูแผนผังประกอบ)

เจ้าหน้าที่

ตามอัตราการจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานใน
แผนกนี้ มีด้วยกัน ๓ คน คือ—

๑. บรรณารักษ์ ๑ คน

๒. บรรณารักษ์ผู้ช่วย ๑ คน

๓. เสมียนพนักงาน ๑ คน

ก. บรรณารักษ์

มีหน้าที่รับผิดชอบ และ ควบคุมให้งานต่าง ๆ ในแผนกดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งตามปกติต้องถือหลักว่า กัดเลือกหนังสืออ้างอิงให้บริการได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็วเสมอ งานในหน้าที่นี้ พอจะยกมาเป็นตัวอย่างได้ เช่น

๑) ช่วยแนะนำแหล่งที่ นิสิตตั้งปัญหา มา เมื่อนิสิตคนใดข้องใจหรือสงสัยเกี่ยวกับความรู้ไม่ว่าทั่วไปหรือเฉพาะวิชาถาม บรรณารักษ์ก็ช่วยแนะนำให้ว่าคำถามชนิดนั้น ๆ ควรจะค้นหาคำตอบได้จากหนังสือเล่มใดไม่จำเพาะ แต่ภายในห้องสมุด บริการตอบคำถามเท่านั้น แต่จากหนังสือทั้งหมดในหอสมุดกลาง และยังกว่านั้นถ้าในหอสมุดกลางไม่มี แต่พอจะทราบว่ามีอยู่ที่ห้องสมุดอื่นก็แนะนำให้ไป

ปกติ บรรณารักษ์ จะไม่หาคำตอบให้ แต่สอนวิธีที่จะได้คำตอบนั้น ด้วยตัวของผู้นั้นเอง การกระทำเช่นนี้จะเสียเวลาในตอนแรก แต่จะช่วยให้สะดวกและเร็วในตอนทีผู้นั้นควาหรือผู้ช่วยรู้จักวิธีใช้เองแล้ว

ตัวอย่างคำถามคำตอบ

ถาม—เพลงชาติฝรั่งเศสใครเป็นคนแต่ง แต่งขึ้นเมื่อไร

ตอบ—ค้นจากหนังสือ The International Encyclopedia of Music and Musicians edited by Oscar Thompson

ถาม—เข็มของพระนางคลีโอพัตรา คืออะไร อยู่ที่ไหน

ตอบ—ค้นจาก Encyclopedia Britanica

ถาม—สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union) มีประวัติอย่างไร

ตอบ—ค้นจากวิวัฒนาการเบกษา เล่ม ๓ ตอนที่ ๒๓ วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๔๘๘

๒) ช่วยในการ ค้นคว้า เพื่อ ทำวิทยานิพนธ์ หรือ ประกอบ การเขียนความหรือบทความวิชาใดวิชาหนึ่ง เมื่อมีผู้มาขอความช่วยเหลือ เช่น ต้องการเขียนเรื่อง “จุดเด่นของพระพุทธศาสนา” บรร-

ณารักษ์ต้องช่วยแนะนำหรือทำรายชื่อหนังสือที่จะใช้ให้

๓) บรรณารักษ์จะต้องหาหนังสืออ้างอิงไว้ใช้ในห้องสมุดและเมื่อมีหนังสือแล้ว ต้องจัดให้อยู่เป็นพวก เขียนอักษร อ. หรือ R ไว้ที่ต้นปก และประทับตราตัวอักษรดังกล่าวซึ่งโดยทั่วๆ ไปจะปรากฏใน (Title page) เพื่อสังเกตได้ง่าย หนังสืออ้างอิงนี้ไม่ทำบัตรประจำหนังสือ เพราะไม่อนุญาตให้ยืมออกอย่างเด็ดขาด

๔) ทำป้ายโฆษณา (Bulletin board, Displays) เกี่ยวกับหนังสือที่หาทาง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบว่า มีหนังสือ อะไรบ้างที่แผนกได้รับมาใหม่

๕) ในกรณีที่ผู้ค้นคว้า ต้องการคำคำตอบอันรวดเร็ว แต่ไม่สามารถจะหาได้ในขณะนั้น ก็ให้ขอข้อคำถามที่จะติดต่อได้ และเครื่องหมายโทรศัพท์ เมื่อหาคำตอบได้จะได้ติดต่อไป

๖) จัดจุลสาร (Pamphlet) แม้จะเป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ และมีความหนาไม่เกิน ๖๐ หน้า แต่เรื่องราวต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่เป็น

เรื่องที่นำรู้ใหม่และทันสมัยกว่าหนังสือเล่ม ๆ เดียวกว่า บางฉบับมีรูปภาพด้วย ช่วยในการค้นคว้าได้ดี จึงต้องนำมาจัดหมู่ตามชื่อวิชา หรือแขนงความรู้โดยให้หัวเรื่อง (Subject Heading)

วิธีจัดจุลสาร

(๑) ก่อนอื่น ต้อง ประทับ ตราประจำห้องสมุดเสียก่อน ทั้งที่กลาง หน้าปก และแผ่นรองสุดท้ายหลังปก

(๒) อ่านดูข้อความ ชำนาญให้ละเอียดเสียก่อน แล้วหาหัวเรื่องโดยใช้หนังสือ Sears' list of subject headings และ Reader's guide to periodicals ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับภูมิศาสตร์

(๓) เขียนหัวเรื่องลงใน แผ่นบัตรอ่าน (slip) และบีที่พิมพ์ภายในวงเล็บใต้หัวเรื่องนั้น เพื่อจะได้นำไปเรียงในดัชนีกับบัตร เช่น ตัวอย่าง

ASIA—EAST

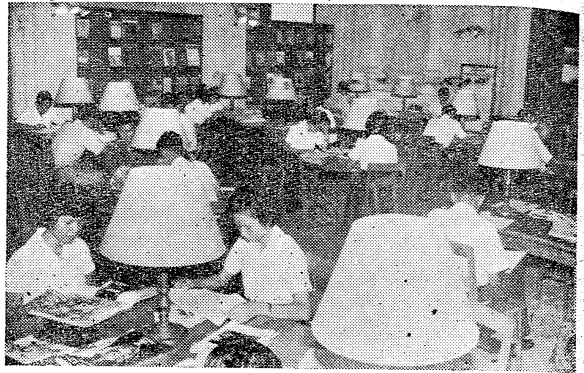
(1957)

(๔) เขียนหัวเรื่องทำนองเดียวกับในแผ่นบัตรอ่านไว้ที่มุมบน ด้านซ้ายมือของจุลสารฉบับนั้น ๆ กรณีที่บทความสั้นไม่เกิน

๒๐ ซม. ถ้าสูงเกิน ๒๐ ซม. ต้องวาง
นอนลงในโหลให้ตั้ง อยู่ข้างบน แล้วเขียนหัว
เรื่องดังกล่าวตรงมุมด้านซ้ายมือ เช่น
ตัวอย่าง

การศึกษา—หลักสูตร

(๒๔๘๗)

ห้องวารสารกำลังสำคัญส่วนหนึ่ง

ของบริการตอบคำถาม

(๕) ถ้าเป็น จุดสาร ขององค์
การใดองค์การหนึ่งโดยเฉพาะที่มีความ
สำคัญ เช่น FAO, ECAFE, UNESCO,
USOM, SEATO, NATO ก็ใช้ชื่อนั้น ๆ เป็น
หัวเรื่องเลย เช่น

SEATO

(1959)

(๖) จุดสารทั้งหมดทำให้หัวเรื่องเสร็จ
เรียบร้อยแล้ว ต้องนำไปเรียงในตู้จุดสาร
(Vertical file) เรียงตามลำดับตัวอักษร
ของหัวเรื่องเป็นแฟ้ม ๆ ภาษาไทยและอังกฤษ
แยกกัน

(๗) การค้น ค้นได้จากบัตรก่อนที่
เก็บไว้

๗) ทำกฤตภาค (Clipping) โดย
มากเป็นการคัดข่าว ความรู้ และรูปภาพ

จาก หนังสือเก่า ๆ หนังสือพิมพ์ และวารสาร
ที่เห็นว่าสำคัญและมีประโยชน์ จัดหมู่ตาม
หมวดวิชาหรือ แขนง ความรู้ โดย กำหนดหัว
เรื่อง (Subject heading)

วิธีทำกฤตภาค

(๑) เลือกข่าว ความรู้และรูปภาพ
จากหนังสือ หนังสือพิมพ์ และวารสาร ที่
เห็นว่าจะให้ ความรู้ใน การ ค้นคว้า เรื่อง ราว
ใหม่ ๆ ที่เพิ่งบังเกิดขึ้น

(๒) เตรียม กระดาษ วาดเขียน ดัดขาว
ขนาด ๑๔ x ๗ นิ้ว นำเอาชิ้นส่วนที่ต้อง
การทากาวแล้วปิดลง บนกระดาษ วาดเขียน

ถ้าข้อความมีอยู่ ๒ ด้าน ต้องระวังอย่าให้
บดทับข้อความเสีย

(๓) เขียนข้อความที่บอกมา คือ ชื่อ
หนังสือหรือวารสาร เดิมที ปักติดแล้ว
จึงให้หัวเรื่อง (Subject heading) นำไปได้
แฟ้มรวมไว้ เป็นพวก ๆ ตาม ลำดับตัวอักษร
หัวเรื่อง

(๔) ดลอกข้อความดังกล่าวลงในบัตร
อ่าน (slip) เรียงในชั้น ชักบัตร เพื่อสะดวก
กับการค้น เช่น

ปฏิมากรรม—ไทย

ศิลปากร, เดิมที ๑๐ มี.ย. ๒๕๐๒

(๕) หนังสือจอง (Reserve book)
คือหนังสือที่อาจารย์ในคณะต่าง ๆ แต่ละท่าน
ขอร้องให้หอสมุดกลางจัดแยกไว้เป็นพวกหนึ่ง
ต่างหาก เพื่อให้หนังสือชั้นได้มีโอกาสใช้
ทั่วถึงกัน หรือเป็นหนังสือที่หายากที่หอสมุด
กลางสงวนไว้ให้หนังสืออ่านทั่วถึงกัน หรือเป็น
หนังสืออ่านนอกเวลาตาม หลักสูตร ของมหา
วิทยาลัย หรือหนังสืออ่านประกอบวิชา
ใดวิชาหนึ่ง ฯลฯ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า
อนุญาตให้อ่านได้เฉพาะภายในห้องที่กำหนด

ไว้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้ขอยืมออกนอกห้อง
สมุด เว้นแต่อาจารย์ที่ตั้งใจจะขอเปลี่ยน
แปลงเป็นอย่างอื่น

หนังสือจองจะมีตัวอักษร จ. หรือ Re
ตัวโตกว่าธรรมดา ประทับอยู่ บนบัตร ประจำ
หนังสือ (Book card) และกระเป๋าดัง
(Book pocket) หอสมุดกลางใช้บัตรดีเหลือง

(๖) บรรณารักษ์ ต้อง ฝึกหัด ให้ผู้ช่วย
และเสมียนรู้จัก วิธีค้นหนังสือ และช่วย เหลือ
ผู้อ่านได้ด้วย

(๗) บรรณารักษ์ ต้อง ศึกษา ค้นคว้า
และสนใจงานที่ตนทำ พยายามบันทึกและทำ
รายการ เอาไว้ เพื่อ ช่วย ความ จำ และ หา ได้
รวดเร็ว

(๘) บรรณารักษ์ต้องจดบันทึกจำนวน
ผู้มาขอความช่วยเหลือ และ ผลงาน เรื่องที่เขา
ขอความช่วยเหลือต้องทำสถิติเอาไว้ เพื่อ
ทราบความ ต้องการ ส่วนใหญ่ และ ปรับปรุง
บริการให้ดีขึ้น

นอกจากหน้าที่ การงาน ประจำดังกล่าว
แล้ว บรรณารักษ์ยังต้องปรับปรุงบุคลิก
ลักษณะของคนอยู่เสมอ เพื่อให้มีสัมมรรภาพ

ในการปฏิบัติงาน บุคคลลักษณะดังกล่าว
คือ—

- (๑) มีความตัดสินใจที่ถูกต้อง
- (๒) มีความจำดี
- (๓) มีความสังเกตดี
- (๔) เป็นคนมีระเบียบ
- (๕) มีความรู้ในวิชาทั่วไป
- (๖) มีความรอบรู้ในวิชาเฉพาะ
- (๗) มีไหวพริบดี
- (๘) มีความสนใจในงานที่ตนกระทำ
- (๙) มีความสนใจในบุคคลที่เข้ามาติดต่อ
- (๑๐) มีความพากเพียร

ข. บรรณารักษ์ผู้ช่วย

มีหน้าที่คอยช่วยเหลือและร่วมกันรับผิดชอบงานในหน้าที่บรรณารักษ์ และปฏิบัติหน้าที่แทนเมื่อบรรณารักษ์ไม่อยู่

ค. เสมียนพนักงาน

มีหน้าที่คอยช่วยเหลือบรรณารักษ์และบรรณารักษ์ผู้ช่วย

- ๑) ดูแลเก็บหนังสือที่อาจารย์และนิสิตนำมาใช้แล้ว เข้าชั้นให้ถูกต้อง และเรียบร้อย

๒) บัดกวาดทำความสะอาด ห้องและหนังสือ

๓) ยกและขนย้ายหนังสือและอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในห้องสมุด

๔) เก็บหนังสือ ที่นิสิตไม่ใช้แล้ว เข้าชั้นให้ถูกต้อง

๕) บันทึกจำนวนผู้มาใช้ห้องสมุด

๖) ตรวจรับหนังสือ จอที่ นิตยนิยมไปอ่านที่บ้าน ข้ามคืน ตามข้อตกลง ของอาจารย์แล้ว นำมาคืน เขาบัตร ประจำ หนังสือ คืนเข้ากระเป๋าทิ้ง แล้วนำไปเข้าชั้นให้ถูกต้องเรียบร้อย

๗) คอยดูแลเปิดพัดลมหรือไฟฟ้าเมื่อมีอากาศอบอ้าวหรือมืดมัว และคอยปิดเมื่อไม่ใช้แล้ว

๘) พิมพ์หนังสือหรือบัตรรายการหนังสือของตามทบบรรณารักษ์

๙) จำแนกข้อความ จาก หนังสือ เมื่อบรรณารักษ์สั่ง

๑๐) ทำงานเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ.

หอสมุดเลื่อนบัวสุวรรณ

พระมหาสุวัฒน์ สิริวิฑูมโน

อันสืบเนื่องมาแต่ การ มรณกรรม ของ
นายเลื่อน บัวสุวรรณ เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๙
คณะญาติสนิทมิตรสหายของผู้วายชนม์จึงได้
ร่วมกัน บริจาคทรัพย์สร้างศาลา ขึ้น หอหนึ่ง
ที่วัดอินทรวีหาร บางขุนพรหม พระนคร
ศาลา^{นี้} เป็นรูปจตุรมุข ชั้นเดียว มุขหน้าเป็น
บันไดทางเข้าหอสมุด มุขหลังเป็นห้องน้ำ
ภายในกว้าง ๕ เมตร ยาว ๑๒ เมตร แบ่ง
เป็น ๓ ตอน ตอนกลางเป็นห้องใหญ่มีที่
ประดิษฐานพระพุทธรูปอยู่ตรงกลาง แต่ติด
ผนังตรงข้ามกับประตูเข้า ได้ที่ประดิษฐาน
พระพุทธรูปเป็นที่ดำห้บรรจุธูปได้อุทิศ
ถวายเป็นสมบัติของวัดอินทรวีหาร และ
กระทำพิธีเปิดเพื่อบรรจุธูป นายเลื่อน บัว
สุวรรณ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๐๐
และได้ให้ชื่อศาลาว่า “หอสมุดเลื่อนบัว-

สุวรรณ” มีวัตถุประสงค์ที่จะใช้ศาลาหลังนี้
เป็นสถานที่รวบรวมหนังสือตำราทุกชนิด ทั้ง
ที่เป็นวิชาการทางโลก และ วิชาการทางธรรม
เพื่อจัดเป็นห้องสมุดประชาชน

เพื่อให้ศาลาหลังนี้ มีสภาพอยู่ใน
ลักษณะเป็น ห้องสมุดใน ขณะ ที่ทำ พิธีมอบ
ถวายนั้น ทางเจ้าภาพได้จัดซื้อหนังสือเกี่ยว
กับพุทธศาสนา ๖๘ เล่ม และพระไตรปิฎก
ภาษาไทย ๑ ชุด (มี ๘๐ เล่ม แต่ได้ซื้อ
ก่อน ๓๘ เล่ม นอกนั้นยังพิมพ์ไม่เสร็จ) มา
ได้ไว้ในหอสมุดก่อน พร้อมทั้งผู้ที่จะได้
หนังสือเรียบร้อยแล้ว เป็นอันว่าที่ได้รับถวาย
คราวนั้น มีอาคารหอสมุด ๑ หลัง พระพุทธร
ูปปางดีดาดวางเมื่อคราวฉลอง ๒๕ ศตวรรษ
๑ องค์ พระไตรปิฎกแปล ๑ ชุด และหนังสือ
เกี่ยวกับพุทธศาสนาอีก ๖๘ เล่ม

จากนั้น ทางวัดก็พยายามสร้างอุปกรณ์ห้องสมุด โดยการชักชวนให้ผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันบริจาคเป็นหนังสือบ้าง เป็นเงินบ้าง (โดยมากเป็นเงินไม่ค่อยมีใครบริจาค) เพื่อนำไปจัดซื้ออุปกรณ์ห้องสมุด ที่ต้องทำเช่นนี้เพราะหอสมุดไม่มีงบประมาณ และ ทางวัดไม่ค่อยจะมีเงิน จนบัดนี้เวลาดึกดังหวังเลยมาถึง ๒ ปีแล้ว หอสมุดแห่งนี้ก็ยังไม่เปิดบริการดังเช่นที่อื่น ๆ ไม่ได้ ทั้งนี้ก็เพราะขาดอุปกรณ์ตามที่กล่าวแล้วนั่นเอง ผู้เฒ่าเคยบอกผู้ที่ถามซึ่งมักจะถามอยู่เสมอ ๆ ว่า จะเปิดบริการเมื่อไหร่ปีใหม่นะ (ขึ้นปี ๒๕๐๒) ในเดือนเมษายนฤดูร้อนบ้าง แต่แล้วก็ต้องเสียคำพูดไป เพราะโครงการที่หวังไว้จนทำให้พูดเช่นนั้นล้มเหลวไปก่อนทุกที นี่เดือนเมษายนก็ผ่านไปนานแล้ว แต่หอสมุดซึ่งเมื่อก่อน (คราวที่มอบถวาย) อยู่อย่างไรเดี๋ยวนี้ก็อย่างนั้น (ผู้เฒ่าเห็นจะเสียคำพูดเป็นครั้งที่ ๒ ค่อยไปเห็นจะชัด) แต่มีเพิ่มขึ้นมาบ้าง มีอุปกรณ์บางอย่างเพิ่มขึ้นมา แต่ก็มีคนทำงาน (ผู้เฒ่าเองแหละ) ในหน้าที่บรรณารักษ์ให้ฟรี โดยทางหอสมุดไม่ต้องจ่ายอะไรเป็นการตอบแทนให้เขา

สรุปแล้วหอสมุดแห่งนี้มีอุปกรณ์ดังนี้ :—

๑. คุ้ยได้หนังสือ ๓๒ คุ้ย
 ๒. พระไตรปิฎกบาลี ๓ ชุด (๔๕ เล่ม)
 ๓. พระไตรปิฎกแปลภาษาไทย ๓ ชุด (๘๐ เล่ม)
 ๔. หนังสือวิชาการ—สารคดี—นวนิยาย ๓๗๒ เล่ม (๑๔ มี.ค. ๒๕๐๒)
 ๕. นิตยสาร—วารสารซึ่งได้รับบริจาค ประมาณ ๒๐๐ เล่ม (๑๔ มี.ค. ๒๕๐๒)
 ๖. โต๊ะขนาด ๓๖×๓๘" ๓ ตัว
 ๗. เก้าอี้ ๑ ตัว
- (นอกนั้น ยังมีผู้ศรัทธารับเป็นเจ้าของ นิตยสาร—วารสารต่าง ๆ อีก ๔ ฉบับ)

ตามรายการที่ปรากฏข้างบนนี้ จะเห็นว่าหอสมุดแห่งนี้ ยังมีอุปกรณ์น้อยเหลือเกิน ยังไม่พร้อมที่จะเปิดบริการได้ เมื่อไร ? เมื่อไรหนอจะเปิดได้สักที ?

เนื่องจากคณะกรรมการหอสมุดยังไม่มีอย่างหนึ่ง กรรมการแท้ ๆ ของวัดก็ยังไม่มีอย่างหนึ่ง มีบางท่านที่ปรารภนัดบอมายังผู้เฒ่าว่า ควรหาวิธีตั้งคณะกรรมการวัดขึ้นก่อน เมื่อตั้งคณะกรรมการวัดได้แล้ว

ก็เอากรรมการชุดนี้แหละ มาเป็น กรรมการ
หอสมุดอีกทีหนึ่ง อันนี้รู้ดีว่าเป็นความคิด
ที่ดีอยู่เหมือนกัน แม้ผู้เฒ่ารู้ดีว่าออกจะเป็น
ความคิดเห็นนอกเห็นจากหน้าที่และเกินขอบ
เขตของผู้เฒ่าไปบ้าง แต่ด้วยความหวังว่าอาจ
จะเป็นประโยชน์ต่อวัดและหอสมุดของวัด ผู้
เฒ่าจึงเรียนความคิดเห็นนั้นให้ท่านเจ้าอาวาส
และรองเจ้าอาวาสฟังดู และก็ได้รับคำตอบ
อันน่าฟังจากท่านว่า ถ้าเป็นไปได้อย่างที่
มานั้นก็ดียิ่ง แต่มีใครเฒ่า? ใครเฒ่าที่จะมา
เป็นกรรมการให้วัด ใครเฒ่าจะยอมเสียสละ
เวลามาทำงานให้วัดโดยที่วัดไม่มีเงินเดือนให้
เขา เพราะคนที่มาเป็นกรรมการวัดนั้น
ต้องเป็นผู้เสียสละจริง ๆ ต้องเป็นผู้มีอันจะ
กินและมีเวลาว่างพอ แต่การที่จะหาบุคคล
ประเภทนี้ยากแค่ไหน? เมื่อผู้เฒ่าได้รับฟัง
เช่นนั้นก็รู้ดีว่าหนาม่อมยลงหนักใจ จนกระทั่ง
บัดนี้ยังไม่รู้ว่าจะเอาอย่างไรดี ท่านผู้ใดมี
วิธีการอย่างใดที่แนบเนียน หรือ เคยใช้ได้ผล
ซึ่งดีมาแล้ว ถ้าจะกรุณาเฒ่าให้ฟังบ้างก็จะดี
มิใช่น้อย ยินดีจะรับฟังจากทุกท่าน ทุกทาง
ผู้เฒ่าตั้งใจว่าจะ พยายาม ดัง กรรมการ

บริหารหอสมุดขึ้นโดยเฉพาะ คือไม่ให้เกี่ยว
กับเรื่องของวัด ได้เคยทบทวนบุคคลบาง
คนไว้แล้ว ก็รู้ดีว่าบางคนก็ยินดีที่จะให้
ความร่วมมือเกี่ยวกับงานเช่นนั้น รู้ดีว่า
เป็นการให้กำลังใจแก่ผู้เฒ่ามากอยู่ในอันที่จะ
สร้างความสำเร็จให้แก่หอสมุดแห่งนี้ แต่
ด้วยยังมีข้อขัดข้องบางประการ ผู้เฒ่าจึงยัง
ไม่สามารรถจะรวบรวมกรรมการชุดนี้ได้สำเร็จ
และลงมือดำเนินงาน ของหอสมุดอย่างจริงจัง
ยังไม่รู้ว่าเมื่อไรจะสำเร็จตามความตั้งใจ

ขณะนี้ ทางหอสมุดกำลังออกหนังสือ
ขอความอุปถัมภ์ไปยังผู้ใจบุญทั้งหลาย เพื่อ
ขอความอุปถัมภ์ทั้งในด้านการเงิน ทั้งใน
ด้านหนังสือ ตั้งแต่ว่าใครจะยืมฉบับราคาอะไร
เท่าที่หนังสือหอสมุดออกไปแล้ว กว่า ๓๐๐
ฉบับ ชั่วระยะไม่ถึง ๓๐ วัน ก็ได้รับการ
อุปถัมภ์มาแล้ว ๔ รายด้วยกัน เป็นหนังสือ
๗๐ เล่ม เป็นเงิน ๑๔๔ บาท ผู้เฒ่าขอ
อนุโมทนาต่อทุก ๆ ท่านที่ให้การอุปถัมภ์รวม
ทั้งผู้ที่จะให้ในโอกาสหน้า และขอขอบ
ใจผู้ที่สละเวลาอ่าน เรื่อง รวบรวม ของ หอสมุดนี้
ด้วย △

การจัดและส่งเสริมห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน

บุญเจือ อองประดิษฐ์

การประชุมตามัญญุรุธาประจำปี ๒๕๐๒ ได้เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๒-๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๒ รวม ๕ วัน ณ หอประชุมคุรุสภา หลังกระทรวงศึกษาธิการ มีสมาชิกทั่วราชอาณาจักรมาประชุมรวมทั้งสิ้น ๑๗๗ คน ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาปัญหา ๒ ข้อ คือ —

๑. การแก้ไขควบคุมและส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติดี กรรมการประจำหมวดนี้ประกอบด้วย

นายเยอ วิชัยดิษฐ์ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกรรมการอำนวยการคุรุสภา ที่ปรึกษา

นายกอง วิศุทธารมณ ผู้อำนวยการกองกีฬา กรมพลศึกษา ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ที่ปรึกษา

นายเชอ ต้นเมือง ศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา ประธาน

นางนิภา นินทบดี ครูใหญ่โรงเรียนสตรีน่าน “สตรีศรีน่าน” รองประธาน

นายประหยัด ทองอุไร ครูใหญ่โรงเรียนประจวบวิทยาดัย เดชานุการ

๒. การจัดและส่งเสริมห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน กรรมการประจำ หมวดนี้ประกอบด้วย

หลวงศุวดีดิศารคำตตร พุทธิ อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา ผู้แทนกรรมการอำนวยการคุรุสภา ที่ปรึกษา

นางแม่นมιά ชวติศ ศึกษาพิเศษกรมสามัญศึกษา ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ที่ปรึกษา

นายจรูญ ล่องดีริ ครูใหญ่โรงเรียนอยุธยาวิทยาดัย ประธาน

นายม้วน วุฒิภาพ ศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์ รองประธาน

การจัดและส่งเสริมห้องสมุดและพิพิธภัณฑสถานในโรงเรียน

๑๗

น.ส. ไข่มุกด์ มิตินทะเดช ครูโรงเรียน
สตรีชดบุรี "ชดกัญยานุกูล" เดชานุการ

ในต้นจะขอกล่าวเฉพาะการประชุมของ
หมวดที่ ๒ การจัดและส่งเสริมห้องสมุดและ
พิพิธภัณฑสถานในโรงเรียน หมวดนี้สมาชิกเข้า
ร่วมประชุมประมาณ ๗๗ คน ได้เริ่มประชุม
ในตอนบ่ายวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๒ ที่ประ-
ชุมได้แยกพิจารณาปัญหาเป็น ๒ ประเด็นคือ—

๑. การจัด และ ส่งเสริม ห้อง สมุดใน
โรงเรียน

๒. การจัดและส่งเสริมพิพิธภัณฑสถานใน
โรงเรียน

ที่ประชุมได้กำหนดเวลาพิจารณาปัญหา
ทั้ง ๒ ข้อดังต่อไปนี้—

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๒ เวลา ๑๓.๓๐ —

๑๖.๓๐ น. การจัดและส่งเสริมห้องสมุด
ในโรงเรียน

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๒ เวลา ๙.๐๐ —
๑๒.๐๐ น. การจัดและส่งเสริมห้องสมุด
ในโรงเรียน

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๒ เวลา ๑๓.๓๐ —
๑๖.๓๐ น. การจัดและส่งเสริมพิพิธภัณฑ
สถานในโรงเรียน

๑๔ พฤษภาคม ๒๕๐๒ เวลา ๙.๐๐ —

๑๒.๐๐ น. การจัดและส่งเสริมพิพิธภัณฑ
สถานในโรงเรียน

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๒ เวลา ๙.๐๐ —

๑๒.๐๐ น. รวบรวมมติของที่ประชุมหมวด
เพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

คณะกรรมการหมวดซึ่งมีหน้าที่รวบรวม
ข้อเสนอมติของผู้แทนสมาชิก ที่อภิปรายไป
แล้ว จัดทำเป็นข้อเสนอมติของหมวด เพื่อ
เสนอต่อที่ประชุมใหญ่ประกอบด้วย

นายบุญเชียร ศุภจิตรา ผู้แทนสมาชิก
จังหวัดอุทัยธานี ประธานคณะกรรมการ

นายดำรง วัชรโกเมร ผู้แทนสมาชิก
จังหวัดกำแพงเพชร กรรมการ

นายสุวิทย์ กิตยารัตนกุล ผู้แทนสมาชิก
จังหวัดลำปาง กรรมการ

นายอรุณ เอี่ยมเอก ผู้แทนสมาชิก
จังหวัดอ่างทอง กรรมการ

นายพิน มาทอง ผู้แทนสมาชิกจังหวัด
นครศรีธรรมราช กรรมการและเลขานุการ

ก่อนการประชุม ครูสุภาได้แจกเอกสาร
เกี่ยวกับปัญหา และข้อ เสนอแนะในการจัด
และส่งเสริมห้องสมุดและ พิพิธภัณฑสถานในโรง-
เรียนแก่สมาชิกทุกท่าน ปัญหาและข้อเสนอมติ
และ เหน้^๕ด้านได้ประมวลมาจากความเห็นของ

ศึกษานิสัยฝ่ายห้องสมุด บรรณารักษ์ห้อง
สมุดโรงเรียนต่าง ๆ และจากหลักฐานการ
สำรวจพิพัตถนันทน์โรงเรียน

ห้องสมุดโรงเรียน

ปัญหา

๑. สถานที่ ครุภัณฑ์ และเครื่องใช้

(ก) บางแห่งยังไม่มีสถานที่โดยเฉพาะ

บางแห่งสถานที่คับแคบไม่พอ
กับจำนวนนักเรียน บางแห่ง
สถานที่ไม่ เหมาะสม ที่จะ
เป็น
ห้องสมุด

(ข) ครุ ภัณฑ์ และ เครื่องใช้ ของ
ห้องสมุด (Equipment and
Supplies) ยังขาดอยู่มาก

(ค) ร.ร. ชั้นประถมศึกษาส่วนมาก
ยังไม่มีห้องสมุดเลย

๒. หนังสือและนิตยสาร

(ก) หนังสือ

๑. เมื่อเทียบจำนวนครู นักเรียน
กับจำนวนหนังสือในห้องสมุด
แล้ว ส่วนมากห้องสมุดยังมี
หนังสือไม่ เพียงพอ ที่จะให้ครู
และนักเรียนได้ ใช้โดยทั่วถึงกัน

๒. หนังสือภาษาไทยดี ๆ ในท้อง

ตลาดยังมีไม่มากพอ

๓. การ ซื้อ หนังสือ เข้าห้อง สมุด
ระเบียบปฏิบัติในการซื้อหนังสือ
ด้อยยุ่งยากอยู่มาก หนังสือ
บางอย่างซื้อได้ บางอย่างซื้อ
ไม่ได้ บางครั้งต้องเดินอวราย
ซื้อ หนังสือไปให้ กรม อนุมัติ
ก่อน จึงจะซื้อได้

๔. การซื้อหนังสือบางแห่งไม่ได้มี
การคัดเลือก ทำให้ขาดหนังสือ
ที่ควร มี และมีหนังสือที่ไม่
ควร มีอยู่เป็นอันมาก

(ข) นิตยสาร ห้องสมุดส่วนมาก
ยังรับเป็นจำนวนน้อยไม่พอแก่
การอ่านเพื่อให้ได้ความรู้แตก
ฉานหลายแง่หลายมุม

๓. บรรณารักษ์

(ก) บรรณารักษ์ ห้อง สมุด หลาย
แห่งมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม
ที่จะเป็นบรรณารักษ์ ทำให้
ไม่สามารถให้บริการ แก่ครู
นักเรียนได้เพียงพอ

(ข) ฐานะบรรณารักษ์ อาชีพ
บรรณารักษ์ยังไม่มีการรับรอง

เป็นทางการ (Legal status) ทำให้ไม่มีใครอยากทำ เพราะแม้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ เวลาเสนอความคิดความชอบก็พิจารณาทางด้านงานครู

- (ค) ห้องสมุด ส่วนมากไม่มี บรรณารักษ์ ประจำ ห้องสมุดโดยตรง แม้ครูที่ได้รับการอบรมวิชา บรรณารักษศาสตร์ จากสมาคมห้องสมุด แห่งประเทศไทยมาแล้ว เมื่ออยู่โรงเรียน ส่วนมากก็ไม่ได้ทำงานในห้องสมุด ทำให้ความรู้อันไปอบรมมาลืมไปหมด เพราะต้องไปสอนนักเรียนเสีย

- (ง) ห้องสมุดหลายแห่งปิดตลอดปี เพราะไม่มีบรรณารักษ์ประจำ

๔. การเงิน

เงิน ค่าใช้จ่าย สำหรับ กิจกรรม ห้องสมุดโดยตรง ไม่เพียงพอหรือเกือบไม่มีเลย เงินที่เก็บจากนักเรียนมักถูกแบ่งไปใช้ทางอื่น เสีย เป็น ส่วน มาก บรรณารักษ์ไม่มีส่วนได้รู้เห็น

เลยว่า ในปีหนึ่ง ๆ จะมีเงินสำหรับห้องสมุดเท่าไร ทำให้กะไม่ถูกว่าจะขยายงานได้ผล ดำรงไว้แค่ไหน

๕. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ เจ้าของโรงเรียน ครู ยังไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุด ในทางปฏิบัติยังมีการฝ่าฝืนระเบียบเสมอ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ เช่น ครูชั้นหนึ่งดื้อไปแล้วไม่คืนตามกำหนด เมื่อถูกทวงหรือถูกปรับก็มักจะโกรธ การรักษาดำรงจนสมบัติ ยังขาดมาก ทั้งครูและนักเรียน.

ข้อเสนอแนะ

๑. สถานที่ ครุภัณฑ์ และเครื่องใช้
- (ก) เมื่อดำริ จะสร้าง อาคาร เรียนใหม่เมื่อไร ควรได้กำหนดแผนผังห้องสมุดไว้ด้วย โดยให้มีเนื้อที่ กว้าง ขวาง พอได้ขนาด กับ จำนวน นักเรียนในโรงเรียน และถูกต้องตามลักษณะของห้องสมุดที่ดี

- (๑) ทรัพยากรและเครื่องใช้ เมื่อสร้างห้องสมุด ก็ควรให้มี ทรัพยากร และเครื่องใช้ด้วย อย่างน้อยควรให้มี ชั้นหนังสือ หนังสือนิตยสาร คุจุตสาร คุบตีว เครื่อง ใช้ ใน การ เตรียม และซ่อมหนังสือ ฯลฯ

การซื้อทรัพยากร ไม่ควรวางระเบียบ เครื่องครัด ว่าต้องซื้อจากโรงเรียนข้างไม้เดิมไป เพราะบางที่โรงเรียนมีงานเต็มมือ ทำให้ได้ของคุณภาพต่ำ ได้มาช้าและราคาแพง ควรผ่อนปรนให้บ้าง เช่น ถ้าข้างที่อื่นมีคุณภาพดี ราคาถูก และเร็วกว่าก็ควรอนุญาต

- (๒) สำหรับ ร.ร. ที่ไม่สามารถตั้งห้องสมุดได้ จะทำเป็น class library โดยให้แต่ละชั้นจัด และดูแลกันเอง เพียง book corner ของชั้นไปก่อนก็ได้
- (๓) สำหรับ ร.ร. ชั้นประถมศึกษา โดยเฉพาะ ร.ร. ประชาบาลที่

ไม่ได้เก็บเงินค่าบำรุงห้องสมุด กรม ตำนัญ ศึกษา น่าจะ ทำ คุสมุด ดังที่ท่านรัฐมนตรีว่าการเคหะริเริ่ม มาแล้ว ครั้ง หนึ่งในราคาประมาณ คุตะ ๑๐๐๐ บาท ให้แก่ ร.ร. ประชาบาลต่าง ๆ ซึ่ง ร.ร. อาจขอความร่วมมือจากผู้จัดคุวิชาบริจาคก็ได้

๒. ความหมายของห้องสมุด

คนส่วนมากยังเข้าใจกันว่าสมบัติของห้องสมุดคือหนังสืออย่างเดียว แต่ความจริงห้องสมุดมีความหมาย กว้าง กว่านั้นมาก ห้องสมุดเป็นคลังเก็บอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ของโรงเรียน ฉะนั้นอุปกรณ์ได้ คุศนคุศึกษาต่าง ๆ แผนที่ คุดู โดก แผนภูมิ วัสดุพิพิธ ภัณฑ์ ฯลฯ ควรอยู่ในความดูแลของ บรรณารักษ์ทั้งหมด ถ้าจะแยก เป็นห้อง คุมคุค่าดัคุ ประวัตุค่าดัคุ ห้องพิพิธ ภัณฑ์ ฯลฯ ก็ควรอยู่ในอาคาร

เกี่ยวกับห้องสมุด

๓. หนังสือ

- (ก) ควรหาหนังสือประเภทต่าง ๆ ให้มีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการ ของครู และนักเรียน
- (ข) ควรส่งเสริมสนับสนุนการผลิตหนังสือไทยที่ตนให้มาก ๆ
- (ค) ควรมีบัญชีหนังสือ มาตรฐาน (Standard Catalog) ซึ่งพิมพ์เพิ่มเติมให้ทันสมัยทุกปี เพื่อให้บรรณารักษ์ เลือกซื้อ จาก บัญชี
- (ง) บรรณารักษ์ ที่มีวุฒิ ทาง วิชา บรรณารักษศาสตร์ ควรมี สิทธิ เลือกซื้อ หนังสือได้เอง หากเดิมใดไม่มีในบัญชี มาตรฐาน บรรณารักษ์ เห็นว่าเป็น หนังสือที่ห้องสมุดควรมี ก็แจ้งให้ ผู้จัด ทำ บัญชี หนังสือ ทราบ เพื่อพิจารณาเพิ่มเติม
- (จ) ระเบียบการซื้อหนังสือ ควร

ลดหย่อนระเบียบยุ่งยากต่าง ๆ ในการเบิกเงินเสียบ้าง เพื่อให้ งานเดินเร็วขึ้น และไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย

๔. บรรณารักษ์

- (ก) บรรณารักษ์ ควรมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้
 ๑. มีวุฒิ การ ศึกษาไม่ น้อย กว่า คณะครูที่สอนในโรงเรียน และ ควรได้เคยผ่าน การ ศึกษาหรือ ขอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ มาแล้ว
 ๒. มีบุคลิก ลักษณะ ที่เข้า กับ ครู และนักเรียนในโรงเรียนได้ดี
 ๓. เป็นผู้รักการอ่านหนังสือ ชยัน หาศึกษา ความรู้ ด้วย ตน เอง เสมอ รั้งงานด้านนี้และเต็ม ใจทำ
 ๔. มีนิสัยรักความเป็นระเบียบ
 ๕. รู้จักชวนชวนย ะดมหนังสือใน ห้องสมุดให้มีมากขึ้น และ รักษาหนังสือที่มีอยู่มิให้ชำรุด

เร็วเกินไป

๖. รู้จักใช้เครื่องพิมพ์

- (ข) เมื่อจัดตั้งห้องสมุดขึ้นที่ใด ควรให้มีบรรณารักษ์ที่สามารถทำงานในด้านห้องสมุดได้เต็มที่ เพื่อให้ตรงกับความต้องการมุ่งหมายของการจัดตั้งห้องสมุด เช่น กำหนดว่า โรงเรียนที่มีนักเรียนถึง ๓,๐๐๐ คน ควรให้มีบรรณารักษ์ ทำงาน เต็ม เวลา ๑ คน เป็นต้น ถ้ายังไม่สามารรถให้ทำหน้าที่ บรรณารักษ์ ด้านเดียวได้ ก็ควรลดชั่วโมงสอนให้น้อยลง
- (ค) โรงเรียนที่อยู่ใกล้กัน ควรจะใช้บรรณารักษ์ เต็ม เวลา ได้ โดยให้ทำแห่งละครึ่งวัน
- (ง) ขอให้ครูเข้าใจว่าหน้าที่บรรณารักษ์เป็นเพียงสะพานพาไปสู่การ พิจารณา ความดี ความชอบ
- (จ) ควรฝึกนักเรียนให้ ช่วยทำงาน

ในห้องสมุด เช่นตั้ง Library club เป็นต้น โรงเรียนที่สอน ๒ ผลัด น่าจะหานักเรียนมาช่วยงานห้องสมุดได้ง่าย จะเป็นการ ฝึกนิสัย เด็กให้ รู้จัก รักษาสาธารณสมบัติ และรัก การอ่านหนังสือด้วย หากมีค่าตอบแทนบ้างเล็กน้อยก็ดี

- (ฉ) สำหรับโรงเรียนชาย หากใช้พระภิกษุทำหน้าที่บรรณารักษ์บ้าง คงจะ แก้ปัญหา การ ขาด บรรณารักษ์ได้
- (ช) ฐานะของบรรณารักษ์ ควรได้รับการยกย่องเทียบเท่าหัวหน้าแผนกวิชาในโรงเรียน ใน การทำประมวลการสอน บรรณารักษ์ควรมีส่วนด้วย เพื่อจะได้หาอุปกรณ์การสอนมาสนอง ความ ต้องการ ของ ครู แต่ ละ วิชาได้ เรื่องนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของครูประจำวิชาต่างๆ ด้วย

(ญ) ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่มีงานเต็มมือ
อยู่แล้ว ไม่ควรให้ทำหน้าที่
บรรณารักษ์อีก

สมุด หรือ ราย ได้ จาก การ ขาย
เครื่องเขียน เครื่องดื่ม ฯลฯ

๕. การเงิน

(ก) เงินที่เก็บจากนักเรียน สำหรับบำรุง
ห้องสมุด ขอให้หาไปใช้ใน
กิจการของห้องสมุดทั้งสิ้น โดย
แบ่งเงินสำหรับห้องสมุดต่างหาก
ไม่ปนกับการกีฬา ฯลฯ

อาจกำหนดงบประมาณ กับจำนวน
นักเรียน เช่น คิดหัวละ
๓๐ บาทต่อปี นักเรียน ๗๐๐ คน
ก็จะได้เงินปีละ ๒๑๐๐ บาท เป็นต้น

(ข) โรงเรียนที่เก็บค่าบำรุงห้องสมุด
ไปแล้ว จะไม่ต้องห้องสมุดที่ให้บริการแก่
นักเรียนโดยทั่วถึงไม่ได้ ถ้าเป็นโรงเรียนราษฎร์ ก็
ต้องถือว่าผิดพระราชบัญญัติ

(ค) รายได้พิเศษ อาจขอมาจาก
สมาคมนักเรียนเก่า สมาคมผู้
ปกครองครู ค่าปรับสำหรับห้อง

๖. การหาหนังสือและนิตยสาร

(ก) ซื้อ

(ข) ขอจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง

(ค) ขอจากหน่วยราชการและองค์การ
ต่าง ๆ

๗. การใช้ห้องสมุด

(ก) ทุกคนมีการศึกษา ควรอบรม
นักเรียนที่เข้าใหม่ให้รู้จักการใช้
ห้องสมุด

(ข) สำหรับครู ควรให้บรรณารักษ์
มี โอกาสชี้แจง ให้ครู เข้าใจ
วัตถุประสงค์ของการมีห้องสมุด
และวิธีใช้ห้องสมุดเพื่อประโยชน์
ในการศึกษา เช่น ให้ชี้แจง
ในการ ประชุม ครู ประจำเดือน
 เป็นต้น

(ค) จัดตารางสอนให้มีชั่วโมงค้นคว้า
ในห้องสมุด ชั้นละ ๑ ชั่วโมง
ใน ๑ สัปดาห์ โดยไม่ซ้ำเวลา
กัน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน

ช่วยประกอบการสอนตามความต้องการ

การของแต่ละวิชาได้

๓. การเงิน

การเงินสำหรับด้านพิพิธภัณฑ์ยังไม่มีเลย

๔. เจ้าหน้าที่

ส่วนมากยังไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำ

ข้อเสนอแนะ

๑. สถานที่

เมื่อสร้างอาคารเรียน ควรกำหนดแผนผังห้องพิพิธภัณฑ์ไว้ด้วย หรือจะรวมเป็นกลุ่มโรงเรียนโดยกำหนดว่า กลุ่มโรงเรียนกลุ่มหนึ่ง จัดตั้งห้องพิพิธภัณฑ์แห่งหนึ่ง ในส่วนภูมิภาค ควรเริ่มจัดเฉพาะในตัวจังหวัดก่อน อาจให้ ร.ร. ผูกหัดครู จัดตั้งศูนย์กลางอุปกรณ์ (Material Center) เพื่อให้บริการแก่ ร.ร. ต่าง ๆ ในจังหวัด

๒. วัสดุพิพิธภัณฑ์

(ก) ควรพยายาม หาให้ครบตาม

ความต้องการ การ ของ การสอนแต่ละวิชา อาจทำได้โดยให้นักเรียน ช่วยกันทำ ในเวลาหัดศึกษา การฝีมือ วาดเขียน และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

(ข) ควรให้มีการแลกเปลี่ยนวัสดุพิพิธภัณฑ์กัน เช่น ร.ร. ที่อยู่ใกล้ทะเล อาจประดิษฐ์เปลือกหอยต่าง ๆ สัตว์ทะเลต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนกับ ร.ร. ภาคกลางที่สะสมแต่ต้นไม้ เป็นต้น

(ค) ควร มีแหล่ง กลาง รับผิดชอบ ประกาศ และส่งรายการวัสดุไปให้ ร.ร. ต่าง ๆ ทราบเป็นคราว ๆ ว่า โรงเรียนใดมีวัสดุใดมากเกินต้องการ และโรงเรียนใดขาดอะไร ถ้า ร.ร. ใดสามารถทำได้มาก ๆ อาจส่งไปจำหน่ายเป็นรายได้ของ ร.ร. ก็ได้

(ง) ในส่วนกลาง ร.ร. ทุกแห่งที่พอจะจัดตั้งได้ ควรจัดตั้งขึ้น โดยแต่ละแห่งรับไปจัดเพียงอย่างเดียว แต่ให้ใช้การได้จริง ๆ เช่น ร.ร. หนึ่งอาจจัดเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ ดีเท่า อีกแห่งหนึ่งจัดเรื่องนก อีกแห่งหนึ่งเรื่องพืชผล อีกแห่งหนึ่ง เรื่องการ แต่ง กาย ประเพณี ฯลฯ ในการสอนแต่ละโรงเรียนอาจพานักเรียนไปชมและไปเรียน วัด บุรุษ อย่าง อาจ ยืม มา เรียน ในชั้นก็ได้

๓. การเงิน

ควร มีงบประมาณ ประจำ สำหรับ พิพิธภัณฑ์บ้าง โดยคิดเป็นจำนวนหัวตามจำนวนนักเรียน เช่นเดียวกับห้องสมุด อาจแบ่งจากเงินบำรุงการศึกษาได้

๔. เจ้าหน้าที่

ควรมีการอบรมครูให้รู้จักทำวัตถุ พิพิธภัณฑ์ เช่น การตัดฟัลดิว การประดิษฐ์ตกแต่งให้งาม ฯลฯ

ในระหว่างการประชุมหมวด ประชา ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกได้อภิปราย กัน อย่างกว้างขวาง โดยมีได้มีการลงมติแต่ประการใด เมื่อได้อภิปรายกันแล้ว ได้มอบให้อนุกรรมการหมวดไป รวบรวม เป็น ข้อเสนอแนะมาให้ที่ประชุมพิจารณารายละเอียด เมื่อได้มีการแก้ไขบ้างเล็กน้อยแล้ว ก็ได้จัดทำเป็นข้อเสนอแนะเสนอที่ ประชุมใหญ่ต่อไป

ข้อเสนอแนะของการประชุมหมวดที่ ๒ เรื่อง การจัด และ ส่งเสริม ห้อง สมุด และ พิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน

ที่ประชุมหมวดได้พิจารณาข้อปัญหาที่ ๒ แล้ว ได้แยกการพิจารณาออกเป็น ๒ ข้อ และขอเสนอแนะดังนี้

ข้อที่ ๑. การจัดและส่งเสริมห้องสมุดในโรงเรียน

ก. ความมุ่งหมายในการจัดและส่งเสริม

ห้องสมุดในโรงเรียน

(๑) เพื่อให้นักเรียนรู้จักหนังสือชนิดต่าง ๆ

(๒) เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้หนังสือให้เป็นประโยชน์ในการครองชีพและการเรียน

(๓) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

(๔) เพื่อสร้างนิสัยให้นักเรียนในการใช้ และรักษาสถาปัตยกรรม

(๕) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้วางตัวให้เหมาะสมกับสถานที่

(๖) เพื่อให้ นักเรียน เกิดความเพ็ดติดเพ็ดดินจากการอ่าน

ข. ข้อเสนอแนะต่อครูสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปคือ

(๑) ขอให้มื่อตราและ ตำแหน่งบรรณารักษ์โดยเฉพาะ

(๒) ให้มีการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ และให้ถือผล

การอบรมเป็นหนึ่งชุด ในการสอบวิชาชุดครู

(๓) ขอให้เพิ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์ในหลักสูตร ของโรงเรียนฝึกหัดครู

(๔) ขอให้กระทรวง ศึกษาธิการ จัดสรรเงินงบประมาณประจำสำหรับ สร้าง และ ดำเนินการห้องสมุดในโรงเรียน

(๕) ขอให้ครูสภาจัดพิมพ์หนังสืออ่าน ประกอบ และนิยายสำหรับการศึกษาให้แก่ห้องสมุดในโรงเรียน

(๖) ให้ครูสภาพิจารณาดำเนินการช่วยเหลือในการจัดห้องสมุด เช่น จัดทำบัญชีรายชื่อหนังสือ มาตราฐานการจัดหมู่หนังสือ เหล่านี้เป็นต้น

ข้อที่ ๒. การจัด และ ส่งเสริมพิพิธภัณฑสถานในโรงเรียน

ก. ความมุ่งหมายในการจัดและส่งเสริม

พิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน

(๑) เพื่อ เป็น ที่ รวม รวม วัสดุ
ต่าง ๆ สำหรับใช้ประกอบ
การสอน

(๒) เพื่อเพาะนิสัย นักเรียนให้รู้
จักสะสม เก็บ รักษา และ
จัดหมวดหมู่สิ่งของต่าง ๆ

(๓) เพื่อเสริมสร้างนิสัยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้แก่
นักเรียน

ข. ข้อเสนอแนะ ต่อ ครุสภา เพื่อ พิจารณา
ดำเนินการต่อไป คือ:—

(๑) ให้มีการอบรมการจัด และ
ใช้พิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน

(๒) ให้กรมต่าง ๆ เพิ่มงบประมาณ
ค่าใช้สอยสำหรับโรง

เรียน เพื่อนำไปดำเนินการ
พิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน

(๓) ในการก่อสร้าง อาคารเรียน
ขอ ให้ เพิ่ม ห้องสมุด และพิ
พิภัณฑ์ไว้ด้วย

(๔) ขอให้จัดพิมพ์ หนังสือแนะ
แนวทางการจัดห้องสมุดและ
พิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน

(๕) ขอให้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์กลาง
เป็น ตัวอย่าง และเป็น ศูนย์
กลางในการแลกเปลี่ยน

หมายเหตุ เรื่องนี้ได้เคยนำลงในข่าว

สารของสมาคมมาครั้งหนึ่งแล้ว แต่เมื่อได้
จัดตั้งข่าวสารไปแล้ว ปรากฏว่ามีผู้ขอ
ยืมได้เรื่องนี้อีกหลายท่านด้วยกัน จึงเห็น
สมควรนำมาลงไว้ในวารสารนี้อีกครั้ง— บ.ก.

หนังสือดี

“หนังสือคนดีจึงนะ”

“ดียังไง”

“ก็ใช้ได้หลายอย่างนะสิ รองนึ่งก็ได้ เวลาฝนตก เอาคลุมหัวแทนร่มก็ได้
ใช้ติดไฟก็ได้ ฉีกเอามาพับเรือให้ลูกเล่นก็ได้ เวลาไม่มีสตางค์ยังเอาไปขายแจ็กได้อีก

บัตรสำเร็จรูป

สุข วงศาสนธิ

การปฏิรูปห้องสมุดสมัยนี้มีมากมายหลายด้าน เช่น การพยายามแข่งขันกันให้บริการอย่างดีแก่ผู้อ่าน อาคารห้องสมุดสวยงามทันสมัยเทียบเท่าอาคารร้านค้า บางแห่งมีเครื่องปรับอากาศเย็น ทำเด็กดงก็พยายามให้อยู่ในย่านศูนย์กลางมีการคมนาคมสะดวกและอื่น ๆ แต่อย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดในการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดจากแผนเก่ามาเป็นอย่างที่เรารู้จักกันว่าห้องสมุดแผนใหม่ คือ มีการใช้บัตรแทนสมุด แต่ก่อนการบันทึกหลายอย่าง เช่น รายชื่อหนังสือ การยืมหนังสือ และในการบันทึกเกี่ยวกับหนังสือทุกอย่างต่างนิยมกันทำไว้ในเล่มสมุด ถ้าอยากรู้ว่ามีหนังสือเกี่ยวกับวิชาครูในห้องสมุดหรือไม่ บรรณารักษ์จะไปเปิดสมุดดู ในหน้ารายชื่อหนังสือวิชาครู หรืออยากทราบเกี่ยวกับ

วิชาอื่น เช่น ประวัติศาสตร์ก็ดูรายชื่อเกี่ยวกับวิชานั้นเรื่อยไป

นอกจากใช้สมุดบันทึกเกี่ยวกับหนังสือก็ยังบันทึกเกี่ยวกับผู้มาใช้ห้องสมุดด้วย เช่น เมื่อสมาชิกเข้ามาในห้องสมุดก็ต้องเซ็นชื่อไว้ในสมุด เวลาจะอ่านหนังสือเมื่อหยิบหนังสือให้ก็เซ็นชื่อยืมอ่านไว้ในสมุด อ่านเสร็จคืนหนังสือก็เซ็นชื่อไว้ในสมุดอีกที่หนึ่ง ดูการใช้สมุดข้างพรวดเพื่อเสียเหลือเกิน บางคนไม่ขยันไปห้องสมุดอยู่แล้ว เมื่อใครถามว่าไปห้องสมุดบ้างหรือเปล่า ก็พาดตอบอย่างมโนว่าไม่มีน้ำเอาเสียเลยว่ะ คนไม่ไปเพราะรำคาญการเซ็นชื่อบ่อย ๆ บรรณารักษ์บางคนให้ความเห็นว่า ห้องสมุดบางแห่งที่มีผู้น้อยก็เพราะ การเซ็นชื่อนั้นเป็น มูลเหตุอันหนึ่งอยู่ด้วย

แต่ในสมัยนี้ การจดบันทึกอะไรต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้น ได้หันมาใช้บัตรแทน เช่น รายชื่อหนังสือในห้องสมุดก็ทำบัตร การสมัครสมาชิกก็ใช้บัตร ทะเบียนหนังสือก็ใช้บัตร รวมความว่ามีการใช้บัตรอย่างกว้างขวาง บัตรแต่ละชนิดก็มีขนาดและดีแตกต่างกัน ที่ใช้กันมากที่สุดคือ บัตรดีชาวขนาด ๓×๕"

เหตุผลที่เปลี่ยนจากเล่มสมุดมาเป็นการใช้บัตร ก็เพราะเห็นว่าการใช้บัตรนี้ง่ายและสะดวก ถ้าทำบัตรรายการจะจำหน่ายและเพิ่มเติมได้ง่าย บัตรไหนไม่ต้องการก็ดึงออก ที่มาใหม่ก็เพิ่มเติมเข้าได้ โดยไม่ต้องเปลี่ยนหมดทั้งชุด การใช้ก็สะดวกเพราะเมื่อประกอบ กับวิธี เรียงบัตร ตามตัวอักษร แล้วก็จะทำให้บัตรที่หาชนนเก็บได้ระเบียบ ผู้ใช้อยากจะดูตอนไหน หมวดย่อยก็ค้นหาได้ง่าย และทำ บัตรถูกต้อง ตรงกับ จำนวน หนังสือที่เปลี่ยนแปลงได้เสมอ

แม้การใช้บัตรแทนเล่มสมุดจะทำให้มีความสะดวกรวดเร็วทันใจดีก็ตาม แต่เรื่องการทำบัตรชนิดต่าง ๆ ในห้องสมุดนี้ ก็เป็นงานมากอยู่ไม่น้อย จะเขียนด้วยลายมือ

ลงในบัตรก็ว่าไม่ดี อ่านไม่สะดวก ไม่สวยงาม ลายมือแต่ละคนไม่เหมือนกัน คนลายมือคึกคักหายาก ถ้าจะให้ดีต้องใช้พิมพ์ด้วยพิมพ์ดีด พิมพ์ดีดตัวใหญ่ก็ไม่เหมาะต้องใช้ชนิดหนังสือตัวเล็ก เพื่อจะบรรจุความได้พอมาตอนหนังสือสมุดทุกแห่งจะต้องมีเครื่องพิมพ์ดีด มีภาษาเดียวก็ไม่พออีก ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

เมื่อได้เครื่องพิมพ์มา ก็จะมีปัญหาเรื่องคนอื่น เพราะเจ้าหน้าที่ทุกคนใช้ว่าจะสามารถพิมพ์ดีดได้เสมอไปไม่ การพิมพ์ต้องฝึกฝนเพื่อให้มีเรื่องราว อันจำเป็น บันทึกอยู่ในบัตร ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เรื่องเหล่านี้ล้วนจำเป็นต้องศึกษา และต้องฝึกหัดให้มีความชำนาญจึงจะทำได้เรียบร้อย นอกจากนั้นการพิมพ์บัตร ยัง เกี่ยวข้อง กับ การจำแนกประเภทหนังสือให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้บัตรบางชนิดบอกที่อยู่ของหนังสือด้วย จึงจำเป็นที่ผู้ทำงานเกี่ยวกับ หนังสือที่เรียก กันว่าบรรณารักษณนี้ต้องมีความรู้ละเอียดเรื่องการทำบัตร การแยกหมู่หนังสือ และยังไปว่านั้นถ้าหนังสือในห้องสมุดมีทั้งภาษาไทยและอังกฤษด้วยแล้ว ห้องสมุดเช่นนั้นก็ต้องมี

บรรณารักษ์ที่รู้ภาษาอังกฤษด้วย และต้อง
 รู้ว่าพอที่จะอ่านรู้เรื่องเพื่อแยกหมู่ให้ถูก ดู
 แล้วออกจะเป็นการเกินกำลังของห้องสมุดแค
 ละแห่งจะทำได้เสียด้วย ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก

อุปสรรคเรื่องเจ้าหน้าที่ ศึกษานาญงาน
 และค่าใช้จ่ายในการทำบัตรอยู่ในอัตราสูง
 จนห้องสมุดบางแห่งไม่สามารถทำไปได้เลย ยัง
 มีหนทางที่จะผ่อนหนักเป็นเบา ทำให้ตัดข้อขัด
 ข้องและค่าใช้จ่ายให้ลดน้อยลงไปได้โดยการ
 ทำบัตรสำเร็จรูปขึ้นจำหน่าย ในสหรัฐอเมริกา
 อันเป็นประเทศนำเรื่องบริการห้องสมุดในโลก
 ก็ได้พบอุปสรรคเช่นว่านี้เหมือนกัน เขาก็แก้
 ได้และยังทำอยู่จนทุกวันนี้ โดยเขาได้มีวิธีการ
 ประหยัดงาน เวลา และค่าใช้จ่ายห้องสมุด
 ให้น้อยลง เฉพาะอย่างยิ่งการทำบัตรรายการ
 หนังสือ คือแทนที่แต่ละห้องสมุดจะหาผู้
 เชี่ยวชาญมาให้เลขหมู่หนังสือ และแต่ละ
 ห้องสมุดจะหาพนักงาน พิมพ์ดีด มาพิมพ์ บัตร
 เขามาทำบัตรสำเร็จรูปขึ้นจำหน่าย การทำ
 ที่เดียวจำนวนมาก ทำให้สามารถขายได้ใน
 ราคาถูก ห้องสมุดเล็ก ๆ ต่างก็ไม่ลำบาก
 ไม่จำเป็นต้องหากคนชนชั้นผู้เชี่ยวชาญ ไม่ต้องจ้าง
 พนักงานพิมพ์ดีดหลายคน โดยซื้อบัตรสำเร็จ

รูปมาใช้แทน ก็กิจการห้องสมุดจึงก้าวหน้า
 มาก บัตรและเลขหมู่หนังสือของห้องสมุด
 แต่ละแห่งก็เข้ามาตรฐาน เป็นแบบเดียวกัน
 ส่วนห้องสมุดใหญ่ก็เช่นเดียวกัน ไม่อยาก
 ทำเองก็ซื้อเอา

รวมความว่าวิธีการบัตรสำเร็จรูปทำให้
 รายจ่ายน้อยลง ไม่ต้องใช้พนักงานเจ้าหน้าที่
 ห้องสมุดมาก เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ก็ใช้เวลาไปทำ
 อย่างอื่นได้มาก เช่น เขาใจดีต่อผู้อ่านได้มาก
 ขึ้น มาตรฐานบัตรจะอยู่ในระดับเดียวกันได้
 ทุกแห่ง และยังไปกว่านั้น ถ้าแห่งใดใช้บัตร
 สำเร็จรูปแล้ว ก็แน่ใจได้ว่าเลขหมู่ของหนังสือ
 หรือรายการอื่นจำเป็นที่จะต้องตรงกับบัตรจะต้อง
 ถูกต้อง เพราะเป็นผลงานของผู้เชี่ยวชาญ
 ศึกษานาญงานมาแต่เป็นอย่างดี ซึ่งห้องสมุดเอง
 ไม่สามารถจะจ้างบุคคลเช่นนั้นมาทำงานให้ได้

วิธีการที่จะทำบัตรสำเร็จรูปจำหน่ายนี้
 ก็ไม่เป็นของยาก การทำก็อาจทำได้หลายวิธี
 เช่น การเรียงพิมพ์ การอัดสำเนา การทำ
 โดยวิธีถ่ายรูป แต่วิธีที่นิยมกันมากที่สุดคือการ
 เรียงพิมพ์ เพราะโดยใช้วิธีใช้ตัวพิมพ์ขนาด
 ต่าง ๆ กันได้นั้น สามารถบรรจุข้อความ
 จำเป็นลงในบัตร อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้

ได้มากพอ บางแห่งก็อาจใช้หลายวิธีดังกล่าว
มาแล้วผลมันก็ได้อะไร เช่นเรื่องพิมพ์เอามาถ่าย
รูปแล้วคัดออกมาเป็นต้น ในที่นี้จะไม่ขอกล่าว
ถึงวิธีการพิมพ์ วิธีการจำหน่ายโดยละเอียด
การเก็บต้นฉบับเพื่อให้คนใดคนหนึ่งมีคนเดียว
ขึ้นมา แม้บรรณานุกรมจะเหมือนเดิมแต่
แต่จะได้กล่าวถึงการทำให้บรรณานุกรมสำเร็จรูปจำหน่าย
ของสถานที่ที่สำคัญ ๒ แห่งในสหรัฐ คือบรรณ
สำเร็จรูปของหอสมุดรัฐสภา และของบริษัท
วิดิทัศน์ พอเป็นแนวทางว่าเขาทำกันมาอย่างไร

บัตร แอล ซี (L. C. Cards)

บรรณสำเร็จรูปของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน
ได้เริ่มจัดทำจำหน่ายมาตั้งแต่ปี ๑๙๐๑ โดยแผนก
บัตร หอสมุดแห่งชาติ พิมพ์รายการขึ้นใช้เอง
ขณะเดียวกันก็พิมพ์เพิ่มพิเศษอีกเพื่อจำหน่าย
ให้แก่ห้องสมุดต่าง ๆ ด้วย ปรากฏว่าได้รับความนิยม
เป็นอย่างดี ขณะนี้การจำหน่าย
บัตร มิได้จำกัดอยู่ในอเมริกาเท่านั้น หาก
จำหน่ายไปต่างประเทศด้วย ในประเทศ

ไทยก็มีห้องสมุด หลายแห่งที่ขอบัตรนี้มาใช้

ลักษณะบัตรหอสมุดรัฐสภา หรือที่

เรียกกันโดยย่อว่า บัตร แอล ซี นั้น ทำโดย
วิธีเรียงพิมพ์ เป็นบัตรย่นพจนานุกรม หอ
สมุดที่ขอไป ต้องไปได้เลขหมู่หัวเรื่อง ชื่อ
หนังสือ และบัตรเพิ่มเติมอื่นๆเอาเอง ตัวพิมพ์
ที่ให้มีหลายขนาดเพื่อให้ได้ดูข้อความจำเป็น
ลงในบัตรได้มากพอ ขึ้นต้น, ย่อหน้า, การ
วางข้อความถูกหลักเกณฑ์ แนวตั้งขึ้นที่จะ
บอกว่าได้ทำบัตรอะไรไปบ้าง มีปรากฏอยู่
บนด้านหน้าบัตร มิใช่ด้านหลังอย่างที่เคย
กันทำเวลาใช้พิมพ์คัด เลขหมู่หนังสือทั้งต้อง
แบบคือ แอลซี และ ดี ซี (ดีวีซี) มีอยู่ตอน
ล่างของบัตร ทั้งหมดเพื่อความสะดวกแก่บรร
ณารักษ์เลือกใช้ได้เลย ไม่ต้องไปค้นหาเลข
หมู่ หัวเรื่อง และชื่อวิชาให้เสียเวลา
เพียงแค่เอาเลขหมู่และสิ่งเหล่านี้พิมพ์เข้าใน
ของมัน จึงมีงานทำเพียงนิดหน่อยเท่านั้น

Gruskin, Alan D

1904-

The water colors of Dong Kingman, and how the artist works. Introd. by William Saroyan, text by Alan D. Gruskin. New York, Studio Publications, 1958,

186 p. illus. (part col.) ports. 23 cm.

Artist's name in characters on t. p.

CONTENTS.—The eye and hand of Dong Kingman, by W. Saroyan.—The story of the artist, by A. D. Gruskin.—Paintings, 1940-1957 [by Dong Kingman];—The making of a water color, by Dong Kingman.

1. Dong, Kingman, 1911-
i. Title.

2. Water-color painting—Technique.

ND1839.D6G7

*759.13 751.42

58—6611

Library of Congress

58h10j

ตัวอย่างบัตรสำเร็จรูปแอลซี

(L.C. Printed Cards)

การสั่งซื้อ ต้องใช้แบบฟอร์มของเขา
เนื่องจากการจำหน่ายบัตรทำกันกว้างขวางมาก
เขาจึงทำสมุดคำแนะนำขึ้น ชื่อว่า L.C.
Printed Cards; how to use and order
them เพื่อแจกให้แก่ผู้ต้องการซื้อบัตรเข้ามา
ใช้ เมื่อได้อ่านสมุดเล่มนั้นและตกลงซื้อ ต้อง
ส่งเงินไปเป็นการมัดจำก่อน ได้รับเงินแล้ว
เขาจะให้เลขประจำตัว (Code number)
พร้อมกับส่งแบบฟอร์มส่งบัตรมาให้ การตั้ง
ถ้าตั้งโดยเลขชุดของเขาจะถูกกว่าการตั้งโดย
บอกชื่อผู้แต่งหรือชื่อหนังสือไป ที่ถูกกว่า
ก็เพราะเขาค้นได้ง่าย ใช้เวลาน้อย หนังสือ

ที่ใช้เป็นเครื่องมือหาเลขชุด ก็หาได้ไม่ยาก
ปัจจุบันนี้หนังสือ ซึ่งพิมพ์ใหม่ในสหรัฐ
เกือบทุกเล่มจะบอกหมายเลข L.C. ประจำ
เพื่อให้สั่งซื้อได้ง่าย

ราคาบัตรชนิด แอด ชี นี ๓๐ เซนต์
สำหรับใบแรก และ ๓๒ เซนต์ สำหรับใบ
ต่อ ๆ ไป เฉลี่ยบัตรชุดสำหรับหนังสือเล่ม
หนึ่งก็ประมาณ ๒๖ เซนต์ ด้วยราคาดังกล่าว
นี้ เมื่อปี ๑๙๕๗ ได้ขายบัตรรายการไป
๒๖,๙๕๓,๖๕๙ แผ่น และบัตรปฏิพัทธ์ได้ขาย
ไปอีก ๒,๔๕๘,๘๘๔ แผ่น รวมเงินค่าขายบัตร
ได้ทั้งสิ้นเมื่อปี ๑๙๕๗ เป็นเงิน ๓,๑๔๘,๗๘๒

เหรียญอเมริกัน สำหรับปี ๑๙๕๖ ก็ขายได้ ๑,๐๔๔,๒๒๙ เหรียญอเมริกัน รายได้จากการขายบัตรนี้เท่ากับ เงินงบประมาณ ที่ห้องสมุดแห่งนี้ได้รับ

หอสมุดรัฐสภาว่าว่า ห้องสมุดขนาดเล็ก และห้องสมุดบริษัทอุตสาหกรรมที่ตั้งชอบัตร มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าประเภทอื่น เป็นการแสดงว่า ห้องสมุดประเภทนี้ได้รับประโยชน์จากการนี้มากกว่าอย่างอื่น

การที่ หอสมุดรัฐสภาได้หนังสือ มาทำบัตรก็เพราะได้หนังสือ ตามกฎหมาย ลิขสิทธิ์ คือตามกฎหมาย ผู้พิมพ์ต้องส่ง หนังสือไปขอจดทะเบียนลิขสิทธิ์ในหอสมุด ๒ เล่ม แต่วิชไม่สนใจพอคำหนังสือ

พอคำหนังสือในอเมริกาถือว่า หนังสือเล่มใดที่มีเลขชุด เพื่อให้ตั้งชอบัตรได้ในเล่มแล้ว ย่อมขายสะดวกกว่า เพราะผู้ตั้งได้ง่าย พอคำหนังสือจึงนิยมพิมพ์เลขชุดลงในเล่มหนังสือด้วย การที่จะได้เลขชุดพิมพ์ลงในเล่ม จึงต้องส่งหนังสือที่

พิมพ์เสร็จเล่มแรก ซึ่งเรียกว่าฉบับด่วน (Rush copy) ไปยังหอสมุดรัฐสภา เมื่อหอสมุดทำบัตรแล้วก็ให้เลขชุด พอคำจึงได้เลขชุดนี้มาค้พิมพ์ในหนังสือ หนังสือฉบับด่วนนี้ก็เป็นสมบัติของหอสมุดไป รวมกับที่ได้จากการขอลิขสิทธิ์เป็น ๓ เล่ม จึงเหลือไว้พอแบ่งให้ สำหรับแผนก แดกเปดิเยน ด้วย แผนกแดกเปดิเยนทำการแดกเปดิเยนหนังสือกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อหาหนังสือเข้าห้องสมุดอีกทางหนึ่ง ในปี ๑๙๕๗ มีหนังสือฉบับด่วน ส่งไปให้ทำบัตร จำนวน ๙,๓๒๒ ชื่อ และในปี ๑๙๕๖ มีจำนวน ๗,๓๖๖ ชื่อ มีสำนักพิมพ์ให้ความร่วมมือ อย่างดี ในการนี้ถึง ๑,๓๐๐ แห่ง

บัตรวิลสัน (Wilson Cards)

บริษัท วิลสัน เป็นบริษัท ที่พิมพ์ หนังสืออ้างอิงและหนังสือเกี่ยวกับห้องสมุดมากอย่าง บริษัทนี้จึงเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ในวงงานห้องสมุดทั่วโลก

บัตรสำเนารูป

๓๕

นอกจากพิมพ์หนังสือดังกล่าว วิดัลัน
ยังพิมพ์บัตรสำเนารูปจำหน่ายด้วย แต่เหตุที่
พิมพ์เนื่องมาจากการทำหนังสือ คือตาม
ปรกติบริษัทวิดัลัน จัดทำหนังสือ ชุดที่เรียกว่า
Standard Catalog Series อยู่ หนังสือทุกเล่ม
ที่มีชื่ออยู่ในหนังสือเหล่านี้ ต้องมีเลขหมวด
หมู่และแบบบัตรอันถูกต้อง พึงง่าย ๆ ก็คือ
เอาหนังสือมาจำแนกหมวดหมู่ ทำบัตรรายการ
ก่อน แล้วรวบรวมเข้าเป็นบัญชีรายชื่อ
หนังสือเล่มใด แต่แทนที่จะหารายได้จากการ
ขายหนังสือเท่านั้น ก็เอาบัตรรายการที่จัด
ทำขึ้นนั้นพิมพ์ขายอีกได้หนึ่งด้วย แปลว่า
ได้กำไรสองต่อ เป็นการค้าให้อีกแผนกหนึ่ง

บริษัทวิดัลันเริ่มงานพิมพ์บัตรจำหน่าย
เมื่อปี ๑๙๓๘ ทำที่ห้องหอสมุดรัฐสภา ๓๗ ปี
การจำหน่ายจัดเป็นชุดมีอยู่ ๒ ชุด คือ

๑. สำเนารูปครบ มีเลขหมู่ตัว
ชื่อผู้แต่ง ชื่อวิชา พิมพ์ไว้เสร็จในที่อันถูก
ต้องของแต่ละบัตร เมื่อได้รับมาก็เรียงได้โดย
ชนิดตามโรงเรียนขอใช้ มั่นานเหลือไว้ให้

ทำนิตเดียวก็คือ เอาเลขหมู่ไปเขียนที่
ต้นหนังสือและของบัตรเท่านั้น

๒. สำเนารูปธรรมดา ไม่มีชื่อวิชา
เลขหมู่ และชื่อหนังสือ ในตอนบนบัตร
ตามลักษณะของชนิดบัตร ผู้ซื้อไปต้องได้
เอาเองตามต้องการ

บัตร ต้องชนิดนี้ แต่ละชุด มีประมาณ ๕
แผ่น แต่ก็อาจจะมีจำนวนบัตรมากหรือน้อย
กว่านี้ แล้วแต่ความจำเป็นของหนังสือแต่
ละเล่ม

ราคาจำหน่ายชุดแรก ๑๖ เซนต์ และ
๘ เซนต์ สำหรับชุดต่อไปในใบเดียวกัน
(ราคานี้อาจเปลี่ยนแปลง)

การตั้งใช้แบบฟอร์มของบริษัท ถ้า
ห้องสมุดแห่งใดต้องการตั้ง ก็จดหมายขอ
แบบฟอร์ม และบัญชี รายชื่อหนังสือ ที่มีบัตร
จำหน่ายจำหน่าย เขาก็จะส่งมาให้ การ
ชำระเงินนอกจากวิธีธรรมดาแล้ว บริษัทได้
จัดทำคู่มือเพื่อช่วยให้การ ชำระเงิน สะดวก
ตามครั้งที่จ่ายได้ด้วย

917.3 Langdon, William Chauncy, 1871.
Everyday things in American life, 1607-1776. Scribner 1937
353p il

FURNITURE, AMERICAN 918.37, 147.57

917.3 Langdon, William Chauncy, 1871.
Everyday things in American life, 1607-1776. Scribner 1937
353p il

U. S.—HISTORY—COLONIAL PERIOD

917.3 Langdon, William Chauncy, 1871.
Everyday things in American life, 1607-1776. Scribner 1937
353p il

Staff Use Card

Analytic Card

1 U.S.—
1 Title
1 Analytic
Friends, So
Glass manu
(City)—His
ter; Postal
Silvermithi
nation

Subject Card

Everyday things in American life, 1607-1776
917.3 Langdon, William Chauncy, 1871.
Everyday things in American life, 1607-1776. Scribner 1937
353p il

1 U.S.—H
1 Title
1 Analytic
Friends, Soc
Glass manu
(City)—His
ter; Postal
Silvermithi
nation

Title Card

Everyday things in American life, 1607-1776
917.3 Langdon, William Chauncy, 1871.
Everyday things in American life, 1607-1776. Scribner 1937
353p il

1 U.S.—History—Colonial period 2 U.S.—Social life and customs
1 Title
1 Analytic
Agriculture; Architecture; Colonial; Egbrata community,
Friends, Society of; Furniture, American; Germans in Pennsylvania;
Glass manufacture; Iron industry and trade; Moravians; New York
(City)—History; Penn, William, 1644-1718; Pennsylvania—History; Pew
ter; Postal service; Scotch-Irish in Pennsylvania; Shipbuilding; Shipping;
Silvermithing; Stiegel; Henry William, 1728-1785; Transpor
tation

Author Card

บัตรสำหรับประมวลค้น

ลักษณะทั่วไปบัตรยื่นพื้นวิถัดัน นอก
จากดงรายการชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ ดำนัก
พิมพ์ ปีที่พิมพ์ และจำนวนหน้าหนังสือและ
ตั้งอื่นตามธรรมดาแล้ว ก็ม้หมายเหตุเก็ยว
กับหนังสือ แนวดับคัน เลขหมู่ควอ และ

ข้อบัตรจำแนก (Analytic Cards) ถ้ามี ต่อ
กันดงมาตามลำดับ บัตรจำแนกนั้นม้จำหน้า
ด้วย สำหรับหนังสือบางเล่มที่ไม่มีบัตร
จำหน้า ก็อาจจะใช้บัตรสำเร็จรูปแบบ
ธรรมดาแทนก็ได้

Reed, William Maxwell, 1871-

America's treasure, ed. by Carey Croneis... Harcourt
1939

395p illus

"The author has attempted to analyze the world importance of
America's natural resources, discussing her extensive deposits of iron,
coal, petroleum, and precious metals. He explains the methods of ex-
tracting them, commenting on the resulting need for conservation; also
he devotes several chapters to the development of machinery. (Bibli-
ography)" Bkl.

1 Natural resources 2 U.S.—Civilization 3 U.S.—Economic con-
ditions 1 Title 330.973

บัตรสำเร็จรูปธรรมดาวิถัดัน

(Wilson card without subject heading or classification number)

ข้อแตกต่าง ระหว่าง บัตร แอด ช้ กับ
บัตรวิถัดันคือ บัตรแอดช้มีรายละเอียด
มากกว่า มีเลขหมู่ทงดงอย่าง มีการจำหน้า
อย่างกว้างขวางทงในและนอกประเทศ โดย

ปกติถือกันว้าห้องสมุดใหญ่ควรเด็กใช้ระบบ
การแยกประเภทหมู่หนังสือแบบแอดช้ ฉะนั้น
ห้องสมุดใหญ่หรือห้องสมุดที่ต้องการค้นคว้า
หรือวิจัยอย่างละเอียดจึงนิยมใช้ระบบนี้ เอง

จากมีเดขหมุ่ตงตองแบบ ห้องสมุดเด็กหรือ
ที่ไ้ระบบอื่น จึงได้ร้บความสะดวกด้วย
ด้นบ้ตรวดด้น มีเดขหมุ่ตงอย่างเดยว
แะมีการจำหน่ยเป็นท้นยมน้อยแต่ภายใน
ประเทศ ห้องสมุดท้นยมน้อยบ้ตรวนด้นไ้คือ
ห้องสมุดโรงเรียน แะห้องสมุดประชาชน
ขนาดเล็กเป็นด้นมาก

บ้ตรดำเร้จรูปนี้ ดำห้บวงการห้อง
สมุดในประเทศไทยแล้ว เป็นเร้องที่น้าคิด
มาก เพราะเราขาดคน ขาดเครืองมือ เช่น
พิมพ์ดีด เป็นต้น ถ้ามีชนจำหน่ย ก็คงจะ
ช่วยห้องสมุดต่าง ๆ ซึ่งกำลังพยายามปรับปรุง
ตนเองอยู่ช่นน้ะ

หนังสือที่ใช้ประกอบการเขียน

1. Manual of Cataloging and Classification for small school and public libraries by Margaret Fullerton Johnson.
2. The Teacher Librarian's handbook by Mary Peacock Douglas.
3. Annual Report of the Library of Congress 1958.

ชีวิตและงานของ ก. สุรางคนางค์

ม.ล. จ้อย งามรณ

ก. สุรางคนางค์ เป็นนามปากกาของนักประพันธ์ ผู้หนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักดีในโลกหนังสือของไทย นามจริงของเธอคือ คุณกัณหา เคียงศิริ ปัจจุบันนี้เธอพักอยู่ที่บ้านเคียงศิริ ซอยใจดีมาน ถนนกรุงเทพ-สมุทรปราการ

ก. สุรางคนางค์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๔ ณ คลองบางหลวง จังหวัดธนบุรี ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์ และโรงเรียนราชินีบน เธอชอบอ่านหนังสือตั้งแต่เด็ก ๆ โดยมากอ่าน พระราชนิพนธ์ และ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนต่าง ๆ จากหนังสือที่บิดาเธอส่งมาให้ดู เมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยม ๖ โรงเรียนราชินีบนเธอชอบใจหนังสือ "คำประพันธ์บางเรื่อง" ของพระยาอุปกิตศิลปสาร อ่านทวนไปมา

บ่อย ๆ จึงเป็นเหตุให้เกิดความคิดที่จะนำเอาข้อกาพย์กลอนโคลงฉันท์มาผูกเป็นนิยายสั้น ๆ ให้เพื่อนอ่านในห้องเรียน พี่ชายของเพื่อนคนหนึ่ง สนับสนุนให้ส่งไปให้เด็กเมดวันจันทร์ โดยทางไปรษณีย์ ใช้นามปากกาว่า "ก. สุรางคนางค์" ซึ่งนามปากกานี้ เธออธิบายว่า ตัว ก. เป็นอักษรย่อนามจริงของเธอ และสุรางคนางค์เป็นชื่อกาพย์ที่เธอชอบแต่ง เรื่องแรกที่ส่งไปลงเด็กเมดวันจันทร์เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๒ ก็คือเรื่อง "มาดาม" ซึ่งได้เป็นบันไดไปสู่ความมีชื่อเสียงในงานประพันธ์ของเธอ

เมื่อจบชั้นมัธยม ๘ เธอเป็นครูสอนที่โรงเรียนราชินีต่าง ๓ ปี แล้วจึงได้ลาออก เธอแต่งงานครั้งแรกกับคุณปกรณ์ บุรณปกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ ที่วัง

เทเวศร์โดยหม่อมเจ้าหญิงพิจิตรจิราภา เทว
กฤต ท่านอาจารย์ใหญ่โรงเรียนราชินีสมัยนั้น
ทรงเป็นเจ้าภาพ ต่อมาเธอได้ลาออก ย้าย
ไปจากโรงเรียนและอยู่ชนบทที่ไร่ “ฉันทิ
นิवासน์” เมื่อเข้ากรุงเทพ ฯ อีกครั้งเธอพักที่
บ้านรศมาดิน ๒๓๐ ซอย ๓ แขวงวิเศษยาบาด
ถนนราชวิถี ซึ่ง ณ ที่นั้นเธอได้ประสบความสำเร็จ
โศกเศร้าอย่างใหญ่หลวงในการสูญเสียสามี
สุดที่รักของเธอไป

ก. สุรางคนางค์ เคยทำงานในสำนัก
วัฒนธรรมหญิง และได้เสนอเรื่องขอให้
ประชุมจัดทำหนังสือเด็กเพิ่มขึ้น เพราะในวง
การหนังสือของไทยไม่มีหนังสือสำหรับเด็ก
เพียงพอ ผลก็คือ มีหนังสือสำหรับเด็ก
เป็นรายเดือนสำหรับเด็ก เธอมีบุตร ๒ คน
ซึ่งเป็นที่รัก และรู้จักทั่วไปในนามเรียกเล่นว่า
ตุ๊ดตุ๋และตุ๊ดตุ๋ นามจริงคือ ด.ญ. นุปรณ
บุรณปกรณ์ และ ด.ช. กิตติปกรณ์ บุรณ
ปกรณ์ ด.ญ. นุปรณ บุรณปกรณ์
ศึกษาวิชาอยู่ในประเทศอังกฤษ ส่วน ด.ช.
กิตติปกรณ์ คงอยู่กับเธอที่บ้านเคียงศิริ

นามปากกาที่เธอใช้มีอยู่ ๔ ชื่อ คือ

“นคร สุรพันธ์” ในการเขียนเรื่องประเภท
สารคดี “รศมาดิน” ในการเขียนคอลัมน์
ต่าง ๆ “พี่เล็ก” ในการตอบจดหมายหรือ
ตอบปัญหา และ “ก. สุรางคนางค์” ใน
การเขียนนวนิยาย เธอเป็นนักประพันธ์สตรี
ที่มีชีวิตสมบูรณ์แบบแห่งการเป็นนักเขียนด้วย
การเผชิญและต่อสู้เหตุการณ์ชีวิตทุกอย่างมา
ตลอดระยะเวลา เริ่มแต่ชีวิตวัยกระหว่างเธอ
กับสามี ต้องประสบอุปสรรค แต่ก็สามารถ
ฝ่าฟันอุปสรรคนั้นไปได้ด้วยชนะได้ ในกรอบ
ชีวิตของเธอ ก็ได้เผชิญกับความทุกข์
ยากจน และความลำบากต่าง ๆ นานาประ
การ ทั้งรัก เกรี้ยว สูญเสีย เพราะฉะนั้น
จึงไม่เป็นที่น่าสงสัยเลยว่า เหตุใดงานประ
พันธ์ของ ก. สุรางคนางค์ จึงสมบูรณ์ด้วย
รสแห่งชีวิต

ในนวนิยายของเธอ ตัวละครโดยมาก
มักจะมีตัวจริงแทบทั้งสิ้น ความเห็นของเธอ
เกี่ยวกับนวนิยายก็คือ “นวนิยายเปรียบ
เสมือนเพชรน้ำงาม ซึ่งถ้าหากจะให้งามสม
จริง ก็ต้องอาศัยนายช่างประกอบเรือนรูป
ขึ้นเป็นอารมณ์ นวนิยายที่ดีก็จะประดุจ

อาภรณ์ประดับเพชรหนึ่ง ซึ่งดำเรีจรูป
ชนด้วยนายช่างที่มีฝีมือประณีต ส้มใจแก่
ผู้เห็น ย่อมมีผู้ต้องการจะเป็นเจ้าของ”

และ ก. สุรางคนางค์เห็นว่านักเขียนนวนิยาย
นอกจากจะรู้อารมณ์ของมนุษย์กันเองให้มาก
แล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นคว้า ศึกษาจาก
คำรับคำร่ำต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นหลักคิดค้น
เหตุการณ์ในชีวิตได้โดยไม่ผิดพลาด ก.

สุรางคนางค์ถือเอาความรู้ดีที่ควรจะอธิบาย
ว่าเป็นความรู้ดี ที่สมควรยกย่อง และ ควรที่
จะสนับสนุนให้มันขึ้น ดังคนมนุษย์อย่างที่ดี
โลกเราจะได้สะอาด ขึ้น กว่าที่ กำลัง เป็นอยู่
เธอได้เขียนไว้ในเรียงความสั้น ๆ ชื่อ “ดวง
วิญญาณที่ผิดไปแล้ว” ว่า

“ความผิดพลาด และ ความยากจน ของ
มนุษย์นั้นไม่ใช่ความผิด เป็นสิ่งที่ควรจะได้
รับความเห็นอกเห็นใจ ทุกคนมีชีวิตอยู่ใน
โลกที่ปรารถนาจะ สร้าง ความดี กัน เป็นส่วน
มาก นอกจากความดีแล้ว ทุกคนยังต้อง
การจะมีคุณสมบัติที่พร้อมมูล มีบ้าน อยู่เป็น
หลักฐาน แต่ความหวังที่กล่าวแล้วอาจจะให้
ได้ทั้งสองทางคือ ส้มหวังและผิดหวัง ที่เป็น

เช่นนั้นก็เพราะว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่แวดล้อมมนุษย์
อยู่จะบังคับให้มนุษย์ทำได้ทั้งความดีและความ
ชั่ว” เมื่อมีผู้ขอทัศนะของ ก. สุรางคนางค์
เกี่ยวกับความรัก เธอได้อ้างถึงคำร้อยกรอง
ของ Swinburne ที่ว่า :—

“If love were that the rose is,

And I were like the leaf,

Our lives would grow together.”

เธอมีจุดปรารถนาในการ เขียน หนังสือ
นวนิยายนับเป็นส่วนใหญ่ ๔ ประการคือ

- ๑) เพื่อความเป็นไทย
- ๒) เพื่อจะได้สร้างโลกน้อยๆ ของเธอ
ขึ้นเอง
- ๓) เพื่อสาธารณชน
- ๔) เพื่อให้มนุษย์มีความรู้ดีที่จะอธิบาย
กัน

ก. สุรางคนางค์ได้ตอบข้อถามที่ว่า ทำ
ไมถึงเกิดความคิดที่จะแต่งหนังสือ แล้วแต่ง
ได้ดี เช่นนี้ เธอมีความ เห็น ว่า การแต่ง
หนังสือเท่า กับ เป็น การระบายความในใจอัน
เป็นเสรีภาพสมบูรณ์ ซึ่ง คนเราจะมี ได้ทางใจ
เธอจึงพอใจที่จะนำความรู้ดีของชีวิตในด้าน

ต่าง ๆ มารบมายให้สบายใจ และเนื่องจาก
ความพอใจนั้น ผลงานของเธอจึงออกสู่
สายตาของประชาชนเรื่อย ๆ จนนับได้ว่าเธอ
เป็นคนแรกที่แสดงให้เห็นว่าการประพันธ์
เป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นอาชีพได้

งานเรื่องยาวเรื่องแรกของเธอคือ
“กรองกาญจน์” ต่อมาก็คือ “หญิงคนชั่ว”
มาปัจจุบันนี้ งานประพันธ์ของเธอมียาว
หลายสิบยก ประมาณ ๓๐ เรื่อง เรื่อง
อื่นอีก ๑๐๐ กว่าเรื่อง เธออยู่อย่างสงบ ณ
บ้านเคียงศิริ งานอดิเรกที่เธอทำคือปลูก
กุหลาบ ซึ่งมีหลายชนิด หลากสีสวยงาม
มาก เธอทำอะไรมักทำให้ดีเสมอไม่ว่า
งานนั้นจะเป็นงานอดิเรกหรืองานอาชีพ เช่น
เมื่อเธอเลี้ยงไก่ ไก่ของเธอก็ชนะการประ
กวดที่สวนอัมพรได้ด้วย ของท่านนายกรัฐมนตรี
त्री เธอชอบหาเวลาว่างออกไปวิสาสะกับ
บุคคลชนกรรมาชีพที่ยากจน และเคยเป็น
หัวหน้าในการรวบรวมจัดนำเด็กไปทัศนจาร
เพื่อให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่เด็ก

งานของ ก. สุรางคนางค์ที่พอจะรวบรวม
มาได้มีรายชื่อต่อไปนี้คือ :—

๑. กรองกาญจน์
๒. หญิงคนชั่ว
๓. พันทิพา
๔. ดุกรักดุกรชัง
๕. เทพราช
- * * ๖. ปลายเนิน
๗. เรวดี
- * * ๘. พวงร้อย
- * * ๙. ดาวประดับเกียรติ
๑๐. ความคิดคำนึง
๑๑. จุดหมายปลายทาง
๑๒. รอยจารึก
๑๓. รุ่งอรุณ
๑๔. บ้านทรายทอง
๑๕. พจมานดั่งวงค์
๑๖. ทางสายเปลี่ยว
๑๗. เกิดมาชั่ว
๑๘. กุหลาบแดง
๑๙. ดอกฟ้าและโคมผู้จองหงอน
๒๐. แรงอธิษฐาน
๒๑. บัณฑิตวราภักษ์
๒๒. จอมเทียน ๆ ด ๆ

หญิงคนชั่ว

เรื่องหญิงคนชั่ว^{๖๕} เนื้อเรื่องท่านผู้อ่าน
 ส่วนใหญ่คงทราบแล้ว จะเห็นได้ว่าวิธีเล่า
 และผูกเรื่องนั้นนับว่าดีมาก เริ่มด้วยการที่
 ดัหายหนุ่ม ๒ คน พบกันบนรถไฟและคุยกัน
 อย่างสนุกสนาน ฆ่า เวลา ถึงชายอีกคนหนึ่งก็
 ไปหลงรักหญิงคนชั่ว แล้วเรื่องดำเนินต่อไป
 เกี่ยวกับชีวิตหญิงนั้น คือ หวานหรือริน
 ค่อยสอดแทรกดำเนินเหตุที่เป็นหญิงคนชั่ว และ
 การดำเนินชีวิตแบบหญิงได้เจริญจนตาย เนื้อ
 เรื่องตลอดทั้งเล่มเชื่อมโยงกันตลอดไม่มีตอน
 ใดที่จะเป็นตอนเกินเข้ามาในหนังสือเล่มนี้ คือ
 ถ้าตัดไม่จบที่ใดบทหนึ่งออก ผู้อ่านจะรู้สึก
 ว่ามีอะไรในหนังสือขาดไปสักอย่างหนึ่ง วิธี
 แทรกเรื่องเพื่อให้รู้เรื่องเกี่ยวกับตัวละครเอกๆ
 ได้ตลอดก็เป็นไปแบบเนียนดี ตัวละครทุกตัว
 ไม่หลงลืมที่จะบอกว่ามีชีวิตต่อไปอย่างไร
 เช่น ตัวผู้ร้าย คือ วิชัย หรือแสง ที่เป็น
 คนเลวนั้น ในตอนท้ายก็ได้พบว่าถูกตำรวจ
 จับไปรับโทษตามกฎหมาย ตัวละครบางตัว
 ก็เดิมเข้ามาเพื่อแสดงเหตุผลที่ทำให้ชีวิตและ
 ความรู้^{๖๖} ดึกนัก คิด ของตัวละครตัวเอกเปลี่ยน

แปลงไป เช่น เพื่อนร่วมห้องในโรงพยาบาล
 ได้สนิทสนมกัน ถึง ถูก ผู้หญิง ที่โต ขึ้นอาจไม่ดี
 เพราะแม่เป็นคนชั่ว ทำให้รินไม่ยอมแต่งงาน
 ถูกด้วยตนเอง เขาไปฝากเพื่อนข้างห้องให้
 เดียง ชีวิตบทบาทและคำพูดของตัวละครที่
 ใช้ในเรื่องเหมาะสม นอกจากคำพูดของริน
 บางประโยคที่รู้ดีกว่าไม่น่าจะออกมาขนาดนั้น
 แต่ผู้เขียนได้ช่วยออก ตัวให้ตัวละครไว้ว่า ริน
 ได้เรียนรู้วิธีพูดจากการฟังคำพูดคนอื่น ๆ ที่มา
 เทียบในด้านที่รินอยู่ และความกร้านต่อ
 ชีวิตทำให้รินซึ่งเคยเป็นคนหึงมึน ๆ กลายเป็น
 ผู้มีวาจาถากถางคนได้เก่ง ในเรื่องตัวละคร
 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า จุฑาจักรพงษ์
 ประทานพระวิจารณ์ว่า “เรื่อง หญิงคนชั่ว สม
 จะเป็นจริงได้ ตัวละครทุกตัวดูเป็นคนจริงๆ
 มีเดือมีเนื้อมิใช่แต่เป็น เงา”

นอกจากนี้ยังให้ความรู้ถึงวันสงกรานต์
 ในชนบท สภาพความเป็นอยู่ของหญิงคน
 ชั่วในด้านที่ความจำเป็นทำให้ ต้องยอมอุทิศ
 ตัวเพื่อปากท้องตนเอง มีข้อคิดที่เป็นข้อ
 เต้าจริงสอดแทรกไว้ให้ลายตอน เช่น ตอน
 หนึ่งมีว่า “ดูเหมือนชีวิตและความเป็นไป

ของมนุษย์จะคล้ายคลึงกับบ่อน้ำ ซึ่งมีทางไหลเข้าไหลออกถ่ายเทกันอยู่เสมอ น้ำในบ่อนั้นจึงเป็นน้ำที่ใช้งานได้ หากจะมีแต่ทางไหลเข้าหรือไหลออกแต่ทางเดียว มิฉะนั้นก็ไม่มีทั้งไหลเข้าหรือไหลออก เขาก็คงไม่เรียกบ่อน้ำว่าบ่อน้ำ”

อุปมาอุปไมยในท้องเรื่องมีหลายแห่งที่แปลก ตีรูปความคิดของเรื่องนชอยกพระวิจารณ์ของพระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ค่อนข้างที่ว่า “หนังสือหนึ่งจะเป็นเรื่องที่อ่านให้สนุกเพลิดเพลินก็ได้ จะอ่านให้เป็นประโยชน์ก็ได้ ทั้งไม่มีเรื่องหยาบตามก หึงสาวอ่านจะได้แต่ความรู้ ไม่มีอันตราย สรุปรวมว่ามีข้อทุก ๆ ข้อที่จะทำให้หนังสือเป็นหนังสืออ่านเล่นที่ดีและเป็นประโยชน์”

ปลายเนิน

ก. สุรางคนางค์ เขียนไว้ใน “บันทึกผู้เขียน” ว่า ชอบรักและฝังใจเรื่องนี้มากที่สุด “ปลายเนิน” สร้างความหวุ่นไหวให้เกิดขึ้นในใจผู้อ่านเมื่ออ่านจบ เนื้อเรื่องดำเนินไปอย่างดี คือ ตั้งแต่เริ่มต้นเรื่องดำเนินไปเรื่อย ๆ จากคำพูดของตัวละครและจากการ

บรรยายเรื่องค่อย ๆ ชมดเข้า จนถึงจุดสูงสุดของเรื่องในตอนจบ ผู้แต่งได้แทรกสิ่งต่าง ๆ ที่มีความหมายชวนให้เกิดความกึกก้อง และสะท้อนอารมณ์ผู้อ่านด้วยการกล่าวถึงนกน้อยคู่หนึ่ง ที่ชอบบินมากินลูกตะขบ พรรณนาถึงความงามของปลายเนินเป็นที่มีความสำคัญต่อเรื่อง กล่าวถึงความรักของหญิงชายคู่หนึ่ง “เมื่อบ้านนั้นวันใดจะได้เจ้าเข้าทุกวัน เขาทั้งสองก็ดูแจ่มใสขึ้นบานชื่น วันอาทิตย์ก็พากันมาแต่เช้า และอยู่ทนจนค่ำ ขอนกชนมห้องนั้นเดินไปห้องนั้นไม่หยุดหย่อนน่าเห็นใจแทน แต่ก็ไม่เห็นเขาแสดงว่าเบื่อหรือเหนื่อย เขายิ้มมองดูตากันอย่างเป็นสุข หาอาหารกลางวันมานั่งกินด้วยกันทบทวนปัญหาปลายเนิน ชายได้ใช้ซ่อมแซมอาหารขึ้นหนึ่ง บ่อนให้ถึง ปากหญิงคล้ายนกดีเหลืองคู่ที่เราได้เห็น บนกิ่งตะขบตัวผู้ได้คายตะขบแดงลูกหนึ่งมาให้ตัวเมีย” และต่อมาก็กล่าวถึงความรู้สึกของการจากไป โดยปรณิพตให้จิตราฟังว่า “ธรรมชาติได้ประโลมใจเราด้วยความรัก ความหวาน ความสุข และทุกสิ่งทุกอย่าง แต่เมื่อมีการ

จากเกิดขึ้น ขรรษาคัมภีร์ได้มีบทจะเรียกร้อง
ตั้งเหตุนักดับไปเสีย แล้วนั้นแหละ เป็นต้น
เหตุให้คนเราตายเป็นคนไม่โยคีคือชีวิตมา
เดี๋ยวมาก่อมาก ” เดาถึงความเศร้าร้ายใน
ท่าทีของนกเมื่อคุของมันม้วนเป็นไป และ
เมื่อเตรียมจิตใจ ของ ผู้ อ่าน ถึง เพียง นี้ แล้ว
เรื่องก็มาถึงจุดสูงสุด ที่กล่าวถึงความตายของ
ชาย ซึ่งทำให้หญิงคนรักของเขา ภายใน
ชุดคำต้องมานั่งอยู่ที่ปลายเนินเพียงคนเดียว.

ปูบญ

เป็นเรื่องสั้น ตัวละครในเรื่องนี้

ก. สุรางคนางค์กล่าวว่า เธอชอบมากที่สุด
พอดำรงถึงปูบญ ผู้ที่ได้อ่านแล้วก็ขอมัน
ถึงชายชราอายุหนึ่ง หุ่นผ้าโจงกระเบนดี
เก่า ๆ หยักกรัง สวมเสื้อในขาด มีผ้าขาว
ม้าคาดพุง มือถือไม้เท้าใหญ่หัวเดียมเงิน
เคาะเป็นจังหวะ เดินเข้าออกอยู่ตามตรอก
ในบ้านสวนมณี และเมื่อนึกถึงภาพตัวปูบญ
แล้ว งานต่าง ๆ ของเขาก็ตามมาเป็นทิวแถว
“ไม่ว่าใครเขาจะเจ็บป่วยจน คนแรกที่ไป
เยี่ยมก่อนก็คือตาแก่ซึ่งเดินห่อม ๆ ถือไม้
เท้าเคาะกอก ๆ บางทีก็รับอาสาผดพันให้

เดินด้ายหย่อนคดาย ขอนให้สันทนาถึงเรื่อง
ธรรมะธรรมโม สุนัขจิ้งจอกไปเสีย เด็กเล็ก
เด็กน้อยเป็นผู้พองหนองเดชะ แกก้อุดคำห้ำ
เดินท่อม ๆ ไปแสวงหาใบทับทิมใบเทียนมา
คำพอกให้ หากเป็นโรคร้ายซึ่งเกรงไม่ถึง
แกก้ไปให้อ้วนหมอที่ดัดจริตมารักหากันได้
ไม่ต้องเสียเงิน โดยเอาตัวเข้าไปแลกให้
เขารับใช้ให้อ้วนจนโรคหาย หรือว่าจะตาย
ไปแล้วแกก้ไม่ทิ้ง ทำให้ตลอดคืนแต่อาบน้ำ
ศพ ตรารังษี ผูกห่อ ซ้อโงงยกไปวัดด้วย
เสร็จ ”

ไม่ว่าใครจะทำอะไร ปูบญไม่เคยขัดคอ
แต่เวลาปูบญขัดสน ยากได้เงิน ๒-๓ บาท
แกก้ไม่สามารถหาจากใครได้ แม้จะจำนำ
ไม้เท้าคู่มือก็ไม่มีผล เวลาปูบญหายไป
ใคร ๆ ก็ถามหา ถ้วนแต่ต้องการใช้ให้ทำ
อะไรให้ตนทั้งนั้น แล้วจึงได้ทราบกันว่าปูบญ
ไม่สบาย จนถึงวันที่สิบสองที่ปูบญหายหน้า
ไปโดยไม่มีใครสนใจไปทาง กระต่อม ของแก
พระที่ออกบิณฑบาตร จึงไปพบปูบญตาย
เสียแล้ว ก. สุรางคนางค์ จบเรื่องด้วยคำ
ว่า “ท่านคงถอนใจ เมื่อฉันได้เล่าเรื่อง
“ปูบญ” จบลงแล้ว แต่คงว่าความดีของ

มนุษย์จะมีอยู่ต่อเมื่อเขาได้ตายไปแล้ว และทำให้ผู้อื่นถอนใจให้ครั้งเดียวเท่านั้นเอง แม้ผู้อื่นจะเป็นผู้ที่ให้ความสุข ความสวัสดีแก่ผู้อื่นอยู่จนตลอดชีวิต”

เรื่อง “บุญ” นี้ คุณแจ่มจิต เถาหัวฉม้น เป็นผู้แปลลงหนังสือพิมพ์ “Standard”

คนจน

เรื่องนี้ วาดภาพชีวิตของคนจน และการที่ต้องยอมเป็นข้า เพราะได้รับบุญคุณที่ให้อาศัยอยู่ ซึ่งไม่มีวันรู้จักจบสิ้นไม่เคยได้รับคืนหัวใจ แม้แต่คำพูดที่รู้ดีก็ชอบใจว่า คามได้ทำประโยชน์ให้ นอกจากนั้นยังแสดงความมักได้ของคนรวย ที่ น่าระอา และไร้ศีลธรรม แม้ดูดำดูจะท้วงทักก็ไม่ดำใจสักเท่าไร เพราะที่รวยมากจนมีชื่อเสียงใหญ่โต ก็เพราะแอบอ้างเอางานที่คามเป็นผู้คิดค้นไปเป็นของตนเอง ถ้อยคำที่ใช้ก็เหมาะสม เช่น ขยายรอดเมื่อยคามเป็นคนปากร้าย จนเขาเรียกกันว่า ขยายรอดปากม้า ดังนั้นคำพูดขยายรอดจึงร้าย ๆ และเขาแต่คำคามได้เสมอ และเวลาโมโหใครก็มาจากร้ายแรง เช่น “โอไร ชอ

ดิบบาทให้บาทเดียว ถ้ามันจริงยังงั้นก็ให้มันรู้ไปซิหน้า ใคร ๆ มันอยากเรียกข้าว่าปากม้า มันจะได้เห็นฤทธิ์ ถ้าไม่จริงละก็ แม่ตบไอ้สายให้เงินเก็บบาทให้ตบออกมาทีเดียว”

หนังสือพิมพ์ จีน ฉบับหนึ่ง พอใจเรื่อง “คนจน” มาก และได้นำไปแปลเป็นภาษาจีนเสนอต่อประชาชนชาวจีน

เลิศจรรักของรามิด

ก. สุรางคนางค์ ก่อว่าไว้ใน “บันทึกผู้เขียน” ว่า “เลิศจรรักของรามิด เป็นบทละครที่ชักชวนให้ทุกคนรักสันติภาพไม่อีกเหิมก้าวร้าวในด้านที่อาจจะก่อสงคราม ข้าพเจ้าเป็นผู้หญิงเป็นนักเขียน เป็นมารดาของเด็ก เช่นเดียวกับเพื่อนหญิงอื่นๆ อีกหลายด้านคนเมื่อได้ยินข่าวสงครามครั้งใด จิตใจก็หวั่นไหวหวาดระแวงระแวงเหมือนเป็นห่วงลูกเด็ก ๆ คนแก่ชรา ซึ่งคงจะเป็นความรู้อย่างเดียวกับมารดาทั้งหลาย” ดังนั้น ละครเรื่องนี้ทางเรื่องจึงเต็มไปด้วยถ้อยคำตาม ความมุ่งหมายของผู้แต่ง คือ ประนามสงคราม และชมเชยสันติภาพ

“รามิดซึ่งสงคราม หมู่แม่ที่ถูกกดขี่

ชีวิตและงานของ ก. สุรางคนางค์

๔๓

กระจัดกระจายไปใน ท้องฟ้า เหมือน สงคราม
ที่นำความพินาศมาสู่เรา พ่อเลี้ยงดูกันเป็น
ที่รัก ผัวจากเมีย เมียต้องจากลูก ไร่นา
ถ้าโทษาคณตุนาถรักษา”

“เหนือสรรพสิ่งทั้งหลายนั่น ความ
ล้ำลึกและดวงจิตที่คิดไม่รุกรานซึ่งกันและกัน
เป็นสำคัญที่สุด”

บทละครเรื่องนี้ แสดงวิธีแต่งของ
ก. สุรางคนางค์ ว่าไม่ใช่แต่งได้ดีเฉพาะน-
ยายแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ความคิดคำนึง

พิจารณาโครงเรื่องแล้ว จะเห็นได้ว่า
ผู้เขียนผูกเรื่องราวทั้งหลายนี้อยู่ เกี่ยว
กับความคิดคำนึงถึงเรื่องบอกเหตุว่าทำไม
จนจึงเกิดความคิดคำนึงขึ้นในใจ ซึ่งคำหิ
จนไม่ได้ ในเมื่อคุณพระนิธินาทพรพจน์
เป็นชายไม่ได้อยู่ในวัยชราเกินไป มีความ
เมตตากรุณาต่อผู้อื่น เป็นผู้ดีพร้อม

“มนุษย์ทุกชน ทุกวรรณะไม่ว่ายาก
เข็ญใจ จะทำให้ตัวของตัวได้รับสวัสดิภาพ
เท่าที่จะปรารถนาได้ทางเดียว คือทางใจได้

อย่างเต็มที่ จนอดไม่ได้ที่จะสร้างความคิด
คำนึงของห่อหุ้มตนเองเงียบในใจ”

เรื่องจบลงด้วยความคิดคำนึงนั้นเป็นผล
สำเร็จ ฉากที่ใช้ประกอบสร้างเรื่องนี้ไม่มาก
ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งผู้เขียนย่อมบร
ยายได้ถูกต้อง ส่วนบางมดก็กล่าวถึงบางตอน
ซึ่งเขียนได้ดีถึงสภาพชาวสวน การทำสวนส้ม
ฉากอเมริกาเป็นเพียง ฉากประกอบเด็ก ๆ ที่
แทรกเข้ามา เพื่อแสดงความดุษฎีที่สายสวาท
ได้รับใน ระยะแรกที่ แต่งงาน กับ คนต่าง ชาติ
อุปนิสัยตัวละครที่แตกต่างกันมากมาย เป็น
การ เปรียบ เทียบ ถึง ชีวิตใน ๒ ครอบ ครัว
ครอบครัวคุณนายจรัสและนายเพิ่ม กิติกุด
ดุก ๆ มีความสุขไปด้านหนึ่ง ในแบบที่มี
การอบรมแบบเก่า และครอบครัวคุณพระ
นิธินาท ๆ แสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงดูนั้น
ถ้าบดบังเกินไปมีทางที่เลี้ยว ต่อความเลี้ยว
ได้ง่าย เมื่อดูกันขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาด
วิจรรณญาณและความดำริของมารดาทำ
ให้ลูกนิสัยเสีย แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนมี
ความรู้ด้านชีวิตมนุษย์กว้างขวาง และเขียน
เรื่องนี้ด้วยความเห็นใจตัวละครทุกตัวที่ตนเอง

สร้าง แม้ว่าคุณนายจะเป็นตัวอย่างแม่ที่ดูแล
ลูกไม่ดี ก็ยังควรอธิบายว่า ความผิดที่เกิดขึ้น
จากความรักลูกที่ผิดทาง

เรื่อง “ความคิดคำนึง” นี้ ยังมีหนังสือ
อื่นต่ออีก ๓ เล่ม คือ “จุดหมายปลายทาง”
“รอยจารึก” และ “รุ่งอรุณ” ซึ่งจะเสนอ
ข้อพิจารณาหนังสือแต่ละเรื่องเรียงลำดับคืบๆ
กันไป

จุดหมายปลายทาง

เรื่องนี้ เมื่ออ่านดูตอนท้าย จะเห็นว่า
ชื่อเรื่อง หมายถึงการกดับของสายดวาท
“คาตังได้เดินคดลงมากับจิตรา และเพียร
ก็ได้เดินไปบ้านเด็กกับภรรยา ทุกคนเขามัก
มีความสุข ถึงเวลาที่จุดประสงค์.....แต่เธอ
เล่า หยาดน้ำตาได้ไหลลงมาอาบแก้ม.....

จุดหมายปลายทาง ของเธอได้หวน กลับมา
ดำเนินชีวิตใหม่ในบ้านเก่า บ้านเก่าที่ขาด
ความรัก.....ไม่เหมือนครั้งหนึ่งยังสาว ”

แต่คงเรื่องราวของชีวิตคนในครอบครัว
ได้ดี มีเรื่องโศกตางประเพณีไทย แทกรัไว้
เป็นเกร็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ในการแต่งงาน
ของสายดวาทเป็นต้น

“เจ้าสาวเกิดวันพุธ เพราะฉะนั้นการขอ
เครื่องเรือนของใช้ จำเป็นจะต้องเป็นวันจันทร์
ซึ่งเป็นวันถูกคองกัน ”

มีเรื่องกล่าวถึงปัญหา ความรักและการ
ล้มรวใจให้ตายตอนหน้าพัง นอกจากนั้น
ก. สุรางคนางค์ มีวิชาเขาวรรณชาติมาผสม
กับเสียงเพลง เพื่อเตรียมอารมณ์ผู้อ่านให้
คล้อยตาม เช่น ในการกล่าวถึงสายดวาท
ยามเค้าว้าคิดถึงความหลัง เพราะอากาศ
มีลม มีท้องฟ้าพยับ เยือกเย็น และมีเพลง
เวณ วิ เวอร์ ยัง วันเคย ดังขึ้น สายดวาท
คิดถึงความรัก ความรักครั้งแรก

“ถูกแล้ว เมื่อฉันยังสาว ๆ และวันนั้น
ก็เป็นวันดีดขึ้นที่สุด เขาได้บอกกับฉันว่าเขา
รักฉัน.....เมื่อฉันยังเป็นสาว.....”

ตัวละครทุกตัว ก. สุรางคนางค์ ไม่ลืม
ที่จะกล่าวถึง ได้แต่งถึงนิสัยที่เบียดเบียนไป
บ้าง แต่ก็มีแก่นนิสัยเดิมที่แต่งไว้ให้เดิมแรก

รอยจารึก

เรื่องทั้งเรื่องหนักไปในทางกล่าวถึงชีวิต
ของสายดวาท ซึ่งมีรอยจารึกคิดคนอยู่ อัน

เป็นผลเนื่องมาจากความคะนองในวัยรุ่น เรื่อง
หนึ่งผูกพันกับเรื่องแรก ๆ ได้สนิททุกประการ
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละสิ่ง แสดงว่าผู้เขียน
ตั้งใจสร้างขึ้น เพื่อให้ เรื่อง ดำเนินไปใน การ
เตรียม จิตใจ ผู้อ่าน ให้ รับรู้ เรื่อง ที่จะ เกิดขึ้น
ต่อไป แต่นิสัยตัวละครต่างค่อนข้างไป
ทางชาตินิยมมาก มีข้อความหลายแห่งที่
แสดงถึงความรักชาติ

“คุณพ่อท่านปรารถนาการทำมาหากิน
ของคนไทยบ่อย ๆ ว่าไม่เป็นด้าเป็นดั้น บางที
ก็ถูกเบียดเบียนแก่งแย่งแข่งดีจากคนต่างด้าว”

กล่าวถึงความจริงในด้าน ที่เกี่ยวกับนัก
คิดประอย่างน่าฟัง “ผู้ที่ใช้ชีวิตให้หมดเปลือง
ไปในทางคิดประมักจะเป็นผู้ที่น่าสงสาร จนมาก
อ่อนแอโรค และมักจะเป็นผู้หาความสุข
ยาก”

“เกือบจะไม่มันักคิดประคนใด ที่มีความ
รุ่งโรจน์ทั้งงานและชีวิตส่วนตัว บางคนต้อง
ติดคุกติดตาราง บางคนเที่ยวเร่ร่อน ไม่มี
ที่กินที่อยู่ แต่ถึงกระนั้นเขาก็งดำรงชีวิตอยู่
ด้วยความภูมิใจ ว่าเขาอาจแพ้ในการที่ขาด
แคลน อดระกำลำบาก แต่เขามีและชนะใน

บางสิ่งบางอย่างซึ่งไม่มีใครมี และไม่มีใคร
จะเอาไปจากเขาได้ ดังนั้นคือคิดประ”

หนังสือ ๓ เล่ม คือ “ความคิดคำนึง”

“จุดหมายปลายทาง” และรอยจารึก” นับ
เป็น ๓ เรื่องที่ต่อเนื่องในการบรรยายชีวิตครอบครัว
โครงเรื่องที่ประสานคิดต่อกัน ตัวละคร
ที่เพิ่มเข้ามา อุปนิสัยตัวละครที่มองเห็นเด่นชัด
ล้วนตรงต่อความจริง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดใน
เรื่อง ๓ เล่มนี้ เป็นไปได้ทั้งสิ้น มีเหตุมีผล
แก่กันและกัน ทั้งยังเป็นเรื่องความรักในด้าน
ต่าง ๆ และ ความหลัง ที่ทรวงวน และ ชมชื่น
มีตัวอย่างความดีงาม และความเดวให้เห็น
เป็นการ รวบรวมตัวอย่างชีวิตไว้ให้เป็นแบบ
ในการพิจารณาในหลายด้าน มีด้านวนเวียน
ง่าย และบางตอนเป็นที่จับใจ และซาบซึ้ง
ชวนอ่านแต่ต้นจนจบ ผู้อ่านบางคนอาจคิดใจ
ตาค้างผู้มันด้อยดี ตาค้างเด็ก ๆ ก็น่ารักน่าเอ็นดู
เมื่อเป็นหนุ่ม ก็เป็นที่รักใคร่ของผู้ใกล้ชิด
ผู้หญิงจะได้พบบทเรียนของชีวิตจาก ด้ายด้าย
ผู้ ซึ่ง ต้อง โศรกเศร้า เพราะ มีรอยจารึก จาก
ความใจเร็ว มีคติทั้งทางโลกทางธรรม และ
มีถ้อยคำคมคาย ประชดดังคม “คนยากจน
ต้อง พยายามกระเดือก กระเด็น เพื่อการ ครอบ

ชีวิตไปชั่ววัน แต่คนมีเงินพยายามดิ้นรน
ชวนชวายเป็น รวบรวมให้ได้เงิน มากจน กว่า
ที่มียูแล้ว ”

รุ่งอรุณ

เป็นเรื่องสุดท้ายในชุดนี้ ของ ก. สุรางค
นางค์ เป็นเรื่องของรุ่งอรุณ นางเอกของ
ชุดนี้ หรืออาจถึงกล่าวถึงสายสวาทและ
วัดถกด้วยหลายตอน ลงเขยด้วยตัวละคร
ทุกตัวมีความสมบูรณ์ทุกตัว

เรื่อง “รุ่งอรุณ” ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณ
เรื่องแรกไม่ได้ เพราะเรื่องนี้แต่งในสมัย
หลังกว่ามาก โครงเรื่องไม่สู้จะตรงกับชีวิต
จริงนัก มีเหตุการณ์บังเอิญแทรกเข้ามามาก
เหลือเกินเพื่อดำเนินเรื่อง และพาตัวละครให้
ไปถึงจุดจบที่ผู้อ่านต้องการ เรียกว่าเป็นการ
สนองความต้องการของผู้อ่าน คือ รุ่งอรุณ
เป็นคนดีน่ารัก ต้องศรัทธากว่ามาก ได้ไป
พยาบาลเจ้าคุณเทพมณู ซึ่งเสียชีวิตกลายเป็น
ปู่ของเธอ เพราะปู่แท้ ๆ ของรุ่งอรุณเป็น
ถูกพี่ลูกน้องกับเจ้าคุณ บังเอิญให้มารดา
รุ่งอรุณเป็น เพื่อนบ้านกับ เจ้าคุณจึงได้มาพบ
กันเป็นต้น และสายสวาทกับวัดถกในเรื่อง

“รอยจารึก” มีถ้อยคำแสดงว่า ทั้งสองคน
จะเป็นเสมือน รวงรถไฟ ที่เด่นขนาน กันไปได้
แต่รักกัน และไม่มีวันจะร่วมชีวิตกันได้ ซึ่ง
การจบของเล่มนั้น ทำให้ผู้อ่าน รู้สึกไม่ พอใจ
รู้สึกว่าขาดอะไรไป และเป็นการไม่ยุติธรรม
เลยที่ ผู้ชายดี แ่่นดีเช่น วัดถก ไม่มีโอกาสจะ
สมหวังใน ความรักทั้ง ๆ ที่เขารัก สายสวาท
อย่างมั่นคงจริงจัง ดังนั้นในเล่มนี้ผู้เขียนจึง
ให้ผู้นายเป็นผู้อ่อนน้อมสายสวาทจนจำเริญ และ
วัดถกได้แต่งงานกับสายสวาทสมหวังหลังจาก
รอมมาเกือบ ๑๐ ปี ผู้อ่านได้อ่านเรื่องสุดท้าย
แล้วก็ สบายใจด้วยตัว ละครที่ผู้อ่าน พอใจได้
รับความสุขกันทุกคน

กล่าวถึงความแตกต่าง ของเด็กสาวไทย
และเด็กสาวฝรั่งในด้านความรักและการครอง
เรือน สายสวาทได้กล่าวถึงว่า “เด็กของเขา
มักจะตามใจตัวมาก เมื่อผิดไปเขาก็ไม่คิด
อะไร ตั้งคั้นใหม่ ทั้งคนทั่วไปก็ไม่ว่ากันว่า
สิ่งที่ผ่านไปแล้วเป็นความผิด เขามีแล้ว
ไม่ชอบใจก็นึกถึงเด็กทำการหย่าร้าง พอถึง
ระยะเวลามีใหม่ได้ก็แต่งใหม่..... แต่ของเรา
ไม่ได้ ขนบธรรมเนียมประเพณีไม่ช่วยให้
ผู้หญิงเป็นคนหาง่าย ทั้งง่าย เพราะฉะนั้น

เด็กของเราจึงจำเป็น อย่างยิ่ง ที่จะ อ่อนน้อม
การจะผู้ใหญ่ เมืองไทยยังไม่ยอมรับว่าการ
มีตำมี้หลายคนเป็นศรีแก่ตัว”

นอกจากนี้ได้ข้อดังเดิคว่า ก. สุรางคนางค์
ไม่เชื่อถืออำนาจดึกดำบรรพ์ในโลก หรือพระเจ้า
ที่คนพากันเชื่อว่า บันดาลให้คนเรา มีชีวิตเป็น
อย่างนั้นอย่างนี้ แต่เชื่อในการกระทำของ
บุคคลนั้นตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คือ
ผู้ใด ทำกรรมใด ย่อม ได้ รมผล ที่ตน ทำนั้น
ก. สุรางคนางค์ เขียนเชิงเห็นชัดในการที่ตน
เชื่อถือเด่นให้ยาแฝด เธอมีข้อคิดคำให้การ
กระทำที่ไม่ถูกต้อง บางเรื่องของเธอก็มีกา
รสอนด้านคำสอนแทรกทำให้บาง คนคิดว่าเธอ
เป็นนักสอนคำสอน คุณวิภาศ มณีวัต
ได้เขียนถึงเธอในคำนำการพิมพ์เรื่อง “รุ่ง
อรุณ” ว่า “ใครบอกเล่าว่าเธอเป็นผู้สอน
คำสอน หรือนักการเมือง? เธอเป็นเพียงนัก
นวนิยายคนหนึ่งเท่านั้น มันอาจเป็นตำแหน่ง
เด็ก ๆ แต่เธอก็เป็นนักนวนิยายที่ดีที่สุุดคน
หนึ่งในเวลานี้ ผู้มีชีวิตอยู่ และทำงานเพื่อ
คิดปะของการแต่งหนังสือ และเพื่อประ ราชชน
คนอ่านทั้งหลาย”

ทางสายเปลี่ยว

เรื่องนี้เป็นกรเขียนแนวใหม่ของ ก. สุ
รางคนางค์ ในแบบที่ผู้เขียนจับจิตวิทยา
ของผู้อ่านส่วนมากได้ว่าการเรื่องแบบที่ว
นางเอกต้องเก่งแถมมีความเข้มแข็ง ตระกำ
ลำบากแต่ก็ยังเด่น และเป็นเอกเสมอไม่ว่า
อยู่ในสารทิศใด ความสามารถในการงาน
ความเป็นกุดดตรีที่รู้จักวางตนระวังตนมีพอ ๆ
กับความสวยงาม ส่วนพระเอกก็คือแบบฉบับ
ของชายที่เด็กวัยรุ่นใฝ่ฝัน คือ มีรูปร่างสมชาย
หน้าตาคนดี ซึ่งในเล่มนี้เปรียบว่าหล่อ
เหมือน เกเดนพอร์ด เป็น นักกีฬา ที่เก่งทุกด้าน
ยังป็นแม่น ขี้นรตเก่ง แต่ในทำนองเดียวกัน
ก็มีอารมณ์รักคนตรี เต้นคนตรีได้ไพเราะ
ซึ่งใจ มีความสุภาพอ่อนโยนที่แสดงออกเป็น
ตามธรรมชาติ มีความน่ารัก เป็นผู้ดีทุก
ประการ ยกย่อง เกิดทุน และให้เกียรติ
หญิงที่เขารัก ผู้ร้ายในเรื่องก็เป็นคนเดาจริงๆ
มีร่างสง่างาม มีตระกูลสูงฉาบหน้าให้คน
หลงนิยมนับถือ แต่เนื้อแท้แล้วคือ ปีศาจ
หาความดีไม่ได้เลย จนในที่สุดกรรมตาม
สนองทันตาเห็น

จากแบบตัวละคร ๓ แบบ ที่ยกมาจะเห็นว่า ก. สุรางคนางค์ เขียนเรื่องนี้แบบเพื่อมัน มากกว่าจะมีเหตุผล แต่ด้วยความสามารถในการ วาดตัวละคร และเนื้อเรื่องในการบรรยาย เธอทำให้ผู้อ่านรู้สึกไปได้ว่าตัวละครเหล่านั้น เป็นคนจริง ๆ มีชีวิตโดดเด่นอยู่ต่อหน้า ในเรื่องนี้มีภาษาอังกฤษแทรกอยู่บ้าง ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าผู้เขียนคงตั้งใจตามใจผู้อ่าน ซึ่งสมัยนั้นชอบให้มีภาษาต่างประเทศแทรก

“ในที่สุด mobility ก็ยังดำรงอยู่ในสายเลือดของชายคนหนึ่งซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นลูกพระยามหากษัตริย์ แม่ของเขาเป็นหญิงจน ๆ ธรรมดาเท่านั้นเอง เขามัวในสิ่งที่ชายมีเงิน และตั้งศักดิ์หยาดคนไม่เคยมัว แม้แต่ลูกพ่อเดียวกันและศิริราชวาจาเหมือนกัน”

“มาดินหย่อนตัวลงนั่งเก้าอี้ คอตรง ตั้งตรงแต่ทว่าหน้าตาแห่งความเข้มแข็งได้หลุดพรากออกมาเสียหมดแล้ว เหลือไว้แต่ความจ๋าเหว่ อ่างว่างแกมถ้อยคำ Life is wonderful”

อย่างไรก็ดี ในเรื่องนี้มีความจริงเกี่ยว

กับชีวิตมนุษย์แทรกไว้เช่นกัน “ทางชีวิตของมนุษย์ โดยมากมักจะโอดระพ้อเสมอ ถึงใดคนใดที่ปรารถนาดี เอ้อเพื่อเผื่อแผ่ต่อเรา เราปรารถนาจะได้พบได้เห็นอีก ก็มักจะไม่ปรารถนามาซ้ำ มาอย่างเดิมและไปอย่างเดิม วอบแวบ ประเดี้ยวประด้าว แต่คนที่ หรือสิ่งที่เคยทำให้เราเข้าใจ ชมชื่นใจ โลกมักจะแคบคอบ หมุนเวียนให้พบหน้ากันอีกเสมอไม่รู้จักหยุดหย่อน”

และเช่นเดียวกับเรื่องอื่น ๆ ผู้เขียนใช้เพลงเป็นเครื่องช่วยในการ เน้นถึง ความซาบซึ้งของตัวละคร สุรางคนางค์ เถนเพลง Gypsy moon ให้มาดินฟัง เพราะเป็นเพลงโปรดของเขา เวลามาดินนึกดูใจก็อยากฟังเสียงดนตรีจากเขาอีก เพราะ “มันทำให้เธอรำลึก ทำให้คิดถึง คำคน เดือนหงายที่โชดหิน เริงผายิบขมุน ยิบขมุน Love is all romantic—gypsy moon”

งานชิ้นนี้เป็นตัวอย่างงานที่ ต้นของความต้องการของผู้อ่าน จึงเป็นงานที่แพร่หลาย และผู้เขียนก็มีชื่อเสียงขึ้น เพราะผู้เขียนรู้จักปรับปรุง การเขียน ของ เธอให้เหมาะสม

ชีวิตและงานของ ก. สุรางคนางค์

๕๓

กับความเรียกร้อง ความต้องการของผู้อ่าน
เล่ม

อีกเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นแนวสมัยใหม่ ที่
ข้าพเจ้าจะขอกล่าวถึงเพียงสั้น ๆ เป็นตัวอย่าง
สำหรับการเขียนแบบใหม่ ของ ก. สุรางค-
นางค์ คือ เรื่อง “บ้านทรายทอง” ซึ่งมี
คุณชายกลาง ม.ร.ว. ภาวดา พัฒนวิโรจน์
วงศ์ เป็นพระเอก ที่หล่อเหมือนเจมส์ เมสัน
มีความหยิ่งและถือดี

พจมาน พินิตนันท์ นางเอก เป็นตัว
อย่าง ที่ โหม่ น้าว จิตใจ ของเด็ก หญิงไทยให้
เข้มแข็งแกร่งกล้า หาญที่จะเผชิญชีวิต
และต่อสู้หนทางแห่งโลกได้อย่างองอาจ และ
ชนะในที่สุด ด้วย การได้แต่งงาน กับคุณ ชาย
กลาง ก. สุรางคนางค์ ได้กล่าวแก่ข้าพเจ้าว่า
ชอบบทตัวละครหญิงแบบพจมานที่สุด ดังจะ
เห็นว่ามี หลายเรื่อง เช่นกัน ที่นางเอก มีความ
เข้มแข็งเช่นนั้น ทั้งนี้เธอให้ความคิดเห็นว่า
ตัวเธอเองเป็นบุคคละที่อ่อนแอ จึงอยากสร้าง

ตัวละครเข้มแข็งเพื่อเป็นการปลูกปลูกจิตใจ
ของเธอเองด้วย

มีบางอย่างในเรื่องนี้ที่เป็นส่วนตัว ชักจูง
จิตใจคนอ่านให้เธออย่าง เช่น มีคนรู้จักกับ
ข้าพเจ้าคนหนึ่ง กล่าวว่า เธอชอบใจสมบัติ
ถูกผู้หญิงอันน่ารักที่พจมานมีคิดตัว นั่นคือ
การที่ตนชนเก็บมุ้ง เก็บที่นอน พับผ้าห่ม เรียบ
ร้อย ซึ่งเธอผู้นั้นบางทีตนชน เกิดความ
เกียจคร้านไม่อยากทำอะไร แต่พอถึง
พจมาน เธอเลยต้องรีบทำ เพื่อไม่ให้ใคร
ว่าได้ และให้มีคนชมเธอแบบพจมานเคย
ได้รับคำชม

นี่เป็นเครื่องแสดงความสามารถที่ ก. สุ-
รางคนางค์ มีเป็นพิเศษจนเรียกได้ว่า เธอมี
พรจากสวรรค์ในการสร้างอิทธิพลต่าง ๆ จาก
ปลายปากกา ด้วยเหตุนี้เอง เธอจึงเป็นนัก
ประพันธ์สตรีหนึ่งในจำนวนน้อยคนเหลือเกิน
โดยเฉพาะในเมืองไทยที่สามารถยกงานประ-
พันธ์เป็นอาชีพอย่างแท้จริง

รายชื่อหนังสือที่ใช้ประกอบการเขียน

ความ ก้าว หน้า ของ นักประพันธ์
สตรีไทย

เรียบเรียงโดย น.ต. กุศลทรัพย์ ชื่นรุ่งโรจน์

อ.บ. ป.ม. (ยังไม่ได้พิมพ์ออกจำหน่าย)

หญิงคนชั่ว

นวนิยายโดย ก. ตูรางคนางค์ พิมพ์
ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๙๒

ก. ชีวิต ก. ตูรางคนางค์ นักประพันธ์
หญิง

ประติพัทธ์ ศรีธมวงศ์ (นิกร ๒๗
ม.ค. ๒๔๙๒)

ข. ก. ตูรางคนางค์ พุดถึงการแต่งงาน
ของเธอ

วิภาศ มณีวัต (นิกร ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๙๗)

ค. ตระเวนบ้านพักนักประพันธ์ โดย
'เย็นเกิดแมน'

(พิมพ์ไทยรายเดือน พ.ย. ๒๔๙๒)

ง. วิจารณเรื่อง "หญิงคนชั่ว" ของ

ก. ตูรางคนางค์
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
จุลจักรพงษ์

จ. คำนำในการพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๙๐

ง. คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๙๒

ตั้งแต่ ก.-ง. มีพิมพ์รวมอยู่ในหนังสือ
เรื่อง "หญิงคนชั่ว"

๓. ปลายเนิน

ก. ตูรางคนางค์ พิมพ์ครั้งที่สอง
พ.ศ. ๒๔๙๔ สำนักพิมพ์หอวิทยากร

๔. ความคิดคำนึง

ก. ตูรางคนางค์ พิมพ์ครั้งที่ ๕ โดย มานิต
ศรีธำคร และสำนักพิมพ์หอวิทยากร

๕. จุดหมายปลายทาง

ก. ตูรางคนางค์ พิมพ์ครั้งที่สาม โดย มา
นิต ศรีธำคร และสำนักพิมพ์หอวิทยากร

๖. รอยจารึก

ก. ตูรางคนางค์ พิมพ์ครั้งที่สอง โดย
มานิต ศรีธำคร และสำนักพิมพ์หอ
วิทยากร

๗. รุ่งอรุณ

ก. ตูรางคนางค์ พิมพ์ครั้งแรก สำนัก
พิมพ์บรรณาคาร

๘. ทางสายเปลี่ยว

ก. ตูรางคนางค์ พิมพ์ครั้งแรก สำนัก
พิมพ์บรรณาคาร

๙. บ้านทรายทอง

ก. ตูรางคนางค์ พิมพ์ครั้งแรก สำนัก
พิมพ์คลังวิทยา

โอรสวิลเลียมผู้พิชิต

โดย อ. บุษปะเกศ

ในกาลครั้งหนึ่ง ประเทศอังกฤษมี
กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ ทรงพระนามว่าวิลเลียม
ผู้พิชิต พระเจ้าวิลเลียมผู้พิชิตนั้นพระโอรส
อยู่ตามพระองค์

วันหนึ่งพระเจ้าวิลเลียมทรงรำพึงถึงเรื่อง
หนึ่ง ซึ่งทำให้ พระองค์รู้สึก ไม่สบาย พระทัย
มาก อำมาตย์ผู้ฉลาดคนหนึ่งจึงทูลถามว่า
พระองค์ทรงไม่สบายพระทัยด้วยเหตุอันใด

พระเจ้าวิลเลียมตรัสตอบว่า “ข้าก้ำดั
กิดถึงถูกข้าว่าเมื่อข้าตายแล้วมัน จะเป็นอย่าง
ไรบ้าง เพราะถ้าหากว่ามันไม่ฉลาดและเข้ม
แข็งแล้วไซ้ มันก็จะไม่อาจรักษาราชอา
ณาจักรที่ข้าได้ชิงชัยไว้ให้มันได้ จริง ๆ นะ
ข้ามันไม่มีทางจะรู้ได้เลย ว่าลูกชายทั้งสามคน
ของข้าคนไหนมันจะควร เป็นกษัตริย์แทนได้
ในเมื่อข้าตายแล้ว ”

“โอพระราชาผู้ประเสริฐ” อำมาตย์
ผู้ชาญฉลาดนั้นกราบทูลขึ้น “ถ้าพระองค์จะ
ทรงทราบว่าพระโอรสองค์ไหนมีความนิยมใน
สิ่งใดมากที่สุด เพียงเท่านั้นพระองค์ก็จะทรง
ทราบได้ว่าโอรสพระองค์จะเป็นเช่นใด นอก
จากนั้นหากพระองค์จะ ทรง อนุญาตให้ ข้า พระ
องค์ได้ทูลถามพระโอรส เพียงองค์ใดองค์ตาม
คำ บางทีพระองค์ก็จะทรงทราบได้ว่าพระ
โอรสองค์ไหนจะ ครอบ ครอง ราชสมบัติแทน
พระองค์ได้เหมาะที่สุด ”

“เออ แผนการนี้ก็ดีนะ ต้องทำดูซิ”
พระราชารับสั่ง “เรียกลูกชายทั้งสามคนเข้า
มายืนตรงหน้าเจ้า แล้วจงถามมันดูตามที่
เจ้าคิดเกิด ”

อำมาตย์ ผู้นั้นกราบทูลอธิบายวิธีการให้
พระเจ้าแผ่นดินทรงทราบพอสมควรแล้ว ก็

ให้คนไปเชิญเจ้าชายทั้งสามเข้ามาที่พระองค์

เจ้าองค์แรกที่เข้ามาทรงนามว่า เจ้าชายโรเบิร์ตมีพระกายสูง เป็นเด็กหนุ่มที่มีความคงใจเด็ดเดี่ยว

“สัตว์ดีพระเจ้าข้า” อำมาตย์ผู้น้อยทัก “พระองค์ต้องทรงตอบคำถามนี้ดูที่หรือว่า ถ้าพระผู้เป็นเจ้าโปรดให้พระองค์ทรงเลือกเกิดเป็นนกได้ พระองค์จะทรงโปรดเป็นนกอะไรดี”

“นกเหยี่ยวซี” เจ้าชายโรเบิร์ตตอบ “ฉันชอบเป็นเหยี่ยว เพราะว่าเหยี่ยวฉันเป็นนกที่กล้าหาญ และ เป็น อัครวิฑูที่สง่างามเป็นที่ตั้งคารวของชนทั่วไป”

เจ้าชายที่เข้ามาเป็นองค์ ที่สองทรงนามว่าเจ้าชายวิลเลียมเหมือนกับ พระนามของสมเด็จพระเจ้าพ่อ พระพักตรนกกอดและทรงขมขื่นอยู่เสมอแต่พระเก้านั้นแดง จึงได้พระนามสมญาว่าเจ้าชายแดง

“สัตว์ดีพระเจ้าข้า” อำมาตย์คนเดียวกั้นนทูลทัก “พระองค์ต้องทรงตอบคำถามนี้ดูที่หรือว่า ถ้าพระผู้เป็นเจ้าโปรดให้พระองค์ทรงเลือกเกิดเป็นนกได้ พระองค์จะทรงโปรดเป็นนกอะไรดี”

“นกอินทรีซีท่านอำมาตย์” เจ้าชายวิลเลียมทรงตอบ “ฉันอยากเป็นนกอินทรีก็เพราะว่ามันเป็นนกที่เข้มแข็ง และ กล้าหาญ เป็นที่หวาดกลัวของบรรดานกทั้งหลาย เพราะเหตุนี้ฉันจึงเป็นเจ้าของนกทั้งหลาย”

เจ้าชายองค์เล็กทรงนามว่าเฮนรี เด็ดจเข้ามาเป็นองค์สุดท้าย อุปนิสัยของเจ้าชายองค์นี้เป็นคนสงบขมขื่น และดูท่าทางเป็นคนมีความคิด

“สัตว์ดีพระเจ้าข้า” อำมาตย์ผู้นวดคนเดิมสนทนาวพร “พระองค์ต้องทรงตอบคำถามนี้ดูที่หรือว่า ถ้าพระผู้เป็นเจ้าโปรดให้พระองค์ทรงเลือกเกิดเป็นนกได้ พระองค์จะทรงโปรดเป็นนกอะไรดี”

“นกสตาลิงซีท่านอำมาตย์” เจ้าชายเฮนรีทรงตอบ “ฉันชอบเป็นนกสตาลิงก็เพราะนกสตาลิงมีกิริยาท่าทางสุภาพ เมตตา กรุณาและแสดงความยินดีต่อทุกคน ที่ พบมัน มันไม่เคยขโมยหรือข่มเหง เพื่อน บ้านของมันเลย”

อำมาตย์เจ้า บัญญา นั้น ห็นไป ปรีกษา อำมาตย์คนอื่น ๆ ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตัดสินอยู่ครู่หนึ่ง เมื่อทุกคนลงความเห็น

เป็นที่ตกลงกันแล้วอำมาตย์ทั้งหลายก็ ทูลพระ
ราชาว่า

“ บัดนี้พวกข้าพระเจ้า ตกตง กัน แล้วว่า
พระโอรสองค์ใหญ่คือเจ้าชายโรเบิร์ตนั้นต่อไป
จะเป็นผู้กล้าหาญและสง่างาม ท่านจะทรง
กระทำงานใหญ่ สร้างพระนามของท่านให้
โด่งดัง แต่ในสุดท้ายท่านจะพ่ายแพ้แก่ข้าศึก
และจะสิ้นพระชนม์ในคุก ”

“ เจ้าชายวิลเลียม พระโอรสองค์ที่สอง
จะกล้าหาญและเข้มแข็งเหมือนนกอินทรี แต่
ผู้คนจะเกลียด และ กัดัว เพราะ การ กระทำอัน
โหดร้ายของพระองค์ท่าน พระองค์ท่านจะ
ดำเนินวิถีชีวิตไปในทางคำทราวม และจะสิ้น
พระชนม์อย่างไรก็จริง ”

“ ส่วนพระโอรสองค์เล็กคือเจ้าชายเฮนรี
นั้นฉลาดดุ่มและสง่างาม พระองค์ท่าน
จะทรงกระทำสงครามต่อเมื่อ ข้าศึก บังคับให้
ต้องทำศึก พระองค์ท่านจะได้รับความรัก
จากคนในประเทศ และได้รับความเคารพ
จากต่างประเทศ และภายหลังจากได้ครอบ
ครองสมบัติมหาศาลแล้ว ก็สิ้นพระชนม์
ด้วยความสงบ ”

เวลาต่อมาอีกหลายปี เมื่อเจ้าชายทั้ง

สามจำเริญพระชนม์เป็นผู้ใหญ่ชนแล้ว ขณะ
ที่พระราชบิดาบรรทมประชวรอยู่ ก็ได้ทรงคำนึง
ถึงบ้านเมืองว่าจะเป็นอย่างไรใน เมื่อ พระองค์
สิ้นพระชนม์แล้ว พระองค์ทรงระลึกได้ถึง
ถ้อยคำที่อำมาตย์ผู้ชาญฉลาดทั้งหลายได้กราบ
ทูลทำนายไว้ จึงทรงประกาศพระกระแสว่า
ให้เจ้าชายโรเบิร์ตได้ ครอบครอง แผ่นดิน ซึ่ง
พระองค์ยึดครองได้ที่ในประเทศฝรั่งเศส ให้
เจ้าชายวิลเลียมได้เป็นกษัตริย์ประเทศอังกฤษ
แต่เจ้าชายเฮนรี นั้น เพราะไม่มี แผ่นดิน จะให้
แล้ว จึงพระราชทานทองให้หนึ่งหีบ

เมื่อพระเจ้าวิลเลียมผู้ พิชิตสิ้นพระชนม์
ไปแล้ว เหตุการณ์ก็ได้เกิดขึ้นเกือบตรงกับ
ที่อำมาตย์ที่ฉลาดทั้งหลายได้ทำนายไว้ กล่าว
คือ

เจ้าชายโรเบิร์ตนั้นกล้าหาญ แต่ว่าทรง
กระทำอะไรโดย รวดเร็วไม่ไตร่ตรอง เหมือน
กับเหยี่ยว พระองค์ท่านต้องสูญเสียแผ่นดิน
ซึ่งพระราชบิดายกให้ไปหมด และในที่สุด
ก็ต้องถูกจับไป ซัง อยู่ในคุกจน กระทั่ง สิ้น
พระชนม์

เจ้าชายวิลเลียมน์เป็นกษัตริย์ที่โหดร้าย
ทารุณเป็นที่เกลียดชังและหวาดกลัวของผู้คนพล
เมือง ทรงดำเนินพระชนม์ชีพอย่างต่ำทราม
และถูกปลงพระชนม์ด้วยคน ของพระองค์ท่าน
เอง ในขณะที่กำลังไปล่าสัตว์อยู่ในป่า

สำหรับเจ้าชายเฮ็นรี่นั้นมิใช่จะได้แต่ของ
หีบเดียวเป็นสมบัติ แต่ในกาลต่อมาพระ
องค์ท่านได้เป็นกษัตริย์ แห่ง ประเทศ อังกฤษ
ได้ครอบครองแผ่นดิน ทั้งหมด ที่ พระราชบิดา
เคยมีอยู่ในประเทศฝรั่งเศส

[จากเรื่อง The Sons of William the Conqueror ในหนังสือ Fifty
Famous Stories Retold by James Baldwin. Second Edition, 1927. The World
Book Co., Ltd. Shanghai]

เรือนหนังสือสุกิจ

ศาสตราจารย์สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ได้จัดเรือนหลังเล็ก ๆ ขึ้นหลังหนึ่งให้เป็น
เรือนหนังสือ เรือนเล็กนี้บรรจุหนังสือประมาณพันเล่ม เป็นสมบัติส่วนตัวซึ่งศาสตราจารย์
สุกิจ ได้สะสมมา มีเรื่องต่าง ๆ คือ

๑. ห้องเที่ยวเมืองไทย และประเทศทางตะวันออก
๒. ประวัติศาสตร์ไทย และประเทศในทางตะวันออก
๓. พุทธศาสนา
๔. วรรณคดีไทย
๕. ธรรมชาติวิทยาโดยเฉพาะเรื่องนก

ผู้สนใจจะขออนุญาตเข้าชมได้.

การอภิปรายเรื่อง “หนังสือดี”

ในวัน ปิดการอบรม บรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียน เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๒
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ได้จัดให้มีการอภิปรายเรื่อง “หนังสือดี” ผู้ให้เกียรติมาร่วมการอภิปราย ได้แก่ นางสาวโรจน์สวัสดิกุล ณ อยุรยา ดร. วิทย์ ศิวศรียานนท์ ม.ล. จิรายุ นพวงศ์ และ นางสาวนิลวรรณ ปิ่นทอง ผู้ดำเนินการอภิปราย คือ นางสาวรัญจวน อินทรกำแหง ดำรงตำแหน่งในกาารอภิปรายพอสรุปได้ดังนี้:—

ผู้อภิปรายแต่ละท่านได้กล่าวถึงหนังสือดีตามที่เห็นของคน บางท่านเห็นว่า หนังสือดีคือหนังสือที่เขียนด้วยถ้อยคำถ้อยคำอันอ่านเข้าใจง่าย ลำดับเรื่องไม่ซับซ้อน ถ้าเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ก็เขียนง่ายไม่มีคำยวดยาวมากนัก บางคนมีความเห็นว่าหนังสือดีก็มีลักษณะเหมือนเพื่อนที่ดี เมื่อ

อ่านหรือคบแล้วไม่เป็นอันตราย และให้ประโยชน์ แต่เป็นการยากที่จะกำหนดให้แน่นอนลงไปว่าหนังสือดีมีลักษณะอย่างไรบ้าง ที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดคือคำจำกัดความที่ตราไว้ในพระราชกฤษฎีกา ตั้งวรรณคดีสโมสร พ.ศ. ๒๔๕๗ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า “หนังสือดี เป็นเรื่องที่สมควรซึ่งสาธารณชนจะอ่านได้โดยไม่เสียประโยชน์ คือ ไม่เป็นเรื่องทฤษฎีหรือเป็นเรื่องที่ชักจูงความคิดผู้อ่านไปในทางอันไม่เป็นแก่นสาร หรือซึ่งจะชวนให้คิดวุ่นวายไปในทางการเมือง เป็นหนังสือที่แต่งดี ใช้วิธีเรียบเรียงอย่างใด ๆ ก็ตาม แต่ต้องให้เป็นภาษาไทยอันดี”

หนังสือที่เคยได้รับการยกย่องว่าเป็นหนังสือดีมาแต่โบราณ และยังเป็นที่ยอมรับตลอดมา แม้ว่าจะอ่านเข้าใจเพียง ๖๐ % ก็พอจะทราบได้ว่าดีอย่างไร ผู้ใดอ่านหนังสือ

ทางด้านนี้มีความเห็นว่ามันไม่ดี ก็มิใช่ว่า
หนังสือมันจะไม่ดีก็หาไม่ ตรงข้ามกลับเป็น
การแสดงว่าผู้ที่มีรสนิยมชนิดใดมากกว่า

หนังสือดีมีหลายอย่างหลายชนิด เช่นนี้
ในด้านวิชาความรู้หรือให้ประโยชน์ แต่จะ
กล่าวถึงในกรณีนี้ คือดีในทางศิลปวรรณคดี
ผู้อภิปรายอีกท่านหนึ่งเห็นว่า เรื่องที่จะอยู่
คงทนและเป็นที่ติดอกติดใจตลอดไป จะต้อง
เป็นเรื่องที่แสดงถึงความรู้ลึก ชีวิตจิตใจ
ของมนุษย์ ความรัก ความโกรธ ความ
อิจฉาริษยา หรือความมั่งคั่งใหญ่ไผ่สูง เรื่อง
Macbeth ของ Shakespeare ยังคงเป็น
ตัวอย่างอันดี ของความมั่งคั่งใหญ่ไผ่สูง ของ
มนุษย์อยู่เสมอ ทุกยุคทุกสมัย ลักษณะ
หนังสือดีออกประการหนึ่ง ก็คือ ผู้อ่านมี
ความรู้ดีกว่า ผู้เขียนได้ฝึกหัดคิดบางอย่าง
ไว้บ้าง

หนังสือจะดีหรือไม่ขึ้น ด้รูปแล้วดู
เหมือนจะขึ้นอยู่กับรสนิยมของผู้อ่านแต่ละคน
โดยแท้ จึงเป็นการยากที่จะกำหนดให้แน่นอน
ตายตัวลงไปได้ว่ามีลักษณะอย่างไร และ
เป็นการยากยิ่งขึ้นไปอีกหากจะกำหนดว่าหนังสือ

ดีนั้นคืออะไร และมากนักน้อยเพียงไร ทาง
ที่พอจะสรุปได้ง่ายกว่า อาจต้องกำหนด
ลักษณะตรงข้ามของหนังสือดี คือลักษณะ
ของหนังสือไม่ดี

๓. หนังสือที่แต่งขึ้นด้วยความประสงค์
ในการโฆษณาชวนเชื่อ มิได้มุ่งหวังเพื่อ
ศิลปะ หนังสือดีนั้นได้ชื่อว่า เป็นหนังสือไม่ดี
ทั้งนี้หมายถึงการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการค้า
เพื่อการเมือง หรือแม้แต่เพื่อศาสนา ศีลธรรม
ก็นับว่าเป็นหนังสือไม่ดีทั้งสิ้น

๔. หนังสือที่เป็นเรื่องห้องน้ำ ห้องนอน
โดยมุ่งแต่จะกล่าวในเรื่องนี้เป็นสำคัญ อย่าง
ไรก็ดีหนังสือบางเรื่องก็กล่าวถึง ห้องน้ำ
ห้องนอน ก็เป็นหนังสือดีได้ ถ้าหากว่าผู้แต่ง
กล่าวถึงก็เพื่อประกอบให้เห็นนิสัยใจคอของ
ตัวละครโดยละเอียด จึงไม่ประสงค์จะเว้น
เสียที่จะกล่าวถึงในเรื่องนี้ด้วย เรื่องใน
ลักษณะอนาจารเช่นนี้ซึ่งนับว่าเป็นเพียงกระผก
ของเรื่องที่มี ความมุ่งหมายสำคัญ อย่างอื่น
มากกว่า

นอกจากปัญหาเรื่องหนังสือดีแล้ว ผู้
อภิปรายยังได้ให้ความเห็นในเรื่องหนังสือ

ขายดี (best seller) ด้วย พอสรุปได้ว่าหนังสือขายดีนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือดีเสมอไป หนังสือขายดีบางทีอาจเนื่องมาจากกำลังอยู่ในความสนใจในเวลานั้นก็ได้ หนังสือที่แต่งและพิมพ์ออกจำหน่ายในสมัยหนึ่งอาจจะมิได้เป็นหนังสือขายดีในทันที แต่กลายเป็นหนังสือขายดีในภายหลังก็ได้ เช่นเรื่อง Madame de Bauvarie เป็นหนังสือขายดีหลังจากพิมพ์ออกจำหน่ายแล้วเป็นเวลา ๓๐ ปี หรือหนังสือที่ถูกกล่าวหาว่าผิดศีลธรรมในสมัยหนึ่ง อาจกลายเป็นที่นิยมอีกสมัยหนึ่งก็ได้ อย่างเช่นเรื่อง Lady Chatterley's Lover

หนังสือขายดีหมายถึงหนังสือที่มีคนธรรมดาสามัญชอบอ่านกันเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงมิได้หมายความว่าหนังสือนั้นจะเป็นหนังสือ

ดีดีเสมอไป หนังสือดีจริงๆ ควรมีลักษณะที่อยู่เหนือระดับสามัญทั่วๆ ไป

หนังสือดีมีลักษณะอย่างไร ก็พอจะสรุปได้ดังที่ได้อภิปรายมาแล้ว แต่ลักษณะที่ว่าจะได้อย่างไร และดีมากน้อยเพียงไรนั้นยังเป็นปัญหาที่จะต้องอภิปรายกันอีกต่อไปในภายหน้า

ในตอนท้ายของการอภิปราย ได้กล่าวถึงวิธีที่จะส่งเสริมให้มีหนังสือดีพิมพ์ออกมาเป็นจำนวนมาก ท่านผู้หนึ่งแสดงความเห็นว่า อาจจะส่งเสริมได้โดยมีการวิพากษ์วิจารณ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ หรือมีการประกวดแต่งหนังสือ เป็นต้น ผู้อภิปรายเห็นว่าหนังสือดีควรมีไว้ เพราะเป็นสิ่งแสดงถึงวัฒนธรรมและคุณธรรมของประเทศชาติบ้านเมือง.

กัทลี สมบัติศิริ (บันทึก)

บรรณพิภพ

เราขอแนะนำให้อ่านเกี่ยวกับ “บรรณวิหค”

“บรรณวิหค” ไม่ใช่หนังสือที่นักบักซัน วิทยากรใดสามารถบอกได้ว่า อยู่ในตระกูลใด มีรูปร่าง และการครองชีวิตอย่างไร แต่บรรณวิหค เป็นหนังสือที่งดงาม แพร่พราย ด้วยดีดรร และมีความไพเราะยิ่งนัก

บรรณวิหค หรือ Book Bird คือ วารสารเกี่ยวกับวงการห้องสมุด และหนังสือสำหรับเด็กนานาชาติ มีกำเนิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ แผนกโครงการพิเศษเกี่ยวกับห้องสมุดเด็กนานาชาติที่มูลนิธิ เยอรมัน เป็นผู้จัดทำขึ้น แผนกโครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การศึกษา ฯ สหประชาชาติ

บรรณวิหค จึงเป็นนิตยสารนานาชาติ เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการจัดตั้ง และส่งเสริม ห้อง

สมุดสำหรับเด็ก ใน นานา ประเทศ ทั่วโลก เสนอรายชื่อนักเขียนสำหรับเด็ก ซึ่งนับว่าเป็นเยี่ยม นอกจากนี้ยังมีประวัติย่อ ๆ ของนักเขียนหนังสือสำหรับเด็กคนสำคัญ ๆ ของโลกอีกด้วย

ผู้สนใจใน Book Bird ขอตัวอย่างได้ที่ทำงานของ อาจารย์แม่นมาลี ขวอดิ กองการศึกษาผู้ใหญ่ ทุกเวดาราชาการ

ดร. วิทย์ ศิวศรียานนท์ ได้เขียนถึงที่อาหาร ในวันปิดการอบรมบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียน เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ว่า “กิจการหนังสือในเมืองไทยแย่มาก ผู้เขียนไม่กำลังใจเลย เขียนหนังสือขึ้นเล่มหนึ่ง อย่างมากพิมพ์ ๓๐๐๐ ฉบับ กว่าจะขายหมดก็นาน” และอีกตอนหนึ่ง ดร. วิทย์

ให้ความเห็นว่า “หนังสือเล่มละ ๓๐ บาท
แพงเกินไป คนอยากอ่านก็ไม่มีเงินซื้อ”

ความจริง ราคาหนังสือเล่มละ ๓๐ บาท
หรือกว่านั้น ถ้าเป็นหนังสือดีแล้ว ก็นับว่า
ไม่แพง และถ้าจะเทียบกับสินค้าฟุ่มเฟือย
อื่น ๆ ซึ่งมีคนซื้อกันอยู่เต็มอ เช่น กระโปรง
ในดุ่มไก่ตัวละ ๒๕๐ บาท ซึ่งสวมแล้วก็
ไม่มีใครมองเห็น หรือ เสื้อเชิ้ตยี่ห้อวายวาย
เวียนศรีษะตัวละ ๑๗๕ บาท แล้ว หนังสือ
เล่มละ ๓๐ บาท เท่ากับได้เปล่าทีเดียว

คนไทยร้อยละเก้าสิบ จ่ายเงินเพื่อความ
อยาก ไม่ใช่เพื่อความจำเป็น ถ้าอยากแล้ว
ถึงมีเพียงสิบบาทต้องซื้อให้หมดสิบบาท ก็
เขามากยังได้ เงินซื้อหนังสือนั้นเห็นจะเป็น
แบบเดียวกับเงินค่าเล่าเรียนลูก คือ ไม่อยาก
จ่ายและยังไม่เห็นจำเป็นจะต้องจ่าย ผู้ซึ่ง
ไม่มีเงิน ๓๐ บาทซื้อ หนังสือ นั้น หลายคนจะ
จ่ายค่าดูหนังสือปีละ ๓๐ บาท ทุก ๆ
ปีค่านี้ บางทีอาจจะซื้อตัว ๒๐ บาท เพื่อ
เข้าชมรายการทรมานหุ ทรมานคา ทรมานใจ
ตั้งแต่เจ็ดโมงเช้า ถึงเที่ยงด้วยซ้ำ

อย่างไรก็ดี ในขณะที่เดียวกับที่เจ้าของ
ร้านขายหนังสือบางประเภท และสำนักพิมพ์
หนังสือบางประเภทพากันด่าว่า ธุรกิจ
ไม่เจริญ ผู้ปกครอง และ ครูบาอาจารย์
หลายท่านก็บ่นว่า ลูกหลานไม่มีหนังสืออ่าน
อ่านกันเร็วจริง หนังสือในตลาดมีเท่าไร
ซื้อให้หมด แล้วก็ยังไม่พออ่าน

ดังนั้น จึงมีบุคคลบางกลุ่มบางคณะ ซึ่ง
พากันห่วงใย ในการอ่านของ “ลูกหลาน”
ได้ชวนกันหาวิธีให้ “ลูกหลาน” ได้มีหนังสือ
อ่านมาก ๆ เช่น การกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ประ
สงค์กันเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันหลายราย ราวกับ
นัดกันมาที่เดียว (และความจริง ท่านที่เป็น
กรรมการอยู่ในชุดนี้ ก็เป็นกรรมการอยู่ใน
กลุ่มโน้น และกลุ่มนี้ด้วย)

เมื่อคนมีเงินเอง ครูสุภาได้ลงมติที่จะ
ปรับปรุงจัดพิมพ์หนังสือ และวารสารการ
ศึกษาให้ดียิ่งขึ้น จึงได้ตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า อนุกรรมการวารสาร
และหนังสือเพื่อการศึกษาของครูสุภา มีรอง
อธิบดีกรมวิชาการเป็นประธาน คณะกรรมการ
แบ่งออกเป็นคณะอนุกรรมการ อีกสาม

คือ อนุกรรมการวารสารการศึกษา มี ดร. ตาโรช บัวศรี เป็นประธาน อนุกรรมการ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมวิทยฐานะครู มีนายเชอ ตาวิมาน เป็นประธาน และอนุกรรมการ วรรณกรรมเพื่อการศึกษา มีนายสวัสดิ์ ภูมิรัตน์ เป็นประธาน

ความจริง ครูสุธาทิทำงานมานาน แล้ว แต่เขาไปจึงได้มารอพนกันใหม่ และปรับใหม่ งานชิ้นหนึ่งที่น่าจะกล่าวถึง ก็คือ ตำราอนุกรมสำหรับเด็ก ซึ่งน่าจะได้ ทำกันนานแล้ว แต่ยังไม่มีการทำ ตำราอนุกรม เด็กของครูสุธาทิ นายเจริญ วงศ์- ด้ายพันธ์ รองอธิบดีกรมวิชาการเป็นผู้จัดทำ ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างพิมพ์ จึงไม่อาจจะ กล่าวอะไรได้มากกว่านี้

คณะผู้จัดทำหนังสือ “คุณภาพดี ราคาถูก” อีกคณะหนึ่ง คือ คณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กเริ่มอ่าน ซึ่งมี คุณหญิงคุณหญิง มาลากุลเป็นประธาน อนุ กรรมการนี้เป็นแขนงหนึ่งของคณะกรรมการ ฝ่ายวัฒนธรรม ของคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และ

อนุกรรมการหนังสือศิลปคดี จะทำหนังสือ อย่างง่าย เพื่อให้ผู้หัดอ่านใหม่ ๆ โดยเฉพาะพวก “ผู้ใหญ่ซึ่งมีอายุน้อย” ได้มี หนังสือ ซึ่งเขาอาจจะอ่านได้ คณะอนุกรรมการนี้ ได้มีการประชุมกันถึงสองครั้งแล้ว ปรากฏว่า ได้มีต้นฉบับสำหรับพิมพ์อยู่เรียบร้อยแล้ว คงจะได้เห็นโฉมหน้าหนังสือกันในเวลาไม่ช้า

งานของสมาคมภาษา และหนังสือเป็น ไปอีกรูปหนึ่ง สมาคมนักหนังสือพิมพ์ จะ “จัดพิมพ์” หนังสือ แต่จะได้เลือก หนังสือ ซึ่งเหมาะแก่เด็ก เช่นแนะนำครู ผู้ปกครอง และกรมวิชาการ เพื่อให้เป็น หนังสืออ่านนอกเวลา เป็นการช่วยให้เด็ก มีหนังสืออ่านกันโดยทั่วถึง เท่าที่ทราบมา คณะกรรมการผู้คัดเลือกหนังสือ ได้ประชุม กันหนึ่งครั้ง แล้วแยกย้ายไป แต่เข้าใจว่า คงมีการประชุมอีก ในเมื่อกรรมการพอจะมีเวลาว่างจากการทำงานประจำ และการ ประชุมในคณะกรรมการอื่น ๆ ซึ่งแต่ละท่าน ก็เป็นกรรมการอยู่

คู่มือดำคัญ สำหรับบริการ ตอบคำถาม
รวบรวมรายชื่อหนังสืออ้างอิงซึ่งใช้ในบริการ
ตอบคำถาม มีคำอธิบายแต่ละเล่มสั้น ๆ
จัดแบ่งหนังสือไปตามวิชา เช่น ตำรา-
นุกรม คู่มือ นิยาย ตำรา สิ่งพิมพ์ของรัฐบาล
และตามข้อความในหนังสือ เช่น หนังสือ
อ้างอิง ชีวประวัติ หนังสือที่ช่วยหาคำตอบ
เกี่ยวกับสถานที่ ฯลฯ ตอนต้นมีอธิบายถึง
วิธีใช้หนังสืออ้างอิงด้วย

ใคร ? อะไร ? ที่ไหน ?

ผู้มาเยี่ยม

มิส อลิซ ลอร์เรอร์ คำนัดตราจารย์
วิชาบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยฮิวตัน
นอยส์ ได้เดินทางกลับจากการสอนที่มหา
วิทยาลัย Keio ญี่ปุ่น และที่กรุงเทพฯ เมื่อ
คืนวันเสาร์ที่ ๑๕ สิงหาคม และออกเดินทาง
ไปเมื่อวันที่ ๑๙ เดือนเดียวกันนั้น

คงจะจำกันได้ว่า มิส ลอร์เรอร์ เคย
เป็น อาจารย์สอนวิชา บรรณารักษศาสตร์ที่
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทางมูลนิธิ
ฟูลไบรท์ตั้งมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙

แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาล
งกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เชิญให้เธอแสดง
ปาฐกถาแก่นิสิตในแผนกวิชานั้น เธอได้
กล่าวถึงเรื่อง “ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศ
ญี่ปุ่น และประเทศทางตะวันออก เปรียบ
เทียบกับห้องสมุดโรงเรียนในอเมริกา”

คำนัดศาสตราจารย์ผู้ให้ข้อสังเกตว่า ห้อง
สมุดในญี่ปุ่นนั้น อาคารสวยงามแต่ไม่มีใคร
ได้ใช้ประโยชน์ ผู้ซึ่งเข้าไปในห้องสมุด
ส่วนมากเป็นนักเรียน นักศึกษา ซึ่งเอางาน
ส่วนตัวไปนั่งทำ มากกว่าเข้าไปใช้หนังสือ
ในห้องสมุด เธอให้ความเห็นว่า

“ทราบได้ที่วิธีการสอนมุ่งให้นักศึกษา
เรียน และท่องจำตำราเรียนเพียงเล่ม
สองเล่ม ตราบนั้นห้องสมุดย่อมเปล่า
ประโยชน์”

ผู้กลับมา

อาจารย์บุญจิต ทรงชูเดช บรรณา
รักษ์ ห้องสมุดวิทยาลัยฝึกหัดครูบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา ได้เดินทางกลับจากการศึกษา
วิชาบรรณารักษศาสตร์ ณ สหรัฐอเมริกา

ใคร ? อะไร ? ที่ไหน ?

๖๗

แล้ว เมื่อกลางเดือนสิงหาคมนี้ อาจารย์บุญจิตสอบได้อนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยฟิบบอดี และได้รับปริญญาโททางวิชาบรรณารักษศาสตร์ จากสถานศึกษาแห่งนั้น

สิ่งแรกที่อาจารย์บุญจิตบอกว่าตั้งใจจะทำ คือ “ ดึงเอาเงินค่าบำรุงห้องสมุดของโรงเรียนมาใช้สำหรับ กิจการ ห้องสมุดโดยตรงให้ได้ ไม่ปล่อยให้กลายเป็นค่าซื้อของอื่น ๆ เสียอย่างที่แล้ว ๆ มา ”

ขออวยพร ให้ อาจารย์บุญจิต ประสบความสำเร็จในด้านนี้ — บ.ก.

★ ★ ★

ผู้จากไป

มิส มาการีท กริฟฟินส์ ได้เดินทางกลับสหรัฐอเมริกาแล้ว เมื่อวันที่ ๔ กันยายนนี้ เธอกล่าวว่า “ จากไปคราวนี้ ไม่แน่ว่าจะได้กลับมาอีก ”

พอเอ่ยถึง มิส กริฟฟินส์ เราก็ต้องนึก

ถึงห้องสมุดที่ดีแห่งนั้นมาพร้อม ๆ กัน คือ ห้องสมุดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดวิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร ห้องสมุดวิทยาลัยการศึกษাপทุมวัน และห้องสมุดวิทยาลัยการศึกษบางแสน ชดบุรี เพราะเธอเป็นผู้มีส่วนสำคัญมากคนหนึ่งในการสร้าง และขยายกิจการของห้องสมุดที่ดีแห่งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องสมุดครุศาสตร์นั้น เป็นงานของเธอแท้ ๆ ที่เดียว

มิส กริฟฟินส์ เป็นผู้ที่มีน้ำรัก มีความโอบอ้อมอารี และเข้าใจในเหตุการณ์ และความเป็นไปหลายอย่าง จึงได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากผู้ซึ่งรู้จักและร่วมงานกับเธอมากในด้านการงานนี้ เธอเป็นผู้ได้รับคะแนนเสียงเป็นยอดเยี่ยมว่า เป็นบรรณารักษ์ชั้นยอดเยี่ยมที่สุด

เราเสียใจอย่างยิ่งที่เธอต้องจากไป เธออยู่กับพวกเรามาตามปีแล้ว หวังว่า เธอคงจะกลับมาอีก

★ ★ ★

การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

กิจกรรมที่ใหญ่ และสำคัญของสมาคมห้องสมุดในรอบ สามเดือนหลังจากวารสารฉบับที่แล้ว คือ การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งได้จัดให้ขึ้นระหว่างวันที่ ๒๓-๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๒ นี้

การอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ ๔ ครั้งแรกได้จัดให้ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ มีผู้เข้ารับการอบรมเพียง ๕๔ คน ในครั้งต่อ ๆ มา ปรากฏว่า มีผู้เข้าอบรมเพิ่มขึ้นทุกที และในครั้งนี้มีจำนวนถึง ๒๙๗ คน ทั้ง ๆ ที่แต่เดิมกำหนดว่าจะรับสมัครเพียง ๓๕๐ คนเท่านั้น ปรากฏว่าพอเปิดรับสมัครได้วันเดียว ก็ต้องปิดการรับ เพราะจำนวนเกินกำหนดที่กะไว้เสียแล้ว ผู้สมัครที่สมัครเข้ารับการอบรมในปีนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าจะต้องเป็นผู้ซึ่ง:-

๑. เคยรับการอบรมในหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งเมื่อปีที่แล้วมา หรือ

๒. มาจาก โรงเรียน ซึ่งมี ห้องสมุดอยู่ อยู่แล้ว และพร้อมที่จะดำเนินงานได้ก่อน หรือ

๓. มาจากโรงเรียนซึ่งยังไม่มีห้องสมุด แต่มาสมัครไว้แล้ว

ตามธรรมดา โรงเรียนหนึ่ง ๆ ให้ส่งผู้รับการอบรมได้สามคน แต่โรงเรียนซึ่งยังไม่มีห้องสมุดที่มาสมัครไว้แล้ว ตามข้อ ๓ รับเอาไว้เพียงโรงเรียนละหนึ่งคน

วิชาซึ่งอบรมคราวนี้ แบ่งเป็น ๓ หมวดใหญ่ ๆ เช่นเดียวกับในปีก่อน ๆ คือ หมวดการเลือกหนังสือ และการเตรียมหนังสือให้ยืม หมวดการจัดหมู่หนังสือ และการทำบัตรรายการ หมวดการซ่อมหนังสือ และจัดนิทรรศการในห้องสมุด มีการอบรมทุกวัน ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ถึงวันที่ ๓๑ สิงหาคม วันเสาร์ และวันอาทิตย์ ก็ไม่ได้หยุด

ในการเปิดการอบรมครั้งนี้ นายเชอสาริमान ผู้ช่วยอธิบดีกรมการฝึกหัดครูได้มาเป็นประธานในพิธีเปิด ในวันปิดได้มีการแจกวุฒิบัตร แก่ผู้ซึ่งรับการอบรมตลอดเวลาด้วย ได้ทราบว่า อาจารย์บุญเจือของนครราชสีมา ประธานการอบรมเข้มงวดมาก ในการรักษากฎเกณฑ์ของการแจกวุฒิบัตร "ขาดเพียงครั้งวันก็ไม่ได้" อาจารย์

ใคร ? อะไร ? ที่ไหน ?

๖๕

บอกอย่างหนักแน่น แต่ก็เป็นที่ยืนยันดีว่า
ในจำนวนผู้รับการอบรม ๒๘๗ คน มีผู้ไม่
ได้รับวุฒิบัตรเพียง ๓๕ คนเท่านั้น ในจำนวน
๓๕ คนนี้ มีอยู่ ๑๕ คนไม่ได้มารับการ
อบรมเลยตลอดเวลา ไม่ทราบว่าอะไร
เกิดขึ้น

โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย
ให้ข้อเสนอให้มัสถานที่ตั้งเช่นในปีก่อน ๆ

★ ★ ★

ห้องสมุดโรงเรียน

การจัดนิทรรศการ ของ ห้องสมุดโรง
เรียนเทพศิรินทร์ ในความอำนวยความสะดวก
อาจารย์สายดวาท รัตนทัศน์ กำลังดำเนิน
ไปด้วยดี เป็นที่น่าสนใจยิ่ง เท่าที่แต่มา
ได้จัดนิทรรศการ เรื่อง การเดินทางโดย
อากาศยาน และเรื่อง ประเทศนิวซีแลนด์
ในการ จัดนิทรรศการ เรื่องการ เดินทาง โดย
อากาศยานนั้น บริษัทการบินไทยช่วยให้
ความร่วมมือเป็นอย่างดี บางบริษัทถึงแก่พา
นักเรียนไปที่สนามบินอากาศยาน และเลี้ยง
อาหารนักเรียนด้วย ในคราวต่อไป กำหนดว่า

จะจัดนิทรรศการเรื่อง น้ำมัน และสายการ
เดินเรือ

โรงเรียนสตรีวิทยา กำลังเตรียมห้อง
สมุดใหม่อย่างเร่งรีบ คงจะเปิดให้นักเรียน
ใช้ได้ในเดือนนี้ อาจารย์บุญจวน อินทร
กำแหง คึกขานีเทศก์ฝ่ายห้องสมุดของกรม
วิสามัญศึกษา มาช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด
เกือบจะทุกวัน ห้องสมุดนี้ อยู่บนชั้นสองของ
อาคารต่างหากจากตึกเรียน มีครูภักดิ์เจริญ
เรียนร้อยแล้ว แต่ยังต้องทำการจัดหมู่หนังสือ
ทำบัตรรายการ ซ่อมแซมและเข้าปกหนังสือ
ซึ่งเก่าชาติที่เข้ามาแต่เดิม ในการซ่อมหนังสือ
นั้น ทราบว่าได้อาศัยเด็กนักเรียนช่วยมาก

โรงเรียนของประชาชุมชน ห้วยขวัญ
ได้จัดบริการห้องสมุดประชาชนจน ปรากฏ
ว่า มีผู้อ่านหนังสือมาก จนกระทั่งทาง
โรงเรียนหาหนังสือให้อ่านไม่ทัน.

★ ★ ★

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งได้มีการคิด

ตั้งเครื่องปรับอากาศแล้ว ก็มีห้องสมุด
วิทยาลัยการศึกษาระดับมัธยม ห้องสมุด
คณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ
เดือนสิงหาคม ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์
ศิริราชพยาบาล ก็ได้รับการติดตั้งเครื่อง
ปรับอากาศแล้วเหมือนกัน อาจารย์อุทัย
ทุติยโพธิ์ บรรณารักษ์ บ่นพึมพำว่า เสีย
เวลาในการติดตั้งไปถึงสี่เดือน เพราะผู้รับ
เหมาติดตั้งทำให้ไม่เป็นที่พอใจได้เลย

หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กำลังรวบรวมรายชื่อหนังสือ และ
บทความในวารสารต่าง ๆ เกี่ยวกับเมืองไทย
ที่เขียนเป็นภาษาตะวันตก และจัดพิมพ์เป็น
เล่ม ให้ชื่อว่า Bibliography of materials
about Thailand available in western
languages อาจารย์สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์
ผู้อำนวยการจัดทำ แจ้งว่า เมื่อพิมพ์เสร็จ
แล้ว จะแจกแก่ห้องสมุดที่สนใจ และจะส่ง
ไปแลกเปลี่ยนกับห้องสมุดในต่างประเทศอีก
ด้วย

ที่แรก อาจารย์สุทธิลักษณ์ กำหนดว่า

จะให้เสร็จในเดือนกันยายน แต่เมื่อต้นเดือน
เธอบอกว่า “ถ้าจะไม่เสร็จแน่ งานมาก
เกินกว่าที่คิดไว้เยอะแยะ ห้องสมุดติดแห่ง
หนึ่งติดเล่มเดียวกัน ถึง entry ไม่ตรงกัน
สักแห่ง ไม่รู้จะเอาอย่างไรดี”

งานทุกอย่าง ของ ห้องสมุด ดำเนินไป
ได้อย่างช้า — ช้า แต่ใคร ๆ ที่ไม่ได้ลงมือ
ทำเองมักจะคิดว่า สองวันก็ทำเสร็จเสมอ...

ห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุด จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
ได้เปิดแผนกเยาวชนขึ้น ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากเด็ก ๆ เป็นอันมาก ห้องสมุด
อ.ท่าเรือ มีโทรทัศน์ และได้เปิดให้ประชาชน
ดูเป็นประจำ

ห้องสมุด ประชาชน ตำบล พ้า อำเภอ
เชียงใหม่ ได้เปิดชุมนุมคนตรีชน โดยมี
คุณหล้า จำประดัง เป็นหัวหน้าชุมนุม และ
ครูผู้ฝึก คุณปั้น เมฆสุวรรณ รองหัวหน้า
คณะ และครูผู้ฝึก คุณเชษฐา สุวรรณรังดี

เลขานุการและนักดนตรี คุณไกรศรี
นิมมานเหมินทร์ เป็นผู้อำนวยการ
ชุมนุมมโนวาทคดีประดัดจะดังเดิมดนตรี
พื้นเมือง มีการเล่น และฝึกสอนดนตรี
พื้นเมือง ชุมนุมนได้เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่
เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ใน
ภาพนี้ นักดนตรีกำลังฝึกซ้อมกันอยู่

เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ม.ร. ป็น
มาตากุด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา-
ธิการ ได้ไปกระทำพิธีเปิดป้ายอาคารห้อง
สมุดประชาชน อ. บางคนที่ จังหวัด
สมุทรสงคราม ห้องสมุดคนเดิมตั้งอยู่ในแผนก
ศึกษาธิการ ครั้นในต้นปี ท่านพระครูเมธี
เจ้าอาวาส วัดเจริณสุขารามได้มีใจเอื้อเฟื้อ
ยกอาคารหลังหนึ่งในบริเวณวัด ให้เป็น
อาคารห้องสมุด จึงได้ย้ายมาเมื่อต้นเดือนนี้
สถานที่ใหม่กว้างขวางกว่าเดิมมาก

ห้องสมุดประชาชนจังหวัดน่าน เป็น
ตัวอย่างที่ดีแห่งหนึ่งของการร่วมมือ ระหว่าง
ประชาชนกับรัฐบาล อาคารห้องสมุดแห่งนี้
เป็นตึกขนาด ๖x๓๓ เมตร เสียค่าใช้จ่าย

ในการก่อสร้าง ๕๐,๙๙๔.๐๘ บาท ในเงิน
จำนวนนี้เงินซึ่ง ประชาชน ร่วมใจกัน บริจาค
เป็นจำนวน ๓๘,๗๓๓ บาท เป็นเงินบ้าง วัสดุ
ก่อสร้างบ้าง เป็นแรงงานบ้าง ห้องสมุดนี้
ได้เปิดให้บริการแก่ประชาชน ตั้งแต่วันที่ ๒๔
กันยายน ๒๕๐๒ เมื่อก่อนนี้ ห้องสมุด
ประชาชนจังหวัดน่าน ตั้งอยู่ใน โรงละคร ของ
แผนกมหาดไทย ในบริเวณศาลากลาง
จังหวัด

ผู้บริจาคหนังสือในห้องสมุดประชาชน
ระหว่าง เดือน กรกฎาคม - สิงหาคม
๒๕๐๒

๑. กระทรวงอุตสาหกรรม ให้หนังสือ
กฎกระทรวงอุตสาหกรรม รวม ๒๒ เล่ม

๒. กระทรวงสาธารณสุข ให้หนังสือ
แสดงการณั้สาธารณสุข เดิม ๕, ๖
พ.ศ. ๒๕๐๓ และเดิม ๓-๒ พ.ศ. ๒๕๐๒
รวม ๑,๒๐๐ เล่ม

๓. กระทรวงสหกรณ์ ให้หนังสือ
สหกรณ์ รวม ๒๕๐ เล่ม

๔. กรมไปรษณีย์โทรเลข ให้นิตย-
สารรายเดือนไปรษณีย์ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน
- กรกฎาคม รวม ๕๒๐ เล่ม

๕. กรมการฝึกหัดครู ให้หนังสือ
โรงเรียนของเรา จำนวน ๖๐๐ เล่ม และ
เอกสารนิเทศกั้การศึกษา จำนวน ๓๐๐ เล่ม

๖. องค์การส่งเสริมปรับปรุงการศึกษา
และเชิงเทรา ให้หนังสือคำแนะนำการสอน
แผนใหม่ รวม ๓,๐๐๐ เล่ม

๗. บริษัทอีสต์สตา (เติ้กเฮงหยู)
จำกัด ให้หนังสือคู่มือมนุษย์ รวม ๓๐๐ เล่ม

๘. นายเด๋นย์ วิดาวรรณ ให้หนังสือ
รวมเรื่องเพชรบุรี รวม ๑๕๐ เล่ม

๙. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ให้
หนังสือ พ.ร.บ. ส่งเสริมอุตสาหกรรม จำนวน
๑๓๐ เล่ม และหนังสือสารคดีอุตสาหกรรม
จำนวน ๑๓๐ เล่ม

ตำแหน่งว่าง

มีตำแหน่งว่างสำหรับบรรณารักษ์ คุณวุฒิ ปริญญาตรี และอนุปริญญาบรรณาร-
ักษศาสต์ร อยู่ไนสถาบันดังต่อไปนี้ แห้งละตำแหน่ง

๑. โรงเรียนราชินี

๒. องค์การอาหารดำเร้จรูปกระทรวงกลาโหม (อ.ส.ร.)

๓. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

๔. ศาธาอเมริกัน โคราซ